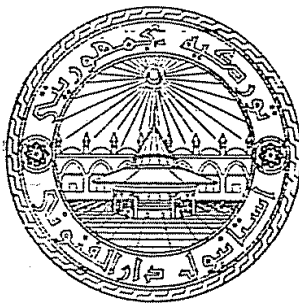

دار الفنون الکتابیات و التبرمجیات

تاریخی ، اجتماعی ، دینی ، فلسفی

مارت — ۱۹۲۶

شہزادہ بائی — اوقاف مطبعہ بنو
۱۹۲۶

درزی مذهبی

بوکون حریت واستقلالری اوغورنده سلاحه صاریلان ، بوتون انظار بشری کندیلرینه جلب ایدن ، فرانسه‌یی خیلی دوشوندیرن ، دونه قادار طوبراغمزده ساکن اولان درزیلرک عقیده و آیینلری یاقین زمانه کلنجه‌یه قادار مکتوم قالمش ایدی .

درزیلرک عقیده و آیینلری آرهلرنده اسرار قیلندن اولغه پک زیاده اعتقاد ایدوب بیگانه‌لره کشف‌راز ایتدکلرندن باشقا پک زیاده امنیت واعتمادلری اولدقجه کندی ملتیرینه بیله آچیلمازلر . مذهبیرینی اشعار ایدمک بوتون اسباب ووسائلی تمامیه سد ایدرلر .

درزیلرک عقائد و آیینلری بیلرنده مکتوم طوتیلنله تفصیل دیانتلری معلوم دکیل ایدی . « ۱۲۵۱ » سنه‌سنده مصر سر عسکری بولنان ابراهیم پاشا وادی تیمیه اونلری اوردیقی وقت عساکر مصریه درزی معبدلرینی نهب وغارت ایتمشلر ، خصوصیه اووقت بنوشه‌بیدن جبل‌حاکمی بولنان امیر بشیرک مصر لولرایله برابر بولنان عسکرلری برچوق درزی کتابلرینی اخذ واعتماد ایلهمشلر ایدی . ایشته بو صورتله بو کتابلر اطراف عالمه منتشر اولمش ایدی . فقط « پیسی‌ده عربی‌العباره اولمغله بعضیلری فرانسز و انکلیزلسانلرینه ترجمه اولمش و بولنردن اخذ اولونه‌رق دیانت‌درزیانه دائر مؤخرآ عربی‌المیاره بعض رساله‌لدخه تألیف قلنمش ایدی . درزیلرک کتم اسرار خصوصنده اولان دقت و اعتدال‌رینه مبنی مراملرینی رموز و کنایات‌ایله تحریر ایلدکلرندن و اساس دیانتلری شریعت ظاهره و باطنیه‌یی ابطال اوزرینه مبنی اولمسیله عقیده‌لرینی مبین اولان علم کلامده غلامه متصوفه‌نک بعض مقالاتنه و اصحاب الحادک ، خصوصیه شیعه‌دن منشعب اولان اسماعیلیه فرقه‌سنک تأویلاتنه اعتراض سیاقنده ایراد اولمقغه حقیقت دیانتلری پک‌ده اطرافیه میدان چیقاریله مامش ایدی .

درزیلرک مذهبیرلی حقنده احاطه‌لی بر صورتی یازیلان متن موجز « مختصرالبیان فی مجری الزمان » در . بواتر جبل‌لبنان رئیس روحانیسی منیر الطیب خانیایی درزی دیانتی حقنده آیری برادر یازمقدن و از کچیرمکله مومئی‌ایله ، خلاصه‌سی ، مختصرینی یازمقغه اکتفا ایلهمش نهایتده « الفرائض » کتابنک ماخصنی علاوه ایتمش در . خانیانک بواکی خلاصه‌سی مارسلیا اقاده‌میسسی اعضا‌سندن M. Henri G. فرانسزجه‌یه ترجمه ایتمش ، الحق اقاده‌می

اعضایرینه یاقشیر بر صورتده تفسیر وتوضیح ایله مشدر . آوروپالیر خصوصات سائرده . اولدینی درزی مذهبک تدقیقی خصوصنده همترینی دریغ ایتماشدر . اون سکنزنجی عصرک بدایتده ، Pétas de la Croix ، نهایتده Venture de paradis ایله سائرلری طرفلرندن کتابلریازلدینی کی M. de Sacy «Exposé de la religion des druses» نامیله غایت کوزل برکتاب یازلمشدر . M. henri G. نک دیدیکی درزیر حقنده یازی یازان . مؤلفلرک باشنده M. de Sacy بولنیور .

مؤلفلرک هپسی ده درزی مذهبک اعتقاداتی مکمل بولمقلریخی اعتراف ایدیورلر . چونکه اونلرک کتب مقدسه لری کندیلرینه قادر واصل اولیور . تعیر مخصوصمز اوزره . سلسله منقطع در . بویه اولقله برابر موسیو « دوسامی » نک کتابی بومذهب حقنده الک مکمل برکتابد . کتابده هیچ برشی براقلمامشدر . یالکز بوراده ده شایان انتقاد بعضی نقاط وارد . نته کیم M. Henri G. اوخطالری بیان ایدیور . کتابک باش طرفنده مکمل برمدخل وارد . مدخلده اسلام ، مذاهبی ، اسماعیلیه ، مذهبی ، فاطمیه دولتی ، درزیرلرک الهیته قائل اولدقلری حاکمک حیانه دائر شایان استفاده معلومات وارد . مدخلدن صوکر ایدی فصل وارد : برنجی فصلده الله - حاکمک لاهوتی ، ایکنجی فصلده ورزای دین ، اوچنجی فصلده ، روح ، تناسخ ارواح ، دردنجی فصلده درزی مذهبک فضل ومرتبی ، بشنجی فصلده قیامت ، آلتنجی فصلده اخلاق ، یدنجی فصلده حقوق مدنیه حقنده مکمل معلومات ویریور . درزی مذهبی وضع ایدن ، درزیر نظرنده پیغمبر اولان حمزه بن علی ایله اصحابی طرفلرندن یازیلان کتابلر ورساله لر اوروپا کتبخانه لرنده ، فرانسه ، انگلتره ، روما وسائر کتبخانه لرنده محفوظدر . ایشته بوکتابلر ، رساله لر سایه سنده درزی مذهبی حقنده نافع اثرلر یازلمشدر . M. de Sacy نک کوزدن کچیردیکی کتابلری بوراده بیان ایدلم که فصل سبی واهتمامده بولوندیغی اوکره نلم .

سجل معلق - السجل المنهی فیہ عن الخمر - خبرالیهود والنصارى - السيرة المستقیمة - النقض الحقی - کتاب المشاهد والاسرار التوحیدیة - الفاضل والمفضول - الرسالة الشافیه - لنفوس الموحدين المعرضة القلوب المقصرین الجاحدين - رسالة الاسرار ومجالس الرحمة - للاولیاء الابرار - رسالة مجالس الرحمة - نسخة ما کتبه القرطبی الی مولانا الحاکم بامرالله امیرالمؤمنین عند وصوله الی مصر - میثاق ولی الزمان - بدوالتوحید لدعوة الحق - میثاق النساء - رسالة البلاغ والنهاية فی التوحید الی كافة الموحدين المتبرین من التلحید - الغایة

و النصيحة - کتاب فيه حقایق ما يظهر قدام مولانا جل ذكره من الهزل - كشف الحقایق - رسالة سبب الاسباب وكنز لمن ايقن واستجاب - رسالة التنزيه - رسالة النساء الكبيرة - الصحبة الكائنة - نسخة سجل المجتبى - تقليد الرضى سفير القدرة - تقليد المقتنى - مكتبة الى اهل الكندية البيضاء - رسالة الانصاف - شرط الامام صاحب الكشف - الرسالة التي ارسلت الى ولى العهد عهد المسلمين عبدالرحيم ابن الياس - رسالة خمار بن جيش السلیمان العكاوى - رسالة المنفذه الى القاضى - المناجاة منساجة ولى الحق - الدعاء المستجاب - التقديس دعاء السادقين دعاء لنجاة الموحدين العارفين - رسالة الرضى والتسليم - ذكر معرفة الامام واسماء الحدود العالية روحانياً وجسمانياً - رسالة التحذير والتنبيه - رسالة الاعذار والانذار الشافية لقلوب اهل الحق من المرض والاختيار - رسالة الغيبة - كتاب فيه تقسيم العلوم - رسالة الزناد - رسالة الشمعة - الرشد والهداية - شعر النفس - الجزء الاول من السبعة اجزاء - رسالة التنبيه والتأنيب والنوبيخ والتوفيق - الرسالة الدامغة للفاسق الرد على النصيرى لعنه المولى فى كل كور ودور [۱] - مثلاً ضربه بعض حكماء الديانة تويحاً لمن قصر عن حفظ الامانة [۲] - رسالة بنى ابى حمار - تقليد لاحق ، التقليد الاول الى الشيخ المختار - تقليد سكين [۳] - تقليد الشيخ ابى الكتائب - تقليد الامير ذى الحامد كفيل الموحدين ابى الفوارس - تقليد بنى جراح - رسالة الجماهيرية رسالة التعنيف والتهمين لجماعة بسهور من كتابه - رسالة الوادى - رسالة القسطنطينية المنفذة الى قسطنطين ممالك النصرانية [۴] - رسالة المسيحية [۵] وام القلائد النسيكة وقامعة العقائد الشريكة - رسالة لتعقب [۶] - رسالة الايقاظ والبشارة لاهل الغفلة وآل الحق والطهارة [۷] رسالة الحقائق والانذار والتأديب لجمع الخلائق - رسالة العرب - رسالة اليمن وهداية الفوس الطاهرات ولم الشمل وجمع الشتات - رسالة الهند الموسومة بالتذكار والكمال الى الشيخ الرشيد المسدد المفضل [۸] رسالة تميز الموحدين الطائعين من حزب العصاة الفسقة الناكثين - من دون قائم الزمان والهادى الى طاعة الرحمن - رسالة التفریع والبيان واقامة الحججة لولى الزمان - رسالة

[۱] بوى كتاب يكرمى آلتى رساله در - التليد فى مذاهب اهل التوحيد .

[۲] بعضى حكماء دين طرفندن ايراد ايديلان ضرب مثلاً .

[۳] رؤسادن .

[۴] استانبول امپراطورى . [۵] حمزه مسيح ديرل .

[۶] فاسق وضد « دشمن » ديديكى نصارى شريعتك هدى حقنده در .

[۷] عراقين وايران اها ليسنه خطاباً يازلمشدر .

[۸] هندده ساكن اولان درزيلره خطابدر .

تأديب الولد العاق من الاولاد الغافل عن تغيير السور العاصية عند الانتقال في دار المعاد ورجوع
انفسها الى الانسفال بعد العلو بمصاحبة الاضداد - رسالة الفاصعة للفرعون الدعي
الفاطحة العقيدة الكذاب المعتوه الشقي - كتاب ابو اليقظان وما توفيقى الا بطاعة
حدود [*] ولى الزمان - رسالة السفر الى السادة في الدعوة لطاعة ولى الحق الامام المنتظر
القائم [١] - معراج نجاة الموحدين وسلم حياة الموقنين - رسالة في ذكر المعاد
والرد على من عبر بالغلط والاحاد - رسالة التبيين والاستدراك بعض ما لم تدركه
الغفول في كشف الكفر المحجوب من الاحاد والاشراك - الرسالة الاسرائيلية
الدامغة لاهل اللدد والحيجود اعنى الكفرة من اهل شريعة اليهود [١] - رساله احدى
سبعين سؤال سأل بها بعض المدعين الفسقة الجهال وائمة الجور والضلال - رسالة
ايضاح التوحيد لمن تلبه من سنة الغفلة وعرف الحق ... - رسالة الرد على اهل التأويل الذين
يوجبون تكرار الاله في الاقصية المختلفة - توبيخ ابن البربرية ، الرسالة الدامغة للفاسق
النجس الفاضحة الاتباع اهل الردة والبأس - توبيخ لاحق - توبيخ الخائب العاجز
سكين - توبيخ ابن ابى حصية - توبيخ سهل - توبيخ حسن بن معلى - توبيخ الخائب
محملى - رسالة البنات الكبيرة - رسالة لبنات الصغيرة - رسالة الرد على المنجمين - رسالة بدو
الخلق - رسالة الموعظة - رسالة المواجعة [١] مكتبة الشيخ ابوالكتاب - منشور الى آل
ابى عبدالله - جواب كتاب السادة - الكتاب المنفذ على يد سرايا - مكتبة تذكرة مكتبة
نصر بن فتوح - السجل الوارد الى نصر - منشور الشيخ ابوالمعالي الطاهر - منشور الى
الى جماعة ابى تراب - رسالة جبل السماق [١] منشور الى آل عبدالله و آل سليمان [١] -
منشور الى ابى على - منشور رمز الى ابى الخير سلامة - منشور الشرط والبط - منشور
الى الشيوخ الاواين - منشور في ذكر اقاله سعد - مكتبة رمز الى الشيخ ابى المعالي - منشور
الى المحل الازهر الشريف - منشور نصر بن فتوح - مكتبة رمز الى آل ابى تراب -
الرسالة الواصلة الى الجبل الانور [١] مكتبة الشيخ ابى المعالي - منسوبة بالغيبة -
موسيو دوساسى بوكتابلرك ، رساله لرك هربرتك ما لريخى بيان ايدبور ، آريجه
مطالع المرده ايراد ايله بور . بوكتاب ورساله لرك هبسى يا رأساً مذهبلرى بيلدير برطاقم
تعليمات ويا دينلرندن چيقانلره ويا عقيدله لرينه مخالف اولانلره قارشى رديات در . بونلرك
يك بيوك قسمى حاكمك وزيرى حمزه به منسوبدر . يك آزى حمزه بك اصحابنه عاندر .

[*] وزراء دينه حدود دير .

[١] مقنى طرفندن يازلمشدر .

مورخ شهر میخائیل شارویم بک طرفدن مصرده « رعسمیس » مجله سنده نشر اولونان ، مذکور مجله حسابنه آیریمجه طبع ایدیلان « التلید فی مذهب اهل التوحید » [*] رساله سی مفید و موجز بر اثر در .

وقتیله عثمانلی حکومتنده خدمت ایتیش اولان سلیمان بستانی نك « دائرة المعارف » نامنده کئی عرب انسیقلوپدیسنده ده درزیر حقنده باشقار اثر دن مستغنی قیله جق معلومات مفیده وارد . بعض اهل بحث و تدقیق بیاننه کوره درزیر غندنده کتابلر یدی اوله جقدر چونکه نظر لرنده یدی مقدس بر عدد در . کوکار یدی ، لرلر یدی ، سیاره لر یدی ، هفته کونلری یدی ، ناطقلر یدی ، اماملر یدی ، وصایای اخلاقیه یدی در .

عاجزلری ده بو بابده تدقیقانده بولوندم ، ذکر ایلیدیکم کتابلری تتبع ایلدم ، آیریمجه محترم رفیقم مدرس شرف الدین افندی نك لطف و همتلریله درزیر طرفدن یازیلان شو کتابلری ده تدقیق ایلدم :

« رساله التنزیه - رساله النساء الکبیره - الصیحة الکائنه [۱] نسخه سجل الحجتی [۱] نسخه تقلید الرضی سفير القدرة [۱] نسخه تقلید المقتنی [۱] - مکتبه الی اهل الکدیه البیضاء [*] - رساله الانصا [۱] شرط الامام صاحب الکشف [۱] الرساله التي ارسلت الی ولی العهد عهد المسلمین عبدالرحیم بن الیاس [۱] رساله خمار بن جیش السلیمانی العکاو [۱] الرساله المنقده الی القاضی [۱] - المناجاة مناجاة ولی الحق - دعاء المستجاب - التقدیس دعاء السادقین دعاء لنجاة الموحدين العارفين [۲] - رساله معرفة الامام واسماء الحدود العلویه - رساله التحذیر والتنبیه [۱] - رساله الاعذار والانذار الشافیة لقلوب اهل الحق من المرض والاختیار - رساله الغیة - رساله تقسیم العلوم [۲] رساله الزناد [۲] - رساله الرشد والهدایة [۲] - شعر النفس [۲] نسخه السجل المعلق - السجل المنهی فیہ عن الخمر - خبر اليهود والنصارى - نسخه ما کتبه القره طی الی مولانا الحاکم بامر الله امیر المؤمنین عند وصوله الی مصر - میثاق ولی الزمان [۳] - النقض الحفی [۳] بدو التوحید لدعوة الحق [۳] - میثاق النساء - رساله البلاغ والنهاية فی التوحید الی كافة الموحدين المتبرین من التلجید [۳] -

[*] درزیر کندیلرینه « موحد - اهل توحید » دیر . چونکه حاکم بامرہ نك بر لکنه ایناتیر .

[۱] حمزه نك اثریدر ، انصا بر یرک اسمیدر .

[۲] اسماعیل بن محمد تمیمی نك اثریدر .

[**] بری معلوم دکیلدر .

[۳] حمزه نك اثریدر .

«الغاية والنصيحة» (١) - كتاب فيه حقايق ما يظهر قدام مولانا جل ذكره من الهزل (١) - السيرة المستقيمة (١) رسالة كشف الحقايق - رسالة سبب الاسباب والكنز لمن يقن واستجاب - الغاية والنصيحة (١) - بدو الخلق .

ایشته وجه مشروح اوزره تدقیق وتبعم نتیجه سنده درزی عقیده سی حتمه قطعی معلومات الله ایتم . بو معلوماتی ده فاکولت من مجموع سنده نشر ای دیورم بوبانده موسیو دوساسی نک او ایکی بویوک جلدن عبارت اولان کتابی نمونه ایندم .

درزیلر تقیه ایدرک (٢) ظاهر آقیافت اسلامده بولونورلر ، دینز هیمزک بیلدیکی مسلمانلقدن باشما برشی دکیلر ، اسماعیلیه و باطنیه ایله قطعاً علاقه منی بوقدر ادعاسنده بولونورلر ، کنذیلرینی اهلی توحید صایارلر ، فقط مذهبیلرینی تبعم ایدنلره خفی اولمدینی اوزره درزیلرک ، دیانت حقّه توحید حاکم دن عبارتدر ، ادیان سائر منسوخدر . درزیلر نصل اعتقادده بولونورلر سه بولنسونلر مذهبیلر اسلام مذاهبی میاننده ظهور ایتش ، شیمدی به قادیار بایدار اولمشدر . بوکا مبنی اول بولونورلر اسلامیه نک صورت ظهور و بقاسی ؛ اسماعیلیه مذهبی بیان ایده جکیز .

فرق اسلامیه نک سبب ظهوری — اسلام عالمده بر طاقم فرقهلر چیقمش ، بولنلرک بر قسمی بر مدت صوکران مندرس اولمش ، بر قسمی ایسه بوکونه قادیار دوام ایتش ایدی . اسلام عالمده فرقهلرک ظهورنده حریت واستقلال افکار باشلیجه عامل اولمش ایدی ، بدایت اسلامده ، استقلال افکار و افعال بر عادت حالنده ایدی . ارادات و افعال زنجیر تقلیددن قورتولمش ، بشره استخراج معانی خصوصنده صلاحیت بخش اولونمش ایدی . اسلام عالمده فرقهلرک ظهورنده بو عامل ضروری بر عامل ایسه ده تام بر عامل دکیل ایدی ، بوکا باشقه بر طاقم عواملک انضامی لازم کایور ایدی ، بو عامللر یاسیاسی و یا علمی اولیور ایدی . اسلامده سیاسی عاملدن ناشی ایلک ظهور ایدن فرقهلر مارقه ایله شیعه فرقهلری ایدی . مارقه حضرت عثمان ایله حضرت علی ، شیعه ایسه اصحاب کرام حقلرنده مدهش بر علمدارلق صورتنده تجلی ای دیوردی . علمی بر افتراقی ایسه بصره ده بر فکر فلسفی ایله ؛ بشرک اراده و فعلنده ، علم باری و تقدیر سبحانی نک اصلا دخل و تأثیری اوله مدینی فکری ایله فلسفه ده کی علت اولی نظریه سنک اک مهم موضوعلرندن اولان توحید باری نک تمامندن بولونان « قدر » مسئله سی ایسه باشلامش ، « صفات » مسائلی ایله تماملامش ایدی . ایشه

[١] حزمه نک اثری

[٢] مذهبیلرینی ستر ایدوب خلافتی اظهار ایتکدرکه شیعه دن آلمشدر .

« قدریه » ، « مرجئه » ، « جهیمیه » مذهب‌لری بومیانده چیقمش ایدی ؛ هر هانکی بر فرقه‌یه مقابل عکس‌العمل نتیجه‌سنده دیگر بر فرقه ظهوری معتاد اولمغله بوظهور ایدن فرقه‌لر مقابل ، « جبریه » ، « وعیدیه » ، « مشبه و مجسمه » فرقه‌لری ده ظهور ایتش ایدی .

اسلامده ظهور ایدن فرقه‌لر میاننده مجرد مقاصد علمیّه تعقیب ایدنلر مندرس اولمش ایسه‌ده مقاصد سیاسیّه تعقیب ایدنلر شیعمدی به قادر دوام ایتش ایدی . الیوم مارقه ایله شیعه فرقه‌لری واونلردن متولد اولان قوللر وواعلمده طوغان مذهب‌لر باقی قالدینی حالده قدریه ، مرجئه ، جهیمیه مستقل بر فرقه اوله‌رق قالمامشدر ، شوقادارکی اصول مهمه‌سی فرق متبایقه طرف‌لرندن اخذ اولومشدر . ایشته بوکون بر حیات اولان درزیلرده شیعه عالمده نحدث ایدن فرقه‌لردندر .

درزیلرک ظهورینه قادر مذهب شیعه‌ده تحول — شیعه مذهبی حضرت علی واهل بینه محبتدن ایلرو کلمشدر . حضرت عثمانک شهادتندن سوکرا امت‌ایکی به آیرلمش بر قسمی حضرت عثمان ، دیگر قسمی حضرت علی طرفدارلی اولمش ایدی . حضرت عثمان طرفدارلرینه « شیعه عثمان » ، حضرت علی طرفدارلرینه ده « شیعه علی » دینش ایدی . سوکرالری بونام یالیکز حضرت علی طرفدارلرینه ویرلیدی .

حضرت علی زماننده شیعه درت نوعه آیرلمش ایدی :

۱ — شیعه اولی ، شیعه مخلصین در . بونلر اصحاب و تابعیندن اولوب حضرت علی به نصرت ایدنلردر . شیعه اولی امر خلافتده مخالفتی یعنی حضرت علی بی امامته لایق کورمامکی ضلالت عدایدرلر ، شیخین حضراتی حضرت علی به تفضیل خصوصنده نزاع ایتزلر ، علی المرتضایک شیخین وسائر اصحاب حقنده کی کلمات طبیه‌سی ظاهرینه حمل ایدرلر ایدی . شیعه اولی بالآخره شیعه لقبی براقه‌رق اهل سنت لقبی آلمقله اهل سنت آرمسنده غائب اولمشدر .

۲ — مفضلهدر . بونلر حضرت علی بی شیخین حضراتنه تفضیل ایدنلردر که شیخه خلافته احق بیلیرلر ، اصحابی خیر ایله یادایدرلر .

۳ — سابه در . بونلر اصحاب کرامه‌سب و طعن ایدنلردر که حضرت علی نیک اصحاب — حقنده کی کلمات طبیه‌سی تقیه به حمل ایدرلر . سابه حضرت علی واهل بینه محبت وتولی مخالفلرینه عداوت وتبری بی مسسئلزم اولور دیرلر ایدی . بویه‌جه سابه ده « تولی وتبری » بررکن اولمشدر .

۴ — غایه در . بونلر حضرت علی به محبتده صوگ درجه ایلرو کیده رک کندوسنه الهیت .

استاد ایدرلر. بونلرک بر قسیمی دوغریدن دوغرییه حضرت علی نك الیهیتنه ، بر قسیمی ایسه روح لاهوتی نك بدن ناسوت مرتضایه حلول ایتدیکنه قائل اولورلر ایدی .

شیمدیکی نصیرییه ، غایله شیعه سندن در .

حضرت علی نك ارتحالندن صوکر اکیسانیه مذهبی ظهور ایتدی ، مفضلهدن زیدیه ، سابه دن امامیه تولد ایتدی . مشهور مختار ثقفی کیسانیه امامی ایدی . کیسانیه نك وصف ممیزی حضرت علی نك دیگر اوغلی محمد بن حنفیه یی امام طایبق ایدی . زیدیه آنجا ق اولاد فاطمه یی امام طانیور ایدی . اسلامه منتسب اولانلر ایچنده اك اول نبوت ادعا ایدن مختار ایدی . کیسانیه نك کریمه قویلی رئیس ابو کرب محمد بن حنفیه نك حی و باقی ومهدی منتظر اولدینی ادعا ایدیور ایدی . بونکله بوتون شیعه یه تسلی ویریور ایدی . کیسانیه زیدیه ایله امامیه آره سنده غائب اولدی کیندی .

زیدیه ده بر طاقم شعبه لره آیرلشدر . الیوم یمن طرفلرنده خیلی زیدیه واردر . امامیه زیدیه پیری زید بن علی زین العابدینک قتلندن صوکر اکندولرینه بر امام آرادیلر . بو خصوصده اختلافه دوشدیلر . بر آزی حسینه ، قسم اعظمی حسینه اولدی . حسینه اولانلر امامی اولاد حسینه ، حسینه ده بالعکس اولاد حسینه قصر ایدیورلرایدی [۱] . اصل امامیه حسینه اولدی . اسماعیلیه امامیه حسینه قولندن ایدی . اصل امامیه جعفر صادقدن صوکر موسی الکاظم علی الرضا - محمد التقی - علی التقی - حسن العسکری - محمد المهدی یی امام طانیور ایدی که بونلره « اثنا عشریه » دیمش ایدی [۲] . اثنا عشریه یه مخالف اولانلر وار ایدی . فقط امامیه نك فردکاملی اثنا عشریه ایدی .

الیوم شیعی نامی آئنده بولونان اهل اسلام اثنا عشریه مذهبنده در .

اسماعیلیه — اسماعیلیه ۱۵۵ تاریخنده امامیه دن تولد ایتشدر . امامیه اثنا عشریه ائمه

[۱] حسینه یه کوره ائمه شونلر ایدی : علی المرتضی - حسن المجتبی - حسن المثنی - عبدالله - محمد النفس الزکیه - برادری ابراهیم بن عبدالله . حسینه یه کوره ائمه شونلر ایدی : علی المرتضی - حسن المجتبی - حسین الشهید - علی زین العابدین - محمد باقر . باقر دن صوکر اختلاف واردر . باقری حی باقی طانیانلره (باقریه) ، اوغلی زکریای امام ایدینانلره (حاصریه) دیندی . فقط اصل امامیه جعفر الصادق امام طانیور ایدی .

[۲] اثنا عشریه جه اونایک امام شونلردر : المرتضی - المجتبی - الشهید - السجاد (زین العابدین) - الباقر - الصادق - الکاظم ، الرضا - التقی - التقی - الزکی (حسن العسکری) - الحجة القائم المنتظر صاحب الزمان (محمد المهدی) . مهدی هنوز بش یاشلرنده ایکن ساراده بر سردابه کیروب اورادم غیوبت ایتشدر . آخر زمانده تکرار ظهوره کله جکدر .

معصومی اونی یکیه حصر ایتدیکی خالد اسماعیلیه آلتنجی امام اولان جعفر صادقدن
صوکر ایدنچیسو امام اولوق اوزره اوغلی اسماعیلی امام طایرلر .

اسماعیلیه برطاقم قوللره آیرلمشدر : برطاقم اسماعیلیه « خاتم الانمه ، حی منتظر » دیدیلر .
بر طاقم ایسه اسماعیلدن صوکر اوغلی محمد بن اسماعیلیه « خاتم الانمه » اطلاق ایتدیلر ،
بوندن صوکراده قائم اولانلره یوروتدیلر . آرتیق اسماعیلیه امامیه دن آیریلوب ایلری
کیتدیکه کتدی ، باطنیه یه کچدی [۱] .

باطنیه باب شریعتدن باب الحاده کیرنلر ، کندولرینی تشیع (شیعیلک ادعاسی) ایله
کیزله یانلردر . باطنیه - اسلامه نسبت ادعاسنده بولمقله برابر - مسلمین آره سنده الحاد
خوفسان نشر ایدرلر ، مدارک فلسفیه یی شهادت کلامیه و تحلیلات کشفیه ایله مزج ایلرلر .
باطنیه نك اولی تشیع ، آخری انسلاخ (دیندن صیرلوق) در . نته کیم بلاغ اکبر ،
ناموس اعظم صوک مرتبه در که حق تعالی انکاردر ، شرایبی انکاردر ، دینی انکاردر ،
خالقی اقرار ایلمانلری استخفافدر ؛ شرایبه ، دینه اعتقاد ایدنلر ایله استهزادر . صاحب
بلاغ اعظم ، صاحب ناموس اکبر ایشته بو مرتبه یه وارن کیمسه در . باطنیه شیخین
محترمین حضرت ابو بکر الصدیق ایله عمر الفاروقی قدحدن باشلار . صوکر اعلی المرتضائی
قدحه ، ده صوکره حضرت نبی ذیشانی قدحه ، نهایت جناب حق قدحه قدر واریر .
باطنیه نك ایچی محوس و یاصابه و یازناقددر ، طیشی ایسه شیعه غالیه در . باطنیه اسماعیل بن
جعفری امام طایان اسماعیلیه دن اولوب اسماعیلیه ظواهری کلیا ترک ایله معلم معصوم اثبات
ایدنجه ، « نصوص برطاقم رموز و اشارتدر ، اونی آنحق معلم معصوم بیلیر » دینجه باطنیه دن
اولور . امام مستوره یا خود نصوصک آنحق باطنی مقصود اولدیغنه قائل اولملرینه و یامدعوینی
سرا تعلیم ایتلمرینه مبنی بونامی آلمشلر ایدی .

باطنیه یه یدی عیدینک قیمت و اهمیت مخصوصه سی واردر . هفته یدی کون ، سموات
یدی طبقه ، سیارات یدی اولدینی کی اماملرده یدیدر ، نیلرده یدیدر . نبیلر شونلردر :
آدم ، نوح ، ابراهیم ، موسی ، عیسی ، محمد عالم الصلاة والسلام ؛ محمد بن اسماعیل .
محمد بن اسماعیل محمد بن عبدالله (صلی الله علیه و سلم) ک شریعتی (حاشا) نسخ ایتشددر .
ناطق بالشریعه اولان نطقا سبعة بونلردر . هرایکی نبی آره سنده متمم شریعت اولوق اوزره
یدی امام واردر . هر نبی کندوستندن اول کلان نبی نك شریعتی تغیر ایدر . فقط اوندن

ھۆكۈمە مستور اولەرق كلان ىدى امام اوشرىقى آتام ايدىر . ھىرىيەتدە ىدى امام واردر .
 نىيە ناطق بالشرع ، امامه قائم بالشرع دىرلر . اسماعيل بن جعفر محمد عليه الصلاة والسلام
 ايله محمد بن اسماعيل آرمەسندە كلان وشرىقى اقامە ايدىن ىدى ذاتدن برىدر . خلق قائم
 بالشرعە اقتدا ايله شرىقى غيب ايتامش اولور . ناطق ايله قائمە نىيە وصى دە اطلاق ايدىرلر .
 ائمة سبعة بك اسمائيسى بولندىر : امام ، حجت ، ذومصە ، داعى اكبر ، داعى مآذون ،
 مكاب ، مؤمن .

۱ - امام — دين الهيدە ادلەنك غايەسىدەر ، جناب حقدن تلقى ايلديكى شئى تبليغ
 ايدىر ، علم غيب اوکا بلا واسطە واصل اولور .

۲ - حجت — الحادە عائد اولوب امامدن تلقى ايلديكى ادلەنى مذاق مخاطبينە ، عقول
 مخاطبينە كورە تعليم ايدىر ؛ حجت امامك علمنى حاملدر ، مقرردير .

۳ - ذومصە — علمى هجندن آير ، چوچنك مەئەسى كىي علمى هجندن امر .

۴ - داعى اكبر — ناسى تجربەدن ھۆكۈمە مەدھى دعوت ايدىر ، بوكا «باب» دە دىر .

۵ - داعى مآذون — مەدھى باطنىيە طالب اولان اهل ظاهردن عەھد وميثاق آير ،

آنلرى ذمت امامە ادخال ايلر . آنلرە باب علم ومعرفى كشاد ايدىر ؛ داعى مآذون درجات
 ھۆمىنى رفقە مأموردير .

۶ - مكاب — اهل ظاهى آرمەنە صوقيلەرق قابىلىتى اولانلرى برطاقم آوتمەلر ايله
 تەندىرر ، داعى مآذونە ايصال ايدىر . مكاب سر دعوتە مآذون دىكدر .

۷ - مؤمن — مەدھى باطنىيە اينانان ، امامك ذمت وحزبنە كىرن ، عەھدە ايمان

وايقان حاصل ايتش اولاندر . ىدى عددىنك قيمت مخصوصەسى بولمىسە بىئە باطنىيە
 سىيەدە دىنلەمشدر .

باطنلەنك انتشارى — اصحاب تارىخك بيانلرىنە كورە باطنىيە دعوت مأمون زمانندە

جاشلامش ، مەصم زمانندە انتشار ايتش ايدى ؛ اوصردە ظەھور ايدىن بابك الحرمى دە

باطنلەنك دىنە مائىل اولوب سىوف قاھرە اسلامدن قورقەرق مەدھىلرنى اظهارە اجتسار

ايدە مامشلىر ايدى . اك اول بومەدھى ميمون بن دىصان ايله واقع اولمش ايدى . مرقوم

اھوازلى برمجوسى ايدى . ذيدان لقبى ايله ملقب اولان « محمد بن الحسين » دە ياردانچىلردن

ايدى . بولر عراق واليسى طرفدن حبس اولندىلرلى مەدھى باطنىيە تاسيس

ایتمش ایدی . ابن دیسانک اوغلی عبدالله بن میمون القداح الیله باطنیه بلاد فارس-صد منتشر اولدی . مرقوم محمد بن اسماعیلک کوله لرندن « مبارک الیه بولوشدی . بر خیل مصاحبت و خلوتلردن سوکره کندوسنده محمد بن اسماعیلک تودیع ایلدیکی بر طاقم اسرار مکتومه بولندیغی خبر ویردی . مقطعات [۱] قرآنی کلام فلسفهیه موافق بر طرزده بیابه باشلادی ، برآزده شعبه ، [۲] تالفین ایلدی . ابن میمون ملحد و اسلام دشمنی ایدی . مبارک الیه ینلرنده عهدومثاق حاصل اولدقدن سوکره یکدیگرلرندن ایرلدیلر . بواعتبار الیه باطنیه نک مبارک و میمونیه نامیله ایکی دالی پیدا اولدی . مبارک عئنده محمد بن اسماعیل حیدر ، مهدی منتظر در . مبارک ۱۵۹ ده ظهور ایتمش ایدی .

میمونیه ظاهر نصوص الیه عمل ایتمه حرام اعتقاد ایلرلر ، معادی ده انکار ایلرلر . میمونک آدم لرندن اولوب خراسان و قاشان طرفلرینه کوندیریلان خلف نام شخصه نسبتله باطنیه بردال ده پیدا ایتدی ، بواله ده خلفیه دیندی . خلفیه اعمال مفروضه بی معانی لغویه لرینه حمل ایدوب معانی شرعیه سی انکار ایلرلر ؛ جنت و ناری ، عذاب و عقابی اصاسر عدا ایلرلر ایدی . باطنیه نک ایلمک مصنفی غیاث نامنده بر حیل کار ایدی ، تألیف ایتدیکی کتاب ده « البیان » ایدی ؛ غیاث البیانی امثال عرب ، اشعار عرب الیه ترین ایتمش ، آیات و احادیث شریفه الیه استدلال ضمنتده اشعار دلکش ده ایراد ایلش ایدی . آبدست ، نماز ، اوروج ، زکاة ، حج و سایر احکامی طریق باطنیه اوزره بیان ایتمش و شواهد لغت الیه اثباته یلتمش ایدی ، « شارع مقصدی بودر ، عوامک آکلادیغی محض خطاء محض غلطدر » دیر ایدی . غیاث زماننده مذهب باطنیه پارلاق بر صورتده رواجه مظهر اولدی . چونکه تلقین ایتدیکی مذهب - یکیلکی ، قولایلیغی الیه برابر - قورقودن آزاده ایدی . او مذهبده هرشی مباح ایدی ، جهله ناس آقین آقین اونک ربقة اطاعتنه کیررلر ، بیکلرجه جاهل ، فاسق و اوزاق مسافه لرندن اونک سمتنه قوشارلر ایدی بوهیم حادثه ۲۰۲ سنه سنده ایدی . غیاثک تلقین ایتدیکی مذهب تشیع الیه الحاد و فلسفه خلیطه سی ایدی . بالاخره غیاثک قرار ایدرک اثنای راهده وفاقی ابن میمونیک زیاده اضطرابه دوشورمش ایدی ، چوق کچمدی ابن میمون ده بو دنیادن کوچدی ، کیتدی .

۲۵۵ سنه سنده اهوازاده باطنیه دن محمد علی برقی ظهور ایتدی ، اک اول تهیه بی ترک الیه خلق علنا باطنیه مذهبه دعوته اجتسار ایدن مرقوم ایدی . اتباعنه ده « برقیه دنیلدی -

[۱] الم ، طه ، طس ، ص . الخ کبی سور قرآنیه اوائلی

[۲] حقه بازلقی

برقیه احکام شرایی ، معادی انکار ، نصوصی تأویل ایدر ، بعض انبیانک نبوتخده نفی ایدر ایدی . دها سوکره «حمدان» نامنده بری ظهور ایدوب محمد بن اسماعیلک مهدی منتظر اولدیغی ایلر و سوردی ، بونک اتباعنده «قرامطه» [۱] دینلدی : ۲۶۴

[۲۷۸] ده مقنع ظهور ایتدی . مقنع حلویه و اباحیه دن [۲] ایدی . برقییدن سوکره علنا خلقی دعوت ایدن مقنع ایدی ، مقنع فیلسوف و برطاقم فنونده ماهر ایدی . بونک اتباعنده «منقعه» دیندی . ۲۸۶ تاریخنده قرامطه دن ابوسعید الجانی (قتلی : ۳۰۱) بحرینده خروج ایتدی . بونک اتباعنده جنبیه دینلدی . جنبیه معاد و شرایی اقرار ایدنلرک قتلنی واجب کوریر ایدی . مقنعدن سوکره علنا خلقی دعوت ایدن ابوسعید ایدی . اوغلی ابوطاهر حجاج مسلمین اوزرینه باصقین یایدی ، حجاج مسلمینی قتل ایدوب حجر اسودی کعبه مکرمه دن قالدرمش ایدی : ۳۱۹ . حجر اسود آنحق بکرمی ایکی سنه سوکره کعبه یه اعاده اولندی ؛ جنبیه نك معیشتی کوی باصحق ، کاروان اورمق ، آدم اولدورمک ، مواشینی سوروب کوتورمک کبی شیعه لر دن عبارت ایدی . بونک زماننده ینه باطنیه یکیدن رواج بولدی . زکریه بن مهوریه (قتلی : ۲۹۴) ده حمدان قرمط نامنه دعوتده بولنیور ایدی . دولت قرامطه دولت عباسیه یی صارصممش ایدی . قرامطه نك شقاوتلری قرن رابع هجری اواخربنه قدر دوام ایتدی . قرامطه نك ماوراء النهر داعیسی بولنان محمد بن النسیفی ایله ابویعقوب السجستانی مؤلفیندن ایدیلر . نسفی «المحصل» ؛ ابویعقوب «اساس الدعرة» ، «تأویل الشرایع» ، «کشف الاسرار» نام کتابلری تألیف ایتمشلر ایدی . [۳]
مقنع و جنبیدن سوکره علنا دعوتیه قیام ایدن مهدویه قولی ایدی .

[۱] قرامطه کله سنده اختلاف اولومشدر . قرمط بعضیلرینه کوره مبارکک لقی ، بعضیلرینه کوره حمدانک لقی در . شوقدرکه حمدانه منسوب اولانلره قرامطه دینمش ایدی ، بعضیلرینه کوره بحرین مضافانندن ویا واسط ملحقانندن حمدانک ساکن اولدیغی کویت اسمیدر ، بعضیلرینه کوره حمدانک یازیسی ویا آدیملری صیق اولدیغندن کندیوسنه قرمط دینمشدر . درزی پیغمبری حمزه ، ابوطاهر و ابوسعید کی قرامطه یی حاکمک دعانندن صایبور .

[۲] حلول جناب حقک بدن انسانده متجلی اولسی ، روح الهی نك بدن انسانیه کیرمسی در . اباحه محرما نك مباح اولسی در . اباحه مذهبی ظهور اسلامدن اول ایرانده وار ایدی ، مزدک اباحی ایدی ، ظهور اسلامدن سوکره بابک الحرمی ایله ماریار طرفلرندن اظهار اولندی . معتصم زماننده بونلر قتل اولندی : ۲۲۳ . معافیه برطاقم تاریخلرده مقنمک ظهوری مهدی زماننده کوستریلور : ۱۶۰
[۳] تحفه اثنا عشریه ، الفرق .

مهدویه اوچیزدن اول مغریده ظهور ایتیش ایدی ، دولترینه « عیدیه » ویا « فاطمیه » دولتی دیر ایدی . حاکم بامرالله مهدویه دن ، ملوک عبیدیه دن ایدی .

عقیده باطنیه — متکلمین باطنیه نك غرضلری تعین خصوصنده اختلاف ایدورلر ؛ چوغنه کوره باطنیه نك غرضلری دین مجوسه دعوتدر ، باطنیه نك باطنی دین مجوسی تفصیلدر ، ظاهری آیات کریمه واحادیث شریفیه — اساسلرینه موافقی برصورتده — تأویلدر . چونکه بومذهبی اولوضع ایدنلر مجوس اوغللریدر ؛ باطنیه اعتقادی ده بونی تأیید ایدیور . باطنیه ثنویه نك نور وظلمت اساسلری قبول ایلش ؛ ثنویه جه نور وظلمت مدبر عالم اولدینی کبی باطنیه جه عقل ونفس ده مدبر عالم اولمش ایدی . ثنویه ایکی صانع قبول ایتدیکی کبی باطنیه ده ایکی صانع قبول ایدیور ، برینه صانع اول ، دیکرینه صانع ثانی دیور ایدی . باطنیه ایچون آتیشه طایق ممکن اوله مدینی ایچون باطنیه طریق حلیه صابرق « مساجدك کافه سنده دائمی صورتده قوللانیلمق اوزره برنجوردانلق بولندرمق لازمدر » دیه مسلمینه توصیه ایتیشلر ایدی . بوندن ماعدا مجوس دائماً باطنیلره محب بولمشلر ایدی .

المحصله بیان اولدییغه کوره باطنیه « مبدع اول اولان نفسی ابداع ایتدی ، صوکره بولندرن هرایکسی کوا کب سجه وطایع اربعه ایله برابر بو عالمك مدبریدر . » دیورلرکه بوسوز ، لدی التحقیق مجوسك « یزدان اهرمنی خلق ایدرك آنکه برابر بو عالمی تدبیر ایتکده در ؛ شو فرق ایله که یزدان فاعل خیرات ، اهرمن فاعل شروردر ، سوزینك معناسنه راجعدر .

متکلمیندن بعضیلری ده باطنیه نی ، حران ده اقامت ایتکده اولان صائبیلره نسبت ایدرک بوبابده شوبولده استدلالانده بولمشلردر :

میمون بن دیصان دن صوکره باطنیه نك دعائندن اولان حمدان قرمط ؛ حرانی برصائبی ایدی . کذلک حران صائبیلری دینلری کتم ایدرك کندیلرندن باشقه لرینه اظهار ایتزلر . باطنیلرده دینلری اغیاره اظهاره ایتیوب آنحق کندی دینلریه منسوب اولانلره اغیاره افشای اسرار ایتهمك اوزره عین ایتدیردکن صوکره اظهار ایدرلر .

ابو منصور عبدالقاهر بغدادی (۴۲۹) نك تحقیقاتنه نظراً باطنیلر ؛ طبع بشرک میل ایتدیکی حظوظ و اشیانك کافه سنك اباحه سنه قائل اولدقلری جهتله رسل و شرایی انکار ایدرك قدم عالمه قائل اولان دهریلر ، کروه ندنرلر . دعا باطنیه دن عبدالله بن حسن قیروانینك « السیاسة و البلاغ الاکید و التاموس الاعظم » نامنده کبی کتابنده سلیمان بن

حسن بن سعید الجانی به وصایای آیه ده بولتمی بو مدعای ، یعنی باطنیه نك دهریه دن باشقه برشی اولادیغنی تأیید ایدن دلائلندر :

« انسانك احتسابات و تمایلاتنه كوره حركت ایددرك تقرب ایتدكن صوكره كیمك ايله كوروشورسهك كندیكى آنك دینه منسوب ایمش كی كوستر ، اونى دینزه دعوت ایت ، بوصورتله پیدای ، وانست ایتدیك آدمردن كیمده رشد مطلوبی كورورسهك اوکا كشف راز ایت . هله بر فیلسوفه راست كلیرده آنی دائرة انسهك آلمغه موفق اولورسهك اونى بركتیجینه بولمش كی الدن چیقارماغه غیرت ایت » .

مرقوم عبدالله قیرانی بو یولده وصایاده بولندیغنی كی ینه مذکور كتابده معاد و عقاب حقنده كی اعتقادك بطلاتی و جنتك نعم دنیادن و جهنم و عذابك اصحاب شرایعك اشتغال ایتدیكى صلا ، صیام ، حج و جهاددن عبارت بولندیغنی بیان ایدیور ؛ « اهل شرایع » براله عبادت ایتكده درلر كه اونك حقنده بالاجسم براسمدن یشقه هیج بر معرفت تحصیل ایدمه مشدر ، دیدكدن صوكره « دهریه یی اعزاز ایت . چونكه آنلر بزدن و بزانلردن » یوصیه سنده بولمشدر .

ایشته مرقومك نقل ایتدیكمز بوسوزلری باطنیه نك دهریه به نسبتی حقنده كی مدعایى تنویر ایلدیكى كی مجوس زرداشتك نبوتی و آكا من طرف الله و حيك نزولانی ؛ صابئه ده هر مسك ، اذیمونك [۱] نبوتلرینی ادعا ایدرلر .

مجوس و صابئیندن هر صنف نبوتلرینی اقرار ایلدكاری ذاته من طرف الله وحی نازل اولدیغنی بو و حيك امر و نهی ، بعدالموت انسانلرك اعمال واقعه و سالفه سنه كوره ثواب و عقاب كوره جككربنی ، جنت و یاناره كیره جككربنی متضمن اولدیغنی معترف بولندیغنی حالده باطنیلر معجزاتی کلیاً ترك واضر نهی و احكام سائره یی متضمن اولان وحی ايله سمان ملائكه نك نزولانی ، حق سمانه ملائكه نك موجودیتی انكار ایددرك ملائكه یی كندی بدعت و ضلالتلرینه دعوت ایدنلردن ، شیاطین و ابالسینی ده كندیلرینه مخالف بولانلردن عبارت اولق اوزره تأویل ایتمه لری ؛ انبیا ، و ائمه حقنده « اونلر بر صنف خلق ایدی كه زعامت و ریاستی سورلرایدی ، بومقصدلرینه وصول ایچون دعوای نبوتله اورتیه چیقهرق برطاقم نوامیس و حیل استعمالله عامه نك امر سیاستی اللرینه آملشدر . اونلردن هر بری دور مسیح صاحب اولوب دور مذکورك انقضاسنده دیگر دور صاحبی ظهور ایلر . بی

ناطق ، وصی ایسه اساس ، قائمدر ؛ آرزو ایتدیکی وجهایله نطق ناطقک نطقنی ایتک حقی قائمه عاقددر . تأویلاتنده باطن وحیه نفوذ و حلول ایدنلر ملائکه بردهدن ؛ ظاهر ایله عمل ایدنلر ایسه شیاطین کفره دندر . « دیمه لری ؛ تضلیلی مستلزم بر صورتده ارکان شریعتدن هر رکفی تأویله قیام ایله لری ؛ « حق یأنیک الیقین » نظم جلیانده کی یقینی تأویل معرفته حمل ایله عبادتک سقوطنه قائل اولملری مدعایی تأیید ایدر . کذا قیروانی مبحوث عنه کتابنده کی وصایا میاننده . کتب سماویه حقنجه تشکیل ایده جک صورتده تاقیناننده ؛ شرایی ، معادی انکار ؛ سجاد ملائکه نک ، ارضده « جن » ک موجودیتی ابطال ایله ؛ آدمدن اول نیجه انسانلرک موجودندن بحث ایله قدم عالم حقتده القاءنده بولونمخی توصیه ایدبور . انیا حقنجه برچوق طعنلرده بولنیور . بوندن ده باطنیه نک قدم عالمه قائل ، صانی منکر بولنان دهریه دن بشقه دن برشی اولمدینی آکلاشیلیور .

ابوالفتح شهرستانی نک بیانه نظراً باطنیه قدیمه (ابن الصباحدن اول اوله حق) جناب حق حقنجه « موجودده دکلدر ، لاموجودده ؛ عالمده دکلدر ، جاهلده ؛ قادرده دکلدر ، عاجزده ؛ « دیورلر ؛ باطنیه نک بتون صفات باریده حکملری بودر ، باطنیه جه اثبات مطلق ایله ده ، نفی مطلق ایله ده حکم ممکن اوله میورده « اله المتقابلین ، خالق الحصمین ، الحاکم بین المتضادین » تعبیرلری کی افاده ده بولنیورلر .

شهرستانی نک ذکر ایتدیکی باطنیه باطنیه نک معتدل قسمی اوله جقدر .

* *

مراتب دعوت — باطنیه انسانلری قولای قولای اولامق خصوصنده برطاقم حیل مرتبه استعمالنه مراجعت ایدرلرکه حیل مذکوره بونلدر :
تفرس ویا ذوق ، تأیس ، تشکیک ، تعلیق ویا ربط ، تدلیس ، تأیس ویا موافیق بالایمان والعهود ، خلع ، سلخ .

۱ — حیلۀ تفرس — تفرس بدعت باطنیه به دعوت ایدن کیمسه نک تلیسه مقتدر ، باطنیه رد وارجاع ایده بیلمک اوزره وجوه و تأویل ظواهره عارف اولمقله برابر اغواسی جائز اولانلر ایله اولمیانلری تمیز ایتمیدر . بوکا مبنی رؤسای باطنیه ، دعائیه ، دروننده قنبدیل بولنان برآورده مباحثه ایتیمیکز یعنی علم کلام و وجوه نظر واقیسه به عارف اولان ذات ایله بحث و مناظریه کیرشمیمیکز ، چوراق ارضه تخمکزی اکییمیکز « یولو وصایاده بولونمشلردرکه بووصایادن مقصدلری دعائی ، مذهبلی ، دعتولری حقنجه سوزلری مؤثر

اولیه جق آدملره قارشو سوژ سویله مکدن ، اسرار دینی افشا ایتمکدن منع ایتمکدره . باطنیه افرادینک قبلرینه بدعتلری قبول ایتدیکی ایچون « ارض زاکیه » نامی وریورلر .
حیله تفرسه بدل حیله ذوقده دیمشدر . ذوق مذاوق الحادی طامع قابلی اولیان هیچ برکیمسه یه اسرار مذهبی فاش ایتماکدر .

۲ — حیله تأنیس — تأنیس داعی نک صنوف بشریه نک نه کبی صور و وجوه ایله دعوتی ایجاب ایتدیکنی بیلمسی در . بوده شرائط دعاندندر . هر صنفی دعوت ایچون تعقیب اولونمسی لازم کان وجوه وطرق بشقه ، بشقه در . داعی دعوت ایتدیکی آدمک عبادته میلانی کوربر ایسه اونی اولای اوپولده دوامه ، دهازیاذه زهد و اتقایه تشویق ایدر ، صوکره معانی عباداتی و علل فرائضی استفسار وبلاآخره ایتدیکی کبی تفسیراته ایتدار ایدرک شکه دوشوریر دعوت ایتدیکی آدمی امر دینده مبالاتسز کوریر ایسه « یا هو شو عبادت بیوده مشقت در . آجینه جق ویا کولنه جک برار بلاهتدر . هیچ عاقل بو قدر حظوظ و لذتی موهوم بر نعیم اوغورنده فدا ایدرمی ؟ دنیانک بو قادر مزاحمی هر طرفدن هجوم ایدر ایکن برده انسانلرک حقمده نه سویله جکلرینی دوشونوبده هموم ایچندهمی اولیم ؟ بن کیم نه دیرسه دیسون آلدیرمام ؟ ذوقه باقارم ؟ شو اوچ بیجی کونلک حیاندن ذوق وصفانامنه نه استفاد ایتک ممکن ایسه آنی دوشونیورم ، انسان ؟ جسور اولمالی ، جسور . دائما قازانیر ، هر آرزوسنه نائل اولور [۱] ، وادیسنده مقدماتدن طوتدیره رق تلقین مذهب ایدر . دعوت ایتدیکی آدم ؟ اساساً بعض خصوصات دینییه قبولده شک و تردد کوسترمکده ایسه ، مثلاً معادک ، ثواب و عقابک وقوع وعدم وقوعنده متردد ایسه آکا قارشو : « آ برادر ! تردد ایتدیکنک شیئه باق ؟ هیچ انسان اوله رک طوبراغه قاریشدقدن صوکره تکرار دیریه بیلمی ؟ بوکا امکان وارمی ؟ یا طوپراق اولمش برجسده ثواب و عقاب ناصل تعلق ایدم بیایر ؟ کچ ! بوکی اوهامه قایلیمقدن واز کچ !

بن عاقل ادعاسنده بولندیغم حالده او موهوم و موعود شرابلره ، کابلره مقابل بو آتشین رنک شراب ایله تلذذی ترک ایدم بیلمی . نه او ؟ حیات . صوکره موت ، دها صوکره ده دیرلک ! هیچ بو اولور شیعی ؟ خرافاتدر ، عزیزم ! خرافات . صاقین بولنره قایلوبده اوچ کونلک ذوقی ده هدر ایمه [۲] ، یوللو کر بزکاهلردن دولاشه رق همان حقیقتات مذکوره بی نفی وانکار ایدم رک محرماتک اباحه سنه قائل اولیورر .

[۱] من راقب الناس مات همأ وفاز بالذلة الجسور

[۲] أترك لذة الصباء صرفاً لما وعدوه من لحم وخر

حياة ثم موت ثم نشر حدیث خرافة یا ام عمرو

دعوت ایتدیکی آدم ؛ غلاة شیعه دن ایسه اوکا قارشى آیات و اخبارك تأویلاتنه کیریشمکه حاجت یوقدر ، چونکه اونلر آیات و اخباری ذاتاً رأی و هوالرینه ، ضالالتلرینه موافق بر صورتده تأویل ایتمکده در . یوق .. غلاة شیعه دن دکلده صحابه حقتده طعن و تشنیعه مائل اولان فرقه منسوبیندن ایسه همان اونلکه برابر صحابه بنی شتمه اشتراك ایدرک حضرت ابو بکرک منسوب اولدینى بنی تیم ، حضرت عمر بن الخطابك منسوب بولندی بنی عدی . قبیله لرینه بغض و عدوان اظهارینى تحسین ایدر یوللو تفوهاتده بولتور ؛ حضرت عثمان ، و معاویه نك منسوب اولدقلری بنی امیه قبیله سنه ده بغض و عداوت کوسترمکه باشلار .

شاید دعوت ایتدیکی آدم ؛ شیخینه مائل ایسه اوکا قارشى ده اولاً مشارالیهما حضرت تلرینك مدح و ثنالرینه ابتدار ایدرک « اوت ! عزیزم ! مشارالیهما جداً بیوک آدم لر در ؛ شریعه تأویل و اسرارینه وقوف خصوصنده حظ وافر صاحبدرلر . بوفضیلته بناءد کلمیدر که جناب پیغمبر ؛ ابوبکر رضی الله عنہی استصحاب ایدرک غار شریفه ، مدینه یه کوتورمش و کندیسنه غارده تأویل شریعه عائد بوتون اسراری تودییع ایتمش » دیه ؛ شاید مشارالیهما بنی سونلردن بری طرف اشرف رسالتنهایلرندن کندیلرینه تودییع اولنان بو اسراردن سؤال ایدرکک اولورسه اوکاده « اهلنك غیری یه افشا آتده بوللمامسی حقتده عهد و مواتیقه ربط ایتد کدن صوکره تفویض اسرار ایتلرینى توصیه ایتشددر » یوللو مقدمه لردن طوئدره رق تدریجاً بعض تأویلات سرد ایدر . اگر اثر قبول کورورسه تأویلات باقیه بنی اظهار ، کورمزسه بو قدرله اکتفا ایدرک هیچ اولمازسه اونى بو صورتله اولسون بر رکن شریعت حقتده شک و تردده دوشورر .

دعاة باطنیه نك مذهب لرینى ترویج و قبول ایتدیردکاری انسانلر ؛ برطاقم صنوف تشکیل ایلر : برنجیسی اولاد مجوس کبی عوام کروهیدرکه بونلر اصول علم و نظره بیکانه اولوب بصائر دن محرومدرلر . ایکنجیسی شعوبیه درکه بونلر عجمی عرب اوزرینه تفضیل و ملک و سلطنتک عجمه رجوعنى تمی ایدرلر . اوچنجیسی بنی ربیعه درکه بونلرده پیغمبر ذیشان حضرت تلرینك کندیلرندن کلکسندن طولای مضر قبیله سنه غیظ و عدوان پرورده ایتمکه متعارفدرلر .

بنابرین داعی ؛ عجمی عرب اوزرینه تفضیل ایله ملک و سلطنتک کندیلرینه رجوع ایدرکک خلیاسیله پاشایان براجمی و یاخود غیظ و حسدله دمکذار اولان بنی ربیعه دن بری ایله استیناس حاصل ایدنجه در حال اونلره تمایشات ایدرک ، « حقیقه سزک ملتکتر ملک و سلطنته بنی مضر دن احق و الیقدر » مقدمه سنی بسط ایتد کدن صوکره ملکک اونلره

رجوعی اسبابی ده بالاستفسار « اوت، اوت! شریعت مضریه صوک دوره لرینی کچیره جکدر؟ یاقینده منتضی اوله رق ملک و سلطنت سزه عودت ایدم جکدر. » دیر، صوکره تدریجاً شریعت اسلامی انکاره مؤدی اولان تأویلاتی بربر بر سر دایدر؛ او کیسه تلقیناتی قبول ایتدی عباداتی استقال ایدر، استحلال محرماتی خوش کورور بر ملحد اولدی کیتدی دیمکدر. خلاصه تأنیس مشربنه کوره هر شخصک کوکافی آلمقدر.

۳ — حیلۀ ربط و تعلیق — تعلیق مدعو اولان کیسه بی تأویل شریعتی طلبه تعلیق ایتمکدر که بوصورتله اوشخصه یا تأویلاتی — ارکان شریعتی رفته مؤدی اوله حق بروجه ایله — قبول ایتدیرر، یا خوداونی شک و حیرت ایچنده بر اقییر. بعضیلری بوکا بدل ضبطی ذکر ایدورلر. ضبط امور مشکله نک حلنی امامه حواله ایتمکدر.

۴ — حیلۀ تدلیس — تدلیس اکابر دین و دنیایی کندی مذهبندم کو — سترمکدر؛ یا خود اصول نظر واستدلالدن بی خبر اولان زواللی آدمه «ظواهر عذابدر، رحمت بواطندمدر» دیمکدر.

۵ — حیلۀ تأسیس — تأسیس افشای راز ایتمک ایچون هر کسدن کندی اعتقادینه کوره عهد و میثاق آلمقدر. مدعو تأویلاتدن سؤال ایتدی «عادت السهبه پیغمبرلردن بیله عهد و میثاق آلدینی حالده نصل اولورده بلا عهد و میثاق تأویل تجویز ایدیله بیلیر» دیر، مدعو آرزو ایتدکن صوکره قوی یمینلر، طلاق، عتاق، فداء اموال ایله یمین ایتدکن صوکره ظواهر رفع و انکاره مؤدی اوله حق صورنده تأویل اولنور، زواللی آدم تأویلی قبول ایتدی باطناً زندیق اولور، ظاهراً اسلام ایله مستتر اولور. شاید مدعو تأویلی قبول ایتیه جک اولور ایسه قوتلی یمینلر ایله تحلیف اولوندینی ایچون اسرار باطنیه بی فاش ایدمه جکدر. حال بوکه یمینک باطنیه عندنده اهمیتی یوقدر.

۶ — حیلۀ تشکیک — تشکیک دعائک تجربه کورمه مش زواللی آدمه قارشو احکام شریعتدن برچوق مسائل حقنده سؤاللر ایراد ایله اولورده، احکام مذکورده نک معانی ظاهره سنه بر طاقم و هملر احداث ایله ممکن، ارکان دینه شک القا ایتمکدن عبارتدر. باطنیه شوکی سؤاللری ایراد ایدرلر:

۱ — مسائل محسوسه: انسانک نهدن قولانغی ایکی، دبی بردر؟ نهیه اعصاب دماغه، اوراد چیکره، شرابین قلبه بیتشیکدر؟ یورطه طاووقدن می چیقار، یوقسبه طاووق یورطه دن می؟

ب — مسائل دینیہ : مقطعاتک معناسی نہ در؟ حروف هجاءک هر برینک نه معناری واردر؟ نهیه ابواب جنت سکندر ، ابواب جهنم یدی اولمشدر؟ نهیه صباح نمازی ایکی ، اوکله نمازی درت ، آقشام نمازی اوچ رکعتدر؟ نهیه هر رکعتده رکوع بر ، سجود ایکیدر؟

الحاصل انسانه ، مذهبی نظرندہ تزین ایدہ جک صورتده تلقینانده بولنہرق مذهبک تأویلانہ طائفہ سؤللر ایرادیلہ کنیدیسی اصول دینده تشکیک ایدرلر؟ اونک طرفدن بوسؤللرک جوابی کنیدیسندن طلب ایدلدیکی تقدیرده ایسه «بوتأویلاتی آنحق امام یلیر» دیهرک بوصورتله کتاب و سنتک معنای ظاهری و لغویلی مقصود اولمیدیغی بیلدیرلر . ۷ — حیلہٴ خلق — خلع اعمال دینیہ ی اسقاط ایتکدر . تشکیک ایله زواللی آدم تأویلاتی اوکرنمک ایستر ، اوکا قارشو «آنحق بزم امامن برده اونک طرفدن مذهبک اسرارینی کشفه مآذون قلیان ذات یلیر» دیرلر . بوصورتله زواللی جاهاده نصوصک ظواهری مقصود اولیوب بلکہ ظواهر ایله بشقه معانی مقصود اولدیغی فکر واعتقادی حصوله کتیردیله رک بو حیلہ ایله آنی احکام شریعت ایله عامل اولفدن واز کچیرلر .

۸ — حیلہٴ ساخ — ساخ جمیع ادیاندن خصوصاً دین اسلامدن صیریلقدیر . مذهب باطنیہ ی قبول ایدن همان تحلیف اولور ، اوزرنده کی خلعت فاخرهٴ اسلامیه ساخ و تجرید اولنور ، کنیدیسنه مقام بشیرده «ظاهر قشر ، باطن لب کبی در» برشینک لبی قشرندن دها خیرلیدر ، آرتق سنده بو حقیقت و نعمته آگاه اولدک «دینر بیچاره آدم عبادتی ترک و محرماتی استحلال ایتکلیکی اعتیاد ایتککه باشلادی» آرتق اوکا قارشو مسدود بولندیریلان نقاب آجیلیر ، دینلیرک : آجام ! اگر بزم هرشیدن مستغنی براله قدیمز اولسه یدی عبادک رکوع و سجودندن ، طاشدن معمول بریتک اطرافنده طوافدن ، ایکی جبل آره سنده سعنیدن نه فائده کورونیرایدی . ایشته بوسوزی تلقین ایتدکاری آدم قبول ایتدیغی زمره اهل توحیددن انسالخ ایدرک منکر زندیق اولور . سالخ مراتب دعوتک متها سیدر ، بوندن صوکره هرشیئی ابا حیلہ لذاندی استعماله ، شرایعی تأویله باشلارلر [۱] .

ابن الصباح زمانه قدر باطنیه امام زمانه دعوت ایدر ، کتاب تصنیف ایدر ایدی . ابن الصباحدن اعتباراً باطنیه طریقت جدیدیه سلوک ایلور ایدی . ابن الصباح اولاً خلق هر زمانده قائم و صادق اولان امامه دعوت ایدیور ایدی [۲] ابن الصباح [۴۸۳] سنه سنده

[۱] الفرق

[۲] غزالی شکل دعوتی اثرلرنده بیان ایدیور . — اسلام فلسفه سی تاریخی فورمه لری

آلوده قلمه سته تحصن ایتمکله اوندن سوکرا باطنیه طریق قاعیه صوقولقی ، آدم اولامق طریقارینه دوندی ؛ آتوت حکومتی [۶۵۱] تاریخلرینه قدر اوراده قالدی ، هولاکو بوکا نهایت ویردی ؛ اوندن سوکرا باطنیه اطراف واکناه طاعلایلر درلودلر یوزکوستردیلر .

حاکم بامر الله — حاکم امیرالله سلسله نسبی شویله ایدی : حاکم بامر الله ابوعلی منصور بن العزیز بالله نزار بن المعزالدین لله معد بن المنصور بنصر الله ابی الظاهر اسماعیل بن القائم بامر الله ابی القاسم محمد بن عیدالله المهدی در . فاطمیه ویاغیدیه دولتی مؤسس ایشته بو عیدالله المهدی در . مهدویه مذهبک رئیس ده بودر . عیدالله المهدی نک اولاد فاطمه دن ، علویه دن اولوب اولماسنده اختلاف اولونمشدر .

عیدیه اول (۲۹۶) تاریخده افریقیه ده بنی اغلب حکومتیه وارث اوله رق اوراده تأسس ایلمش ، سوکرا (۳۵۷) ده مصرده تورک اخشیدی حکومتیه خلف اولمش ، مرکز حکومتی اورایه نقل ایلمش ایدی . مهدویه نک مغریده ، مصرده خلی قوتلری دوام ایتمش ، مذهبلی یمنده کیمش ایدی . صلاح الدین ایوبی [۵۶۷] ده فاطمیه حکومتیه نهایت ویرمش ، مصرده مهدویه مذهب برقامش ایدی .

حاکم بامر الله المنصورک پدری العزیز بالله روایت کوره ، خیری شور ، تواضی جوق ، خفالی ایدنلره قارشى عفو مبال ، کوزل تدبیرلی ، عالی همتلی ، محبوب القلوب ، عاقل بر حکمدار ایلمش . کاول تورک لری خدمات دولته قوللانان ، تورکاردن عسکری قوماندانلر نصب ایدن العزیز ایدی . سرکبی بتمک ایدتمک جهتی ده ایلمک اوکجه بونده کورلمش ایدی . اوعلی منصور [۳۷۵] تاریخده دوغمش ، [۳۸۳] ده کنندیس طرفندن ولی عهد نصب اولونمش ایدی . [۳۸۶] ده وفاتی اوزرینه منصور مقام حکمدای به کچمش ایدی . عادت معتاده وجهله حاکم بامر الله لقبی ایله تلقب اولوندی . مهرنده « بنصر الله العظیم الولی بنصر الامام ابوعلی » یازیلای ایدی [۱] . منصور ریاست حکومتیه کچمه خلق باباسنک ارنجه کیده جک اعتقادده ، خیرامینده ایدی . بوندن دولای کال رغبته کنندیسنه بیعت اولندی که او وقتلر اون بر یاشلرنده ایدی . پدری وفاتندن اول امور مملکتی تدبیر خصوصنده خدمه سندن (سجیلیانی بر جوان) حواله ایتمش ایدی . بر جوان بر مدت اداره امور ایتمش ایدی . فقط غرب طرفلرینک اداره سنی در عهده ایدن کتامه شیخی واولوسی ابن عمار بر جوانه علیه ایتدی ، امور مملکتی اداره به باشلادی کنندیسنه « امین الدوله » لقبی ویردی که فاطمیلر ده بولقب ایلمک لقب ایدی . ابن

عمارک آرقداشلری حاکی قلی ایله مملکتی اوندن قورتارمق خصوصنده رأی ویردکاری حالدده مجرد حا کمک یاشنی نظر اعتباره آلهرق حا کمی استعصار ایتیش ، بورائی قبول ایله مامش ایدی . کتاهه لیلر ظلم و تعدی به باشلا بهرق خلقک اموالی غصب ، قادینلری اسیر ایتیشلر ایدی . بر جوان بونی منعه قادر دکیل ایدی . حا کمک کوشکنده حا کمی صیانت ایچون حا کم ایله برابر بولنور ایدی . پک زیاده صیقیشجه شام والیسی تورک منجوتکیندن استمداد ایتدی . منجوتکین معظم براردو ایله مضر اوزرینه یوریش ایسهده ابن عمار طرفدن بویوک بر هزیمته اوغرا دی . بر جوان بوندن ده بر شی قازانه مدی . حا کم [۳۸۹] ده جوجقلقدن چیقدی ، امورده تصرف ایتمهک باشلادی ، فقط بر جوانک وضعیق حا که آغیرکلدی ، بعضی خصوصده اوکا قیزدی . آرتیق اوندن قورتیلماق ایستدی . اوسنه ایچنده عافی صورته اونی اولدیردی . قبطیلردن فهد بن ابراهیمی وزیر ایدندی . اونی سودی . امور دولتی اوکا تسلیم ایتدی . فهد حسن تدبیره بولندی . حا که صداقله خدمت ایتدی . کیت کیده حا کمک حکومتی قوت بولدی . حا کم اله قوتی کچیرنجه زوریا کسیدلی . پدینک مملکتی آرقدهه براقدی . آزدقچه آزادی ، آزعینلی طاشدی ، ظلم و نجاووزی آرتدقچه آرتدی . بر حالده دورمه من حاله کادی . خلق بالطبع اوندن یوز چویردی . اوکا سوگوب صایمغه باشلادیلر . اونی دائمه قیزدیرر طوریرلر ایدی . حا کم حدتی رکابدارلرندن آلیردی . بویله لکله بر جوق رکابدارک قاننه کیردی . بر کون پک زیاده حا کمی قیزدیردیلر . حا کم مملکتی یاقه لری ، اهالی نک ماللری یغما ایتلری ، قادینلری اسیر قیملری خصوصنده سیاه کوله رینه امر ویردی . سیاه کوله لرده بو امری ایقاهه قالقشیدیلر . اوچ کون مصرده اهالی ایله سیاه کوله لر آره سنده قتال دوام ایتدی . مملکتک اوچده بری قادار یر یاندی . بر جوق قادینلر ، جوجقلر اسیر ایدلیدی [۱] .

حا کم بر طرفدن بویله خاقی اذا وجفایه دوچار ایدر ، بر طرفدن ده جامع ازهر قپوسنه بیاننامه تعلیق ایدر ایتدی :

بسم الله الرحمن الرحيم - هذا كتاب من عبدالله ووليه المنصور ابی علی الامام الحاکم بامر الله امیر المؤمنین لاجل مسجد عبید الله انکم من الامنین بامان الله الملك الحق المبین وامان جدنا محمد خاتم النبیین وایدینا علی خیر الوصیین وذریه النبوة المهدیین آبائنا صلی الله علی الرسول ووصیه وعلیهم اجمعین وامان امیر المؤمنین علی النفس والحال والدم والمال لاخوف علیکم ولا

يَعْتَدُ بِسُوءِ الْيَكْمِ الْاِثْنِ عَشَرَ بِوَاجِبِهِ وَحَقِّ يُوْخَذُ بِمُسْتَوْجِبِهِ فَلْيُوثِقْ بِذَلِكَ وَلْيَعُولْ عَلَيْهِ
 اِنْ شَاءَ اللّٰهُ وَكُتِبَ فِي حِمَايِ الْاٰخِرَةِ سَنَةٌ خَمْسٌ وَتَسْعِيْنَ وَثَلَاثَةٌ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَصَلَّى اللّٰهُ عَلَى مُحَمَّدٍ
 سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ وَعَلَى خَيْرِ الْوَصِيَّيْنَ وَعَلَى الْاٰثِمَةِ الْمَهْدِيَّيْنَ ذَرِيَةِ النَّبُوَّةِ وَسَلَامٌ تَسْلِيْمًا [۱]
 بوياننامه مؤداسنه كوره حاكم حقيقه غابت عالي بر پادشاه اولان جناب حقاك ،
 پيغمبر مترك ، حضرت علي نك امانلري ايله خاقلك جانلريني ، ماللاريني ، حاللاريني ،
 شخصلاريني تعرضدن مصون قيليور ، ارباب ناموس حقنده هيچ بر تعرض وقوع بولميه جغفي
 تأمين ايديور . آتجاق برحق حق صاحبنه وبرمك خصوصنده ، برحد شرعي وقوعنده
 مؤاخذه وعقوبت ايديور . بوياننامه ده شيعي برمسلمان لسانی قولالانيور ، كنديسني اللهك
 قولي ، امير المؤمنين ، اولاد فاطمه دن بيليور .

بوعلان سنه سنده ينه برچوقلري حاكمك تجاوزينه معروض قالمشدر . نته كيم قاضي-
 القضائي ياقمشدر [۲] حاكمك دمائي سورايدني ، فقط مال خصوصنده جو مرسد ايدني [۳] .
 حاكم بامرالله ياليكز ظلم وتجاوزده قالمدي ، علم غيب صاحبي اولديغني ، جناب حق
 ايله سويلشديكني ادعا ايتدي . ده ا زياده ترقى ايدرك دعواي الوهيته قالقشدي . آرتيق
 شيعه سي طرفدن كندوسنه « حاكم بامر » [*] ديندي . كيت كيده بو استعمال غلبه
 ايتدي چونكه كنديسني معبود بيلورلر ايدني . حاكمك دايجه امرلري ، نهيلى پك
 چوق ايدني .

حاكم الوهيتني اعلان ايتدكدن صوكر ا خلق اوني كورونجه « يا واحد ! يا احد !
 يا حي ! يا يميت ! » ديرلر ايدني .

حاكم بر كره قينديمي كنديني طوته ماز ايدني . يدرينك وزيري اولان وزير كبير
 قبطيلردن عيسى بن نسطوري هيچ برسبب اولمقميزن علي اوله رق بو بوتني اوردردي .
 [۳۹۱] ده ابن عماري ده اولدردي [۳] . سوديكي ، امور دولتي كنديسنه توديع ايتديكي ينه
 قبطيلردن وزير قهد بن ابراهيمك ده بويني اوردردي ؛ ۳۹۳ ، بو ايكي سندن صوكر اهزه بن
 علي نامنده برني وزير نصب ايتدي . حمزه بو يوك برداهي ايدني ، علمي ده كيش ايدني . حاكمك
 قغالبنه ، دليلكنه ، ديكشككنه ، كوزونان زنديقاغنه باقدي ، او كايا قلاشمق ايجون تدبيردوشوندي

[۱] Exposé de la religion des druses

[۲] Exposé ، دائرة المعارف [۳] دائرة المعارف

[*] كندي اسري ايله حاكم ديمكدر . مع مافيه « بامر » دمكي ضمير ، منوي اولان لفظه جلاله ده
 راجع اوله بيلير . بو حالده بواقب هنوز دعواي الوهيته قالقشده دن اول ويرلمش اولور .

نهایت اونك ایچین بر مذهب مخصوص وضع ابتدی . ایشته بو مذهب مذهب توحید .
درزی مذهبی ایدی . حمزه نك وزارتی [۴۰۸] سنه سنه مصادف ایدی .

حاکم [۴۰۰] ده برچوق خصوصی ، ازان جمله ، ملوخیه ، جرجیر ، متوکیه کی
بیگیری منع ایلش [۱] ، برچوق امرلری اده سنده مذاهب مختلفه به منسوب اولملریله برابر
مسلمانلرک امر دینده سربست بولدقلری حقنده برامر ویرمش ایدی .

حاکم بامرالله مصرده « دارالحکمه » نامیله بر مدرسه انشا ایتش ، قیوسی ، هرکه
آچمش ایدی . بومدرسه ده کی تلقینات ایله دولت عباسیه بی محو ایتک ایسته مش ایدی ، بورایه
برچوق کتب علمیه ، آلات هندسیه وضع ایتش ، بر طاقم مدرسلر تعین قلمش ایدی . اسماعیلیه نك
مهدویه قولی تأسیس ایدن فاطمیلر عبدالله بن میمون القداح طر فندن وضع اولونان مذهبی تعلیم
ایدرلر ایدی . اولنرده اومبادیدن مأخوذ بر طاقم تعلیمات وار ایدی ، صره سیله شویله ایدی .

۱ — قرآنك ایچ یوزینك مکتوم بر معنی اولدیغنی تعلیم ایتک .

۲ — سبب معرفتی ائمه معصومینك تعلیمنه حصر ایتک .

۳ — خلفت آدمدن بری دوام ایده کلان نطقا سبعه بی و ائمه سبعه بی ، ائمه سبعه نك .

ایمان حقیقی بی نشر ایچون اون ایکیشر رسوللری اولدیغنی اولدیغنی تعلیم ایتک .

۴ — فیتاغورث ، افلاطون ، ارسطوکی فلاسفه یونانیه نك اقوالندن دلیل کتیره نك
شرایع ناموسی نك شرایع عمومی و فلسفیه به تابع اولمسی لزومی اورتیه قویه رق اسلامیه
بونقطه نظر دن تدقیق ایتک .

۵ — فلسفه دن کچرک اسراره چیقمق .

۶ — انبیا و رسل کرامی ، معادی انکار ایتک در .

۷ — رئیسک ویرمچی امری کور کورینه انکار ایتکدر .

مهدویه ملوک عیدیه نك عصمتنه قائل ایدی . حسن بن الصباح حاکم بامر نك بو
مدرسه سنده تعلیم ایتش ، مهدویه نك تزاریه دانی تشکیل ایلش ایدی . قدماء مهدویه
باطنیه دن اولمقله برابر ساده دلان خلق اغفال ایچون ظاهرده زهد ورع صاحبی کسیرلر .
احکام شرع اعتنا ایدرلر ایدی . چونکه اها الیسی عمومیتله ظاهر شرع متمسک ایدیلر .

ما نك اورتوده قالمیسی — حاکم سلطنتک یکر می بشنچی سنه سنده اوتوز یدی
یاشلرنده ایکن اورتودن قالمشدر بو بایده باشلیجه اوچ روایت واردر :

[۱] ملوخیه معاویه نك طعامی اولدیغندن ، جرجر دینلان بقله ده عائشه صدیقه به نسبت ایدلر یکنندن .
متوکیه ده عباسی خلقالندن متوکیه منسوب اولدیغندن دولای منع ایدلش ایدی — دائرة المعارف

۱ — اهل دولتك خبر ویریدیکی ، مورخیتك نقل ایتدیکی خبردر . بوخبره کورد . حاکم قتل اولومشدر . شویله که حاکم عتل و شرعه صیغماز ، بری برینه اویماز اطوار و حرکتی نهایت کندوسنك قتله سبب اولمشدر . حاکم آدم اولدرمه دن اصلا چکمنز ایدی . بر کون مرکبه بیدی ، جامع قپوسنه کلدی ، مرکبندن ایندی ، رکابدارلرندن بری . طوتوب بره یاتیردی ، قارتی یاردی ، باغصاقلریخی چیقاردی . آلتی ییقادی ، کچدی کیتدی . خواصندن بر جماعتی آتش آتیش ایدی ، اولدردیکی آدمک تکفین و تدفینی امر ایدر . مقتولک عالمه سفی قبره کیتمه اجبار ایلر ایدی . بوقادار قتل ، ظلم و اذا ایله برابر مرکبه . بینر ، قامرده یالکزباشنه کزر ، صحرالرده دولاشیر ، جبل مقطمه کیدر ایدی . عسکرلری برچوقاقوامدن مختلط ایدی : تورک ، روم ، باغار ، سیاهی ، بربری قاریشیق ایدی ، خدامی ده . بویله قاریشیق ایدی . قتلی حفته ایلمک روایت شویله در : قیزقارداشی سیده المملک ایله آردلری بوزولدی ، حاکم اوکایابه جنی کوتولکی کنزله یوردی . برده عسکر قوماندانلرندن امیر سیف الدوله ابن دواسه قیزمش اوکاده کوتولک یایمق ایسته یوردی . هرایکینه ده کوتولک یایمق ایچون فرصت کوزمه دیوردی سیده المملک بونی سزدی ، بوکره بوده حاکمی اولدرمکی دوشوندی . برکیجه علی الغفله کوشکندن چقبوب ابن دواسه واردی ، ابن دواس اوکاپک چوقا کرام و تعظیمده بولوندی ، آره لرنده شویله بر محاوره کچدی :

سیده المملک — قارداشمک یایدینی حاللری بیلیرسک . برچوق قانلر آقیتدی ، شهرلر خراب ایتدی ، وجوه دواتی ، اصحاب مناصبی اولدردی .

ابن دواس — اوت بونلری بیلیورم .

سیده — بن سکا هم کندیمی هم سنی قورومق خصوصنده سنک ایله استشاریه کلدیم . بن ای بیلیورم که او ، بنی ده ، سنی ده اولدورمکی آیدن ائییه قورومشدر . قورقارم که برکون خلق غلیان ایدمک ، اوده هلاک اوله جق ، بن ده هلاک اوله جقم ، یازیق که بودولت آلدن چیقہ جق در .

ابن دواس — بوبایده نه کی تدبیر دوشوندک ؟

سیده — بکا قالیرسه یارین جبل مقطمه چیقہ جفی وقت اونی اولدورمک اوزومه برطاقم آدملر کوندریرسک ، اونک یاننده آنجاق برکابدار واردر . اکر او قتل اولورسه اوغلی برینه کچر ، سنده مدبر مملکتی ، وزیر اولورسک ، تخصیصاتکه یوزیک آتون ضم ایدرم . بونک اوزرینه سیده المملک کوشکنه دوندی . ایرتسی کونی حاکم عادتق وجهله یالیکزجه

جبل مقطمه کیتدی . ابن دواس اون سیاه کوله‌نک هر برینه بشیوز آلتون ویردی ، کوله‌لر
حاکم‌دن اول جبل مقطمه واردیلر ، یوصو قوردیلر . حاکم اورایه کلنجه همان اوزرینه
هجوم ایدرک حلوان قربنده خنجر ایله اولدردیلر ، جشمه‌سی برقیویه آتدیلر، البسه‌سی
دوکه‌لری ایلیکلری اولدیغی حالده حمارینک یانسه براقدیلر ، کلوب وقوعانی خبر ویردیلر .
یر قوله کوره جشمه‌سی قیز قرداشنه کتیردیلر ، اوده جشمه‌ی اونده بریره کومدی . فقط
یوقول بک ضعیفدر .

بووقمه ٤١١ سنه‌سنده شوالک یکر می‌یدیسنده بازار ایتسی کیجه‌سی وقوع بولمش ایدی .
خلق شوالک نهایتنه قدار معتاد اولان مراسم ایله عودتنه منتظر اولمشلر ایدی ، ذی‌القمعه‌نک
اوچنچی کونی حاکم خواصندن اولان اولان بلغارمظفر ، تورک‌نشتکین وقاضی القضاة رطاقم
کیسه‌لر ایله دیر قصره کلدیلر ، اوراده ایکن «قر» نامنده‌کی قیر مرکبی ، آلری قیلنج ایله
اورولمش ، کی اگر ی اوستنده دوریور کوردیلر ، اونک ایزنجه کیتدیلر ، حلوانک شرفنده‌کی
برکه‌یه واردیلر . یالیکز حاکم‌ک البسه‌سی بولدیلر . ایلیکلری چوزولماشلر ایدی ، خنجر اثری ده
وار ایدی . آرتق دوندیلر قاننده شبهه ایتدیلر ، عسکر لر سیده‌الملکه مراجعت ایتدیلر ، حاکمک
عدم رجوعنک سببی صور دیلر ، سیده‌الملک قوماندانلرینه مال طاغیتدی ، ایتسی کون حاکمک
اوغلی علی به البسه‌ فاخره کیدیردی . عسکر لر ایسه کوشکک اطرافنده ماجرای او کریمک
ایسته‌یور لردی . اولر بو حالده ایکن همان چوجق علی چیقویوردی ، او کنده وزیر یوانیوردی .
وزیر اونلره «دولت قولاری !» دییه خطاب ایدرک چوجنک مصره حاکم اولدیغی اعلان
ایتدی ، حضورنده بری اویدی . کندیلرینه مال طاغیدیلان قوماندانلرده بویه یابدیلر ، ایتسی
کونی کندوسنه بیعت اولوندی ، «الظاهر لاعزاز دین الله» لقبی ویرلدی . سیده‌الملک خلقی
طوبلادی اونلره احسان ایتدی . اموری حسن صورتله ترتیب ایتدی ، امر حکومتی ده
ابن دواسک آلکه براقدی ، حایه به باشلادی .

قادرین ابن دواسه دیدی که «بز بوتون احوال مملکتی سنک آلکه براقه جغزه تخصیصاتکی
آرتیره جغزه خلعت فاخره لریه جکسک ، برکون اختیار ایتده بونی یاهلم ، بو حال بین الناس
شایع اولدی . کونک برنده ابن دواس بوتون قوماندانلری کوشکنه دعوت ایتدی ، هپسی ده
کوشکه کلدیلر . ایش یولنه کیرنجه آدم‌لرینه قولری قایدیلمانی امر ایتدی ، آدم‌لردن رینک
آلنه برقیلیج ویره رک ابن دواسه کوندردی ، دیدی که ابن دواسک باشی اوزرنده دور ، قوماندانلره
«ایشته افندیکنزک قاتلی !» دی ، صو کرا قلیجی اور . او آدمه امری موجبجه یادی ، ابن
دواسی اولدوردی . هیچ برکیسه سس چیقارمدی . [١]

مقرری حاکم قیز قزنداشی طرفندن قتل اولمسی کیفیتی دوغرو بولمور . بوبابده
کجیح اولان قول مسلمانلر محضا غیرت دینه لرندن ناشی حاکمی اولدر مشلر ایدی .

۲ — مصر قبطلرندن اولوب اوزمانلر حوادث یازانلردن بعضیلری حاکم غیبوتی
حقنده غریب برفکر درمیان ایدیوزلر: حاکم بامرالله دین عیسوی حقنده چوق مناظره
ایدر ایش ، مسیحک لاهوت وناسوتی ، موتی ، ایکنجی کره دنیایه رجوعی خصوصنده
اوزون اوزادییه مناقشهده بولنور ایش . کیزی کیزی دین نصاری علمای ایل بولوشور ،
بوبابده کوروشور ایش ، خلوتده عبادت ایدر ایش . آلآن ابن العزیز یعنی حاکم بامرالله
خلوتی دیه برخلوت وقیله حاضرله دینی خلوت ایش ، نصرانیتک تعلیماتی تحیل ایدر ایش .
حمزه اولتعلیمات نصرانیه دن دین توحید اولان دردزی مذهبه برچوق اشیانقل ایش ایش .
حاکم عادت بوایش که مقطمه یالیکز چیقار ، یاخود آدم لرندن یک آزی بولونیدر
ایش . بوتون کوتی یا کوننک برچوق زمانی دیر شهرانده راهلرندن بعضیلرله وقتی
کچیر ایش ، تعلیمات مسیحیه میاننده ادراکی کوچ مباحثی حقنده اولر ایله مباحثه ایدر
دوریر ایش . صوکر اعودت ایدر ، فقط بو حالی وزیر و مدبر مملکتی حمزه دن ماعدا
هیچ برفرد بیلمز ایش . ایشته حاکم دیر شهرانده ، انواده ایکن اجل موعودیه وفات
ایش ایش . [۱]

اهل دولتی قتل اولوندیغی ، کندی شیعه سی غیوبت ایتدیکنی خبر ویروب دوریر ایکن
اجل موعودیه دیر شهرانده منزوی ایکن وفات ایتدیکنی بیلدیرمک اغرب الغرائب ، اعجب
العجائب بر خبردر .

۳ — حاکمی معبود بیلان تبعه سنه کوره حاکم خلقده کوردیکی فتنه وفساددن ، خلقک
ارتکاب ایتدیکی کنه لردن ناشی اولنره غضب ایش ، محضا بو حاللرینی کورماک اوزره
بر بستانده سرداب درونه کیره رک اختفا ایش در . کندوسی حی وباقی اولوب خلق
رجوع وتوبه ایتدکری ، وحسن نیت صاحبی اولدقلری زمان شمیدی قادر کچن ادیان کاذبه
معلملرینک کذب میدانه چیقارمق اوزره تکرار دونوب کله جکدر . بو اعتقادک اختراع
اولونمک برسبی وار ایدی : حاکم غیبتدن صوکر لاهوت باشقا بر جسمده ظهور ایدر
کی شیعه سی برخطایه دوشرلر ایدی . محضا بویله برخطایه دوشماک ایچن حمزه بوفکری
شیعه سنه تلقین ایش ایدی [۲] . بو اعتقاد اولنرک افکار و معتقدانلرینه او یغون کلیر بر
اعتقاددر . چونکه بو غیوبت امامیه اثنا عشریه اعتقادنده کی مهدی نک غیوبته شبیه ایدی .
[۱] التلید [۲] دائرة المعارف .

حاکم تغیب ایستدکن صوکر آنجاق یوم قیامتدن یعنی دین توحیدک فوز و ظفر کوندن
ماعدای هیچ بر زمان ظهور اتمیه جک در. بویاده وضع اولونان اسله واجوبه شویله ترتیب
اولونور [۱].

— بز یوم الدیندن [۲] نه آکلاملی بز ؟

— اوکون ، مولانانک کسوه ناسوته بورونه رک ناسی قلنج ایله دین توحیده دعوت
ودوچار مجازات ایده جکی کون در .

— بوحقیقت نه زمان ظهور ایده جک ؟

— بوراسی مجهولدر . فقط اونک ایچین برطاقم علامات واردر .

— علامات نه کی شیلدر ؟

— پادشاهلرک رعیه لرینه کیف مایشاء تصرف ، نصارامک تسلط ایستدکری
کورلدیکی کون .

— بومدهش ایش هانکی آیده تمام بوله جقدر .

— حساب هجری ایله جمادی ویا رجب آیلرنده [۳]

— مولامن تغیب ایدنجه نه براقشدر ؟

— جامع قبوسنه اصلی اوله ق بر منشور براقشدرکه بونک نامی « سجدل معلق »

اولوب مضمونی ملخصاً بروجه آتی بیان اولنور :

« بسم الله الرحمن الرحيم . آئیده کی مکافات ؟ آنجق اگری یوللردن اعراض وجهلانک
حماقتدن تباعد ایده رک ، ایمان حقیقی ایله الله تعالی یه و امیر المؤمنینک امر مخلوقاته اعتنا
واهتمام ایتلرینی کئیدیلرینی تفویض ایتش اولدینی نواب و شهدا و وکلاسنه ایمان ایدنلر
مخصوصدر . بونک کی ، اللهدن قورقوب عن صمیم القلب یوم الدینه شک وشبهه دن عاری
ایمان حقیقی ایله ایمان ایدن ابرار ایله کوریشوب قاریشانلرده نصیبیه داردر . الله خیر
ایشیلنلری مستحق اولدقلری مکافاتدن محروم بیورماز . بغض وعداوت ده حقه مقاومت
ویوم الدینی انکار ایدن مراشیلره ، کذابلره ، ابلیسلره ، اشرار وعصیانیه منحصردر .
بونلری واکری یوللره کیدنلری غضب الهی اطرافنی مارار .

[۱] Exposé - دائرة المعارف

[۲] جزا و حساب کونی در، دیان هیچ یرفردی براقیوب هپسنگ حسابی کورن ، اوکا کورمه
حزا و یرن تاگری تملادر .

[۳] « یارب انجزو عدهم بولیم * فی دار مصر فی جمادی و رجب - تری العجب بین جمادی
ورجب » سوزلی بوکا اشارتدر .

ایشته بوکات متقدمه دن صوکره الله تعالی حضر تلمرینه عرض تعظیم و پیغمبریمز حضرت محمد و آلی اوزرینه ادای صلو و سلام اولندقدن صوکره بومشورک کاتبی طرفدن برطاقم توبیحات ، منافع و وصایا ذکر و انیان اولنیور و منشور مذکورک نهایتده دینیلورکه « بونی امیر المؤمنینک قولی [ذی القعدة سنه ۴۱۱] تاریخنده یازمشدر .

بو منشور بتون عالمه ، عامه به خطاباً تسطیر اولندیفی جهتله بونده حاکمک لاهوتی متضمن الفاظ و اسما ایله خطابات کورلیور ، بالعکس امیر المؤمنین ، نائب الله کی تعبیرات استعمال اولونیور . بوخصوص شایان استغراب کورلمه ملیدر . چونکه دین موحدین تعلیماتی اقتضاسانجه بو منشورده کی اسما ، و الفاظک آرزو اولندیفی وجه ایله تفسیر اولمه سی قولای برایشدر . مثلاً بومشورده ذکر ایدلمه مش اولان « اسم الله » حاکمک آنجق اسم لاهوتی سیدر . ذکر اولان « نائب الله ، امیر المؤمنین » لفظلری ایسه ناسوتی اسملریدر . بونلرجه کتب دینه دن منقول اولان آیاتک کافه سی بویولده تفسیر اولنور . [۱]

حاکمک غیوبت ایتدیکی زمانه ، زمان تجربه و فترت و سائر دینیلور . حمزه ، مؤلفاتدن برنده دیورکه :

« ای قرداشلر ! استعداد دائم اوزره بولکیز ، حال حاضر کزی برحالت مضره ظن ایتیکیز . چونکه بو حال ، سزک ایچون جداً نافعدر . آرز زمان صوکره دشمنلر کرک زوجه لرخی طول ، ویل و خسران ایچنده کوره جکبکیز ؛ آنلردن انتقام کزی آله جقسکز و سز لر امرأ ، شرقاً عنوانلریله یاد اولنه جقسکز ،

ایشته حمزمنک بوسوزینه و اجزاء سبعة دن جزی اولده وارد اولدیغنه نظراً حاکم و حمزمنک غیوبتی یدی سنه دن اقل اوله ماز ایمش ، و حاکمک سیاه البسه اکتسا ایلمی ؛ کندیسنک غیوبته و مؤمنینی و قوللری آنک غیوبتدن صوکره یدی سنه ضیق و ظلم ایچنده قاله جقلمینه ، باشند کی صاچلری صالبویرمسی ده امام حمزمنک ده اختفا ایده جکینه [۲] رمز و اشارت ایمش . [۳]

وزیر بهاء الدین ایسه ؛ هرایکیسنک قریباً عودت ایده جکلرنی ذکر ایله اکتفا ایلشدر . بونک بیاننه کوره ظهور لاهوتی ؛ مصرده جمادی یاخود رجب آینده واقع اوله جق ، قدرت کلیه به مالک بولان مولی ، اله ، حاکم ؛ مخلوقاتنه ینه مخلوقاتی صورتنده ، حاکم

[۱] دائرة المعارف - التلید .

[۲] چونکه انسانک باشی امام کی در .

[۳] دائرة المعارف - التلید .

شکلنده کندیسنی کوستره جکدر . حاکم اطرافى جمهور ملائکه کرام وارواح فخام ايله محاط اوله رق واقع اوله جق اولان بو ظهورينه « صورت انبعاثیه روحانيه » دهنير . ديگر وزير مقتنى بر رساله سنده حاکم يوم الدينده کى بوظهوريله کوريله جک اولان صورت انسانيه سته محل قريب ، بمضاده دوحه الفرج ومحل قدرت دينيلير ديور . [٩]

بوابده کى کتابلرده ذکر اولنديغه نظر آظه ورمذ کورى علامات مختلفه سبق ايدم جکدر . بهاء الدين ؛ مقالانده ديورکه : حاکم ازمنه قديمه دنبرى اديان کاذبه معلمک خروجنه مانع اولان پرده بيرتيلدينى وناسک کنديليرنى کناهره و افساداته قابدير دقلى وقت ؛ عودت ايدم جکدر . بومعلم خادع ؛ مسيح دجال در . بونک برده مخادعى واردرکه اسمى « الحد » در ؛ مرقوم ؛ آلدایحى اولوب صوك درجه فتنه و فساد ايقاع ايدم جک و ايقاع ايتديکى خساراتدن ارض اقباطده هيجان عظيم حصوله کله چکى کى بر زلزله ايله ده قسطاط بنالرى بيقيله جق و اشبو مدينه ده ديگر بر مخادع ده اظه ورايدم جکدر . کنديسندن خروج ايتمش اولدينى حاب شهرينک ده مسيح دجالک عسکرلريله دوچار خرابى اولسى علامات قيامتن اولوب بو وقت اقواء دينه جک که زمان قيامتک مخادعى اولان ألحد ، بر روز نحسده جلبدن چيغمش ، روملر طائفه سى رايتى آلتنده طوپلانش در . مرقوم شهره سز حاب شهرينى محل ويل ومعركه حرب حالته کتيره جکدر . ايام اخيره ده ظهور ايدم جک اولان دابة الارضک ده مسيح دجاله رمز و اشارت اولدينى ظن ايدم کده در . سوريه ده بر طاقم زلزله لر وقوعيله طوائف مختلفه عائد بنالرك دوچار انهدام اولمى ، ايمانک ضعفى ، موحدينک مضايقه شديديه دوچار اولوب نصارانک اک يوکسک درجه لره ارتقائى کيفيتي ده علامات سابقه قيامت جمله سندن در . [٩]

درزى کتابلرينک مطالعه سندن آکلاشلديغه کوره يوم قيامتله آتجق دين توحيدينک مظهر نصرت اوله رق بتون انسانلرجه شايسته قبول کورلمسى وبوصورتله ديگر کافه اديانک ابطال اولمى و هر کسک نصيبى تعين ايدم رک موحدينک نائل مکافات و ديکدرلرينک ده بوندياده دوچار عقاب و مجازات اولمى مقصود در . بوابده حمزه ديورکه : « مولانا ؛ سيف قدرتى بنم وزارتله اظهار ايدم رک عصانک جمعيتلرنى پریشان ايليه جک ، مشرکينى اهلاک ايدم جک و بونلرک عاقبتلرنى انظار عاميه کوستره جکدر . بوسيف غضب و انتقامدن قورتوله بيلنلر جزيه اعطاسنه محکوم ايديله جکدر و موحديندن آيرلملرى ايچون البسه مخصوصه

اكتسا ايتملری اجبار اولنه جقدر . عصاة و مشركين ؛ اوزرلرنده كي علامات مختلفه واعظا ايدمه چكلى مقدار جزیه اعتباریه بر طاقم صنفله آریله جقدر در [٩] . قیامت مسئله سی آریجه یازیله جقدر .

حزره حاکم غیوبتدن صوکر اوج آی ظرفنده اهل شامه بر مکتوب کوندردی اویله ظن اولنورکه بومکتوب صوکه یازیسی اوله حق در . چونکه دامادی اسماعیل بن محمد التمی نکه یازیسیله یازلش بولومش ایدی . بونک تاریخی ایسه [٤١٢] سنه سنک اوائله تضادف ایدیور . ایشته بوراده غیب زمانى تحدید ایدیور ایدی ، بوايسه مؤحیدنی تطمین ایتک اساسنه مبقی ایدی . چونکه کندیلرینه غیب خبری کلنجه خوف وتلاشه دوشمشلر ، بوندن تشأم ایتشلر ایدی .

صوکر احزرمده اختفا کاهه چکیدى حمزه نکه اختفایى حقنده صحیح بر خبر یوقدر بهاء الدین اونک اختفایى حقنده شویله دیور : معبود غائب اولونجه قائم الزمان فصل دوره ییلیر ؟ اونک وجودی آرتیق مستحیل اولور [٢] .

بهاء الدین ؛ دیگر بر کتسابده حمزه نکه اختفا کاهندن خروج ایتک خصوصنده تأخر ایتیه چکی وهامهده یاخود اقصای ین ده ظهور ایدمه چکنى بیان ایله بوبابده کی املنی هجرتک [٤٢٨ و ٤٢٩] سنه لرینه تعلیق ایلدیکنی ذکر ایلش ، حمزه نکه ٢٢ نجی وهجرتک [٤٣٠] نجی سنه سنده ایسه رئیس الحق ، امام منتظر مهدی نکه ظهورات لاهوتیه نکه شرفی مدافعه ایتک اوزره ظهور ایلدیکنی وناسه ، حق ایله شاهد اولدیغی و قائم تسمیه اولدیغی ، چونکه اشرف مقامانده قائم اوله رق نامی امامتله بتون مخلوقک خالق ، ارض وسماواتک صاحبی ، قدرت کلیه نکه مالکی بولسان مولانا اله ، حاکمی توحیده دعوت ایلدیکنی وایشی آسمان ایتدکن صوکره نزد ملکوت پدرده کی (حاکم) عزلتکاهنه چکلدیکنی ، حکمتی ایجابجه دور وزمان مقدر انقضایذیر اولنجه به قدر اوراده قاله جغنی افاده ایتشد .

ینه بهاء الدین ؛ ولی الحق ، امام قائم منتظر اولان حمزه نکه غیوبتدن بحث ایله اوکا دعوتنه اطاعتی متضمن اولق اوزره یازدیغی بره السفر الی الساده ... رساله سنده شو مألده اداره کلام ایتشد :

« بو زمانک عقلی حکمت کتابلرنده اعلان ایتش اولدیغی سفره عزم ایتشد ؛ عقل مشارالیه دیگر کتابلرنده بو حقیقی رمز ایله ذکر ایتش ایدی ایسه ده آکلاشیلماش ایدی . کندیمی پک جوق کوله به ، ثروته ، اراضیه مالک ایدی . سفردن مقدم خدامنه ،

اهل بیتہ یک چوق عطایادہ بولندی . باقی قالان اموالی دہ عمومہ احسان ایلدی . سفردن اول خدامنی شویله برنظاردن کچیرہ رک استحقاقلرینہ کورہ اونلرہ رتب مختلفہ بخش ایلدی ؛ اونلرک ایچلرندن اک حاذقی اختیار ایله ثروت وارضینسی آکا تسلیم ایتدی دیگرلری آک ہر امرینہ اطاعت ایتدیلر . شو قدرکہ حمزہ نک غیبوتی اوزرندن ہنوز قرق کون قدر برمدت کچر ، کچمز آتی و آنک انعاماتی اونوتدیلر .

« الاغدار والانذار الشافیه لقلوب اهل الحق من المرض والاختیار » نام رسالہ نک کاتبی حمزہ اولدینی ظن اولنمقدہ در . کرچہ بورسالہ دہ تاریخ قونماشدر . فقط مندرجاتندن حاکمک غیبتندن صوکرہ بازلدینی آکلاشیلمقدہ در . چونکہ بورسالہ نک کتابدہ محلی رسالہ غیبتندن صوکرہ واقعہ در . بورسالہ دہ ذکر اولنیورک :

« حمزہ ؛ امامدر یاقیندہ غیبوت ایدہ جک و قریباً عودت ایدہ جکدر » اساساً مذکور رسالہ بی یازمقدن مقصد اتباعی خدعہ کار ابن البربریہ نک تعلیملرندن تحذیر ایتکدر چونکہ حاکمک غیبوتی اوزرینہ ابن البربریہ دوچار ضعف اولان قومک عزمنی تقویہ ایتک اوزرہ امامتی ادعا ایتش ایدی . ایشته بوکا عائد اولوق اوزرہ رسالہ دہ بروجہ آتی کلمات ایراد اولنیور :

« بیلکیزکہ بن ؛ امام منتظرم . بنابرین ابن البربریہ نک اکاذیبندن حذر ایدکیز ، ناس ؛ آنحق بنم وزارتملہ ثواب وعقاب کورہ جکدر ، غفران وسلامی بخش ایدہ جک بنم . یوم مقررہ مولانا حاکمک سبفی ایله ظہیر ایدہ رک بالعموم ناس حقدہ استحقاقلرینہ کورہ معاملہ ایدہ جک ، دشمنلر دزدن انتقام آلہ جق ، عصائی چولوق چوجق دیمہ یہ رک قتل ایدہ جک ، قادیئلری اسیرایلیہ جک ، حاصلی سزک ایچون اخذنار ایدہ جک اولان بنم ، اوکوندہ دشمنلرکز ایچون برماجاً و یاردیجی بولونمہ جقدر . ایشته بوایشلرک ہپسفی بنم المله تماملہ جق ، بواجرا آتی کورہ رک مؤمنین غریق لجہ سرور اولہ جقلردر . قرداشلرم ! بیلکیزکہ بنم سزک آرا کزدن غیبوتہ سزی ودیکر ابناء ادبانی امتحان ایچونددر . بنابرین ابلیس کاذبک (ابن بربریہ) نک تفوہات باطلہ سنہ متقاد اولیکیز طریق رحیمہ سلوک ایدکیزکہ حق وحکمت میوہ لری دوشیرہ سکیزکہ رحمت وسلامتہ نائل اولہ سکیز . قیصہ بر زماندن صوکرہ واقع اولان بر حادثہ بی مشاہدہ ایدہ جک سکیزکہ بوندن موحدین منتفع ، اعبادہ دوچار ذلت وخذلان اولہ جقلردر . بو حادثہ ، خانہ سندن اوزاقلاشمش ، پردہ نک آرقہ سندن اختفا ایتش ، یاقیندن ناصل کورولورسہ اوزاقدن دہ اویلہ کورولور برذات ، یعنی انصاراللاہدن

سری طرفدن وقوعه کتیرله جگدر که مذکور ذات ؛ یتبوع مجد و شرفدر ، ترگدن ، خزردن دکلدر ، آکا متغرب تسمیه اولنور ، غریب الوطن والاعمال کی ظهور ایلر . دالدیه کز حال غفلتدن ایملکیز . چونکه اونک زمان ظهوری بک قریبدر . بورسالهم بکا اطاعت وامامت می اعتراف ایدنلره عقلاری ، دیده لرینی تنویر ایتک اوزره کوندولمشدر . قدر داشلرم ؟ استعداد کز اوزره دائم اولکیز بوحالت جاریه کزی سزک ایچون مضر ظن ایتیکیز ؟ بالعکس نافع وسزک ایچون مکافات ابدیه یه نائلتی مستلزمدر . [۱]

حمزه شخص وموقعی شویله تعریف ایدیور : « حاکم یاردینی ورحتی داخل وخارج اعتباریله بکا متوجهدر . بنم بتون اثناء احکام شرف ورفعت وامتیاز صاحبی اولدیلر . آنلرک عامه اوزرینه شرطه [۲] وولایت خصوصلرنده حق تقدیمی اولدینی کی اصحاب سیادات تدرلرند . ده دیله دکری قبول اولنور . ایچیلرم ایسه حضرت لاهوتیه رسائل ووثاقله واصل اولورلر . - رساله الصیحة الکاسه

اشبو فقره اخیردن استدلال اولندیغه کوره حمزه قاهرده اولیوب مخفی بولندی بی محلدن ایچیلری واسطه سیله حاکم ایله مخابره ایدرمش . ینه مذکور ۴۰۹ سنه سنک ربیع الاولنده حمزه طرفدن امر بحفاظه سنه اهتمام اولنسی لازم کن اموری حدود موضوعه بی تجاوز ایتمه سنی ، امور موحدی معرفت سوداسنه دوشمه سنی مین اولق اوزره قاضی القضاة احمد بن محمد بن العوامه بر مکتوب یارلشددر که مالی شویله در :

سنجه مقصود اولمایان و ازدواج ، طلاق ، شہارات و سائرہ کی سنک حقوقک جملہ سندن بولمایان هیچ بر خصوص حقنده امور موحدینه مداخله ایتمکدن قطعاً احتراز ایت . سکا اصحاب و صالحدن بزی مراجعت ابتدکی و آنک موحدیندن اولدیغی طانیدنیگ وقت آتی کوله لر کن برینه ترفیقاً دوغریدن دوغری بکا کونددر ، بن امیر المؤمنینک قانون روحیسنک نصوص واحکامنه توفیقاً اونک حقنده لازم اولان حکمی ویربرم . »

حمزه [۴۱۰] سنه سنده اختفا کاهندن جیمش ایدی [۱] . هجرتک [۴۱۱] نحی و حمزه طرفدن موضوع تاریخک دردنجی سنه سنده حاکمک غیوبته مصادف اولان او سنه مک [۲۷] شواله قدر یزحادثه مهمه واقع اولاماشدر . و حمزه یه طائد رسائل میاننده سنه مذکورده الهه و رخ برساله موجود اولیوب آنجق حاکمک غیوبتدر جزئی بر زمان صوکره باذیلهرق جامعہ تعلیق ایدلمش اولان رساله واردر که اونده حاکمک غیوبتندن صوکره حمزه نک نه کی شیلر یادیغه دال اوله جق

برشی ذکر اولونما مشدر . مع هذا حمزه طرفدن ترتيب و سوريه اهالي سینه تخصیص ایدلمش اولدینی محقق بولان رساله دن آکلاشیله جنی وجه ایله حاکمک قریباً عودت ایده جکی وعد بیانیه حمزه نك اصحاب و اتباعك عزمنی تقویه دن خالی قالدینی ده محققدر . مذکور رساله ده عبدالرحمن بن الیاسك حاکمک همشیره نك امریه مومی الیهک توقیف اولنهرق زندانه آتلمسی کیفیتی ده آریجه مذکور رساله نك حاکمک غیوبتدن صوکره [۴۱۸] سنه سی اوانلنده یازلمش اولدینی اثبات ایدن دلائل جمله سندن در . حالوکه رساله غیتدن بشقه تاریخ من بورده حمزه نك موجودیتته دلالت ایدر بر رساله یوقدر . اتحق هجرتك [۴۱۷] نجی و حمزه تاریخك طقوزنجی سنه سنده مورخ و حمزه یه نسبتله محور بر رساله واریسه ده بونك حمزه یه تغلیطاً و تزویراً نسبت ایدلمش اولمسی راجحدر . بعضی آورو یا کتبخانه لرنده جناح ایسرك یعنی مقتی ، یا خود بهاء الدینك اثر قلمی اولمق اوزره یازیلان رساله حمزه یه «مواجهه» نامی ویرلمکده ایسه ده رساله من بورده ده تاریخ قولنما مشدر . وشو قدرکه بونك مخلی تاریخی هجرتك [۴۲۹] و حمزه نك [۲۱] نجی سنه سنده یازلدینی کوستر مکده در [۳] .

درزیهلرک اصلی — روایت کوره درزیر عرب عاربه دن [۱] تنوخ قبیله سنه منسوب ایدی ، « سبل العرم » [۲] وقعه سندن صوکرایمندن هجرت ایدوب حیره یه کیشلر ، آل مندر حکومتی تأسیس ایتشلرایدی . اسلامك اشاری اوزرینه تنوخلیر اسلام مشرف اولمشلر ، اوصرده جبل لبنان کنیدیلرینه وطن ایدمشلرایدی . مصرده عبیده دولتك تأسیسی اوزرینه تنوخلیرک بر قسمی سوره یی ترک ایدرک مصره هجرت ایتشلر ، مصرده مراتب عالییه نائل اولمشلر ، حاکمک جلوسنده طرفداری کسایمشلرایدی . حاکم الهیت دعواسنه قالقیشهرق دعواسنی درزیر تصدیق ایتش ایدی . درزی اسمی انوشته کین درزی دن آلمشدر . بعضیلر نجبه درزی اسمك محمد بن اسماعیل الدرزی دن قالدینی ادعا اولنور ایسه ده بو ادعا صحیح دکلدر . [۳]

مهدی قبیله ملقب اولان حمزه نك وزارت [۴۰۸] ده واقع اولمغه تاریخ مذکور حاکم نامه وقوع بولان دعوتك مبدئی ده تشکیلی ایدر . هر نه قادیار نشتکین ویا انوشته کین

- [۱] یمنده متوطن اولوب سربانی الاصل اولان ، اولاد سامدن یعرب بن قحطانك اولادی در .
- [۲] صنعاک اوج فرسخ اوزاقلنده سبا شهرنده ایک طایغ آره سنده برسد یایلمش ایدی . اوراده سیلار طوبلائیر ایدی ، صولر دریاچه حانی آلیرایدی . کونک برنده سد ییقیلدی ، مملکتی صو باصدی . ایشته بو وقعه یه « سبل العرم » دیولر .
- [۳] دائرة المعارف

درزی حمزه دن اول [۴۰۷] ده حاکم نامه دعوتی تصریح ایتش ایسه ده بو حال ناسک هیجانی موجب اولش ، ناس جامعده اوسته هجروم ایتمکه انوشتکین درزی [۱] سوریه به نشر تعلیم ایتمکه اوزره کوندریش ایدی . زوزنی ، عجم و کچه جی اولان حمزه تورک و بخارالی اولان انوشتکینی ، کندیسنه فائق برمریتی اولدیغی ادعاسندن و سائر سندن ناشی توبیخ ایتش [۲] ؛ علم و معرفته مالک اولمدقلری حالده دعوت و تسکلمه ، تعالیه مخالف تصرفاته ، اساسسز بر بنا اعمارینه قیام ایتدکارینی و نشتکین و احسانک مولانانک لاهوت و ناسوتی حقیقده برکونا معرفته مالک اولمدقلری حالده تعلیم توحیده مخالف اوله رق حاکمک انسان محض اولدیغی آ کدیره جق صورتده قیام ایلدیکنی حالبوکه کتم سر ایجابات حکمتدن بولدیغی حالده بوکا رعایت ایتدکارینی درمیان ایشدر .

حمزه ؛ بو قدرلده اکتفا ایتیه رک [۴۰۸] سنه هجریه سنک سوکنده مذکور نشتکینه خطاباً یازدیغی مکتوبده تفویضنی طلب ایلدیکی امر مهم دعوته مرقومک اهل اولمدیغی بیلدیرمیشدر .

کذلک حمزه ؛ زندانده بولان اصحاب نشتکین دن برینه یازدیغی بر نامه دهده نشتکینک عصبانی ارتکاب ایدره کندیسینی ایچون امامتی اتحال ایلدیکنی ذکر ایتمشدر . نشتکین و اصحابیندن بر قسمی [۴۱۰] سنه هجریه سنده قتل اولمشلردر .

انوشتکین کندیسینه « سندالهادین ، حیاة المستجین ، نامی ویرمش ایدی . انوشتکین حاکمک آدمی ، مرزاقرداری ایدی . انوشتکین باطنلردن ایدی [۳] .

حمزه اولاً حاکمک امامتی ، مؤخرالاهوتی حقیقده رساله یازمش ایدی . حمزه نک اساس تعلیماتی جناب حقک ائمه سبعیه حلول ایدرک کسوة ناسوته بوروندیکینی حاکم باسره نکده سوکی اولدیغی بیانه معطوف ایدی ، کندیسینی ده اونک پیغمبری اولدی .

حمزه الک اوافق آطوره بیلله داعی ارسال ایدرک اوروباده مذهبک تعمیمنه چالشدی . حمزه کندیسینه تابع اولانلرایله مصرده کیزلیجه حاکمه عبادت ایدرایدی ، بونلر کیزلی بر معبد بنا ایتمشلر ایدی . درزیر مصرده بک زیاده اقلیتده قالمغه سوریه به کچمشلر ایدی .

[۱] درزی بزم ترزی دیدیکمزدور .

[۲] هونشتکین الدرزی الذی تفرس علی الکشف بلاعلم ولایقین وهوالضد الذی سمعتم بانه یظهر من تحت توب الامام ویدعی منزله اعجاباً بروحه تسمی روحه فی الاول بسیف الامام . یعنی درزی علم و یقینی اولمیش کشفه کچمشدر . امامک توبی آلتندن حقیقه جفتی ، روحنه کوکنه رک مقامنی ادعا ایدمکینی ایشدیککر ضد ایشته بودر . اولجه روحنه سیف امام دیشدی . حمزه

[۳] Exposé - دائرة المعارف

الکیمیات مجموعه سی صابی ۲

بر قسمی حلب طرفلرینه ، بر قسمی د. حورانه یندی ، صوکراری طغلوب ر مقداری
وادی نیمه ، ر مقداری ده شوف طاعه نه کدیلر . یتدجکه جوعاله ق و و سکی - دریلری
تشکیل ابتدیلر .

درزیلر صره سیله لبانده ، حورانده ، و دی سم ..، جوقدر . صفد ، عکا ، مرجمون ،
دمشق ظرفلریده ، حلب منطقه - منده ده واردر . بعضی ۷۰ دده آردر . حرار دریلری
جسور و جنکاور ، لبنان دریلری ایسه ، لاجس راحت ، تعلیم و تربیه هوسکار در حوران
درزیلری اخذناره شدتله تمسک ایدر [۱]

احکام ایمانیه و عملیه

۱ - فرصه اول

درزیلک ایچون دوت شئی بیلیمک فرضدر . ۱ - معرفت حاکم . ۲ - معرفت
قام الزمان . ۳ - معرفت حدود . ۴ - صاییه رطایت . [۲]

فرصه اول - حاکمی بیلیمک ، توحید حاکمه استماعدر . حاکمک لاهوتی ده
واردر ، ناسوتی ده واردر . لاهوتی بوتون بنه ک ادراکی فوقنده اوله رق اندو - بندن
صار اولال فعال و حرکاتی ایله ؛ حکمت فاشقه سی ایله ناستدر . لاهوت و ناسوتی بر بدن
آصلا آریلاماز . شوقادار که لاهوتی هیئت بشریه کورینان شخصک عیو دکلدر [۳] .
حاکمک لاهوتی حنفیه سوبله دنیور :

فالله بر در عباتی و او هیتی واجب اولان یکه و کائن دره اونو عقل ادرک امده منر .
اونو تحدید و تعریف ده قابل دکلدر . هیئت بشریه دفعاله سکل ناسوتیه طهر اولمشد .
ظهور اخبرنده حاکم اسمیله تجلی ایدر که عقل بشرینک آکلامیه جتی بر طاقم اعمال و حرکات
کوسترمشدر اعمالک هپسند حاکمت و اسرار عجبیه واردر . صوک دفعه اوله رق و نوع
بولان اخفانندن صوکره دین توحیدی تأیید و منکرینی معاقبه ایجت اوزره وقوع له جق

[۱] دائرة المعارف - بیروت سالنامه سی

[۲] Théogonie des druses

[۳] سبحان لاهوته المحجوب عنا وعزنا سوته المظهر لنا - رسالة الصیحة الکاءة .
سبحان من اظهر حکمة فاعجز برته الطاهر لنا بصورنا تأیسا لنا واطمانیه لعقولنا فخطابنا بنا
حکمة بالغة وآیه معجزة استتر وقت شاء وظهر کایشاء لامعارض لحکمه ولاراد لقضاه جل وعز
عن ذلك ولا معبود سواه - رسالة النساء الکبیره

اولان ظهوری مستثنی اولق اوزره آرتق بردها ظهور ایتمه جکدر . ابدیدر ، سرمدیدر ، قدیدر ، پرکرامت مولی در ، سیددر ، رحیمدر ، اوبردر ، هیچ برشیده کائنات اوکا مشابه دکلدر ، اعداد و مشابهات ایله تعیین اولنمقدن جداً متعالی در ، عظیمدر ، زوجہ سی و اوغلی یوقدر . کافه هیئت بشریه وصفی قاورامه دن عاجزدر ، کورن کوزلر اونی اکلایمز ، اونک جوهری تأمل ایله ادراک اولنه ماز ، الوهیت ؛ انجق کندیسنه منحصردر . بوکائنات مخلوقه نك اوصافی ایله وصف اولنسنه مجال یوقدر . یوقسا کائنات ایله متجانس اولسی لازم کلیر . بتون عقول و تصورات ؛ کندیسنی اینیت و کیفیت ایله یعنی نروده اولدیغنی ، فصل اولدیغنی ادراک ایتمکدن عاجزدر ، کندیسنه حرکت و سکون نسبت اولنه ماز ، واحددر ، فقط وحدتی بشرک آکلادیبی کبی بدایت و نہایتی اولق معناسینه دکلدر ، بشرک کندیسنی حقتده خصایله اعتقاد ایتمکده اولدیغنی و آنجق مخلوقاتہ لایق اولوب آکا نسبت ایتمکده بولندیغنی اوصاف و حالادن منزهدر . ادراک بشر اونک اعمالی فهمدن بیله قاصردر . بنابرین توحید باری به مؤدی اوله جق صورتنده استعماله بر قدرت کورلمدیگی وقت لسانلر صوصار :

« الله الرحمن الرحيم » لفظی بعض وزراء دینه دلالت ایدن اشملدر . حدودی ، بدایتی ، اصلی ، نہایتی اولیان ذنک وحدتی ناصل توصیف اولنه بیلور که کندیسنی ، اقدام اشیا اعتراف یعنی وزراء دین و انفس کندیلرینک خالق اولدیغنی اقرار ایدر . ته کم کائنات اخیره ، یعنی اجساد کبی مخلوقاتده و خودلرینک بکی اولدیغنی اعتراف ایدر . او ، لسان و قلم ایله تعریف و تحمید اولنه مایاں ملک ملوکدر » - حمزه بن علی [۱]

بویابده بوجه آتی اسئله واجوبه ایراد اولنمشدر :

— مولانا حاکم نه مان ظهور ایتمشدر ؟

— ۴۰۰ تاریخ هجریسنده .

— ناصل ظهور ایتمشدر ؟

— الوهیتی ستر ایچون فاطمیوندن اولق اوزره تظاهر ایدمک .

— نیچون لاهوتی ستر ایتمشدر ؟

— نقصان اعتباردن وقت احکامدن دولایی

— لاهوتی هانکی سنه ده اظهار ایتدی ؟

— در تیوز سکنز سنه سنده .

— قاج سنه لاهوتی اظهار ایتشدر ؟

— سکنز سنه . طقوزنجی سنده زمان تجارب و اسرار اولدینی ایچون کندیسفه کیزله مشدر . اوتنجی سنه بدایتی ایله اون برنجی سنه ائناستده ایکنجی دفعه اوله ری اظهار ایتش، اون ایکنجی سنه بدایتده اختفا ایشدر که آرتق یوم الدینه قدر بردهاظهور ایتیه جکدر .
— وزراء ، حضور حاکمه رسم مثولی اجرا ایدر ایکن فصل تعظیم ایفا ایدرلر ؟

— پست برصدا ایله «یا مولانا ! سکا سلام اولسون . سلامک دونه جکی یرینه سنسک . دینک سلامک قرارکاهی در . [۱] «ای مجدد و شرف صاحبی مولانا ! برکات و تعظیبات سکا مخصوصدر ، دیرلر .

— مولانا المعظمک قرداشی خارب بن جیش السلیمانی العکاربینک رساله سنده وارد . اولان مضمونلری ناصل آکلایه جغز !

— مولانا ، ناسه فعلاً باباسنک اوغلی اولدینی وهمنی ویره جک صورتده کندیسفی . کوسترمش اولدیغندن خارب کندینی مولانانک قرداشی ظن ایش ایدی . حالبوکه مولانا حقیقتده خمارک قرداشی دکل ایدی ، آنجق بحسب الظاهر قرداشی ایدی . ظاهره قایلیماسندن دولایی آرتان ضاللی خمارک مولانا طرفندن قتلنه فرمان صادر اولسنه سبب اولمشدر .

— مولانانک مرکبلره اگر سز اوله زق بینمه سنک معناسی نه در ؟

— حمار ؛ ناطقه رمز و اشارتدر ؛ مولانانک آکا رکوبی ایسه اونک قانون شرعیه ابطاله دلالت ایدر ؛

— مولانانک کیدیکی سیاه صوف نهیه رمز و اشارتدر ؟

— لباس مذکور ؛ دمرجی البسه می در . بونکله کندیسندن صوکره قوللری حقنده .

اجرا ایده جکی امتحانلرده کی تجاربه اشارت ایلور — [Exposé - دائرة المعارف]

حاکم الوهیتی اثبات خصوصنده اعمال آتیه ذکر و ایراد اوتیور ؛ بویاده حمزه ؛ « السیرة المستقیمة » نام رساله سنده دیورکه یرده کی آغاجلرک هپسی قلم و یدی دریا ؛ علاوه سی ایله دکر مرکب اولسه ینه کلمات اللهک [۲] کافه سی تدوینه کفایت ایتیز ،

[۱] رسم تعظیم ائناستده اللر قیلمد اماز ، باش قالماز ، کوزلرله اشارت اولونماز . انجاق جواب ویریلیر ، حضوره کیریلنجه سجده اولونور ، یر اوپولور ، آت اوستنده اوکا راست کلنیرسه مان آتدن آشاعی اینیلیر . بوتون بوی امور دین توحیدده بر رمز اولغله ایشلنمه سی واجیدر .

[۲] بوراده کی الله ایله مراد انسانیت حاکمدر — دائرة المعارف

بیز انحق عددی قلیل ، فقط قدرتی ادراك بشر فوقیده اولان ، مستحق تعظیم بولسان مولانانك وحدتی معترف اولان برمتأمل ایچون فائده سی جوق و حائز اهمیت بعض اموری ذکر ایدم جکز: مولانان خارق العاده اولمق اوزره ایلک اوکجه ظهور ایدن فعل ؛ بری بلاد شرقیه ، دیکری بلاد غربیه تسلط ایتمش اولان بر جوان ایله ابن عماری عساکرک فتنه و فسادندن قورقیرق قل ایتمش اولمسی کیفیتدر . ملوک ارضدن هیچ بری بویله بر فعل عظیمی اجرایه اجتمه سار ایدم بیلیمی ؛ کذلک اولاد و اصحابندن قورقایه رق رؤساء قطامه نك قتل اولماسی ده امر ایتشددر . خالبوکه کندیبی اونلرک اولاد و عیالی میاننده نه قیلینچی نه خنچری اولمق سزین کیجه لر ی کزمکده ایدی . برکرده ابورکوه ولید بن هشام آتش فتنی ایقاد ایتمسی اوزرینه لیلان چیتهرق حسن بن علوانك قومانداسی آلتنده بولتان بشیور آتلی یه ملاقی اولوب آنلرک قارشیننده بالاسلاح طورمش و هر برزدن آیری آیری غرضلرینی صورمشدر یازك اك صیجاق کونلرنده چیقار ، مبالاسز غبار ایچنده کزدی ؛ خالبوکه معیتنده کی اصحابی شدت حرارتدن هلاک اولمق درجه لرینه کلیر ، تردن لباسلری صیرصیقلام اولوردی . مولانك وجهنده ایسه بر تردانه سی کورلدیکی واقع اولمازدی . ه

باری سبحانه نك اون دانه مقامات ربانیه سی واردرکه بولنردر: علی الاعلی ، بار ویا البار ، ابوز کریا ، علی ، معیل ، قائم ، منصور ، معز ، عزیز ، حاکم . بولنرک هپسی بر السهدرکه آندن باشقه اله یوقدر . دائرة المعارفه طوقوز اسم مذکوردر . علی الاعلی نك بتون زمانی تجرید ایدی . کندیبنده امامت اولمادیغی کبی کندیبندن اولده برشی یوق ایدی ؛ اول دنیا ده ظهور ایتمش ایدی .

« البار » ده امامتدن تجرد ایتمش ایدی . ظهوری ایسه ادوار دنیانك اواخرنده در . علی الاعلی ایله البار آره سنده آلتمش طقوز کشف و تجلی و هر کشف و تجلی آره سنده یدی شریعت و هر شریعت آره سنده یدی امام واردر ، هر امامک مدتی ایسه یوز بیک سنده ، بو حالده علی الاعلی دن البار قدر اولان مدت ادوار و شرایع میلیونلرجه سنده .

البار سبحانه نك مقامی غائب اولدقدن سوکره آدم جزئی یعنی اخوخ [۱] شریعت توحیدیه ایله ظهور ایتشددرکه البارک توحیدینه دعوت ایدبورایدی . آدم جزئیدن سوکره حروف سدقدن [۲] یدی امام کلوب یدیسی ده آنک مسالکی تعقیب ایتشددر .

[۱] نفس کلیه .

[۲] صدق و مشتقاتی سین ایله یازیلیر .

بولردن صوکره نطقاً تکلیفیه [۱] ایلد شرایع ناموسییه ظهور ایتمشدر. نطقاً مذکورده بولردر: نوح، ابراهیم، موسی، عیسی، محمد، محمد [۲]، سعیدالمهدی در. بولرک هپسی نفس واحده دن عبارتدر. هرناطق آرمسنده یدی امام وارددر. اهل حق بوشرایعه داخل اولمشلردر.

ابوزکریا، [۳] علی و معقل محمد بن اسماعیل دورنده ائمه مستوره اوله رق ظهور ایتمشلردر.

سعید مهدی دن صوکره بار سبحانه؛ قائم، منصور، معز، عزیز مقامنده ظاهر آ خلافت، باطناً امامت صورتنده ظهور ایتمشدر.

مقام حاکم اینسه ابتداء منازل مذکورده هراوچ صورته ظاهر اولمش، صوکره وحدایتله تجرد ایدرک نیجه سنه توحیدنی کشف ایتمشدر. ده صوکره خلافت ظاهره و امامتی علی ظاهره [۴] یعنی دجاله و امامت حقیقیه بی ده صاحبته یعنی قائم منتظر بولنان حمزه بن علی به ویرمشدر. [۵]

اسئله واجوبه آتیده «حاکم» شکل ناسوتده ظهورینه دائر درمیان اولنان سوزلرک ملخصاً بیاتی متضمندر:

— مولانا حاکم قاج دفعه شکل ناسوتده ظهور ایتمشدر؟

— اسماء بشریه ایله اون دفعه ظهور ایتمشدر. [۶]

— ظهور ویا کشف اول نروده واقع اولمشدر؟

— هندده چین ماجین (نشانشن) اسمنده برشهرده.

— البار ویا بار، یاخود باری نروده ظهور ایتمشدر؟

— ایرانده اصفهان شهرنده. بولرک ایچوندرکه ایرانیلر عندنده اسم الله بار خدادر.

«علی» یمنده. «معقل» ده مغربده بیکدن زیاده دویه مالک بر انسان شکلنده ظهور ایتمشلردر. «قائم» مغربده مهدیه شهرنده ظهور ایدرک مؤخرأ مصره گلش

[۱] پیغمبر

[۲] محمد بن اسماعیل بن جعفر الصادق

[۳] ابوزکریاده اختلاف وارددر. بوتربیلر بعضی آمارده قاریشیق در. «معقل» ده «موجل» یازلمشدر.

[۴] حاکم اوغلی و خان

[۵] Théogonie des druses - Exposé

[۶] اسماء مذکورده آنفا بیان اولومشدر.

و اوراده رشیده اسمنده کی قابونی بنا ایتشدر . ابو زکریا ، منصور ؛ منصوریه ظهور
ايتشدر . [۱]

اسئله واجوبه موحدينه برتنيه دركه اونكله رسوم عقیده واضح اولور ، هر برينه
کوستریلان وصایا و شروط اونده بللی اولور . [۲]

محمد بن اسماعیل ؛ خلفاء فاطمیه نك اسلامي عد اولنان انمه نك ايكنجیسی وناطق
سابع در . [۳] انمه مذکوردهن امام ثالث ایامنده شکل ناسوتده ابو زکریا اسمیه ظاهر
اولشدر ، امام رابع ایامنده ده « علی الاعلی » اسمیه ظهور ایتشدر . ابو زکریا ، بوعلمده
ملك وساطتله کورلماشدر .

مولانا ؛ هیئت بشریه بر مرکز ملکیده ایلک ظهورنده قائم تسمیه اولمش ایدی [۴] .
بوندن دولاییدرکه منصور ، معز ، عزیز ایامنده اولدینی کی بوظهور مذکور ائساننده دم
حکمة تعلیم توحید مستتر ایدی . تعلیم مذکور ؛ آنجق مولانا حاکم ایامنده ظاهر
اولشدر . بنابرین قائم ، منصور ، معز ، عزیز ، حاکم بونلرک هبسی بردر . بونلر مرئی ،
الهی و ملکوتی ظهورات دینلور . ملکیته مقرون اولیان ظهوره « زمان تجرید » و ملکیته
مقرون اولان ظهورده « زمان امامت » تسمیه اولنور .

« مولانا نك شکل ناسوتده ظهوری ، صوبه نسبتله بخار ، یاخود آینه ده مرئی اولان
صورت انسانیه قیلندن دركه انسانك آینه ده کی کوردیکی صورت کنديسندن باشقه
برشی اولمادینی کی مس ایتدیکی وقتده ینه کنديسنه مس ایتش اولور . [۵] مولانا
صورت بشریه ناصل دیلمش ایسه اویله جه ظهور ایتشدر . سزیا لیکز کندک زده کی
عائنه باقارسکز ، تغییر احوال ایله صورت متغیره کوزورسکز . حالبوکه مولانا یه کوره
دهرلر ، سنلر ، آیلر زده قدر تغییر ایتمز . او ، هر دورده بر بشقه صورتده ظهور ایلر . شمعی

[۱] دائرة المعارف - التایید - Exposé

Exposé [۲]

[۳] ناطقین یدی در : آدم ، نوح ، ابراهیم ، موسی ، مسیح ، محمد ، سعید . - حمزه .
سعید ؛ فاطمیه نك خلیفه اولی اولان عیبدالله در ؛ مهدی لقیله ملقب اولوب ووزرانك اعظمی اولان
قائمک پدردر . - بوترتیده آدم ، محمد ابن اسماعیل یرنده در . تقسیم العلومده ایسه آدم ایله محمد بن
اسماعیل یوقدر . نطقه خمس وارددر . چونکه آدم اولوالعزم دکیلدر .
[۴] حدودك اعظمه ، مهدی « ابوالقائم » دئیر .

[۵] برطاقلری ایسه سورة نوره کی « کسر اب بقیعة - شیئا » آینه کوره تصویر ایدیورلر . -
تقسیم العلوم

ایسه ادوار دوری بتیرمش، مولانا ادوار سالفهده کی بتون شیلری ابطال ایتمش و بزه وسره برانعام مخصوص اولق اوزره نورالانوارینی اظهار ایلش، یعنی شکل ناسوتده کور و نمشدن. آنک جوهری، نفسی، صورتی، معنایی، صفاتی، استتاری، مکانی، وجهی حقهده کی سویلدیگمز سوزلر؛ معانی حقیقیه سنه معطوف اولیوب کلانمیزک تفهمنی تسهیل ایچون بالضروره اختیار اولنمشدن. مولانا، بزه بزم ایچون کندیسنی رؤیت ایده بیلمکله کمز مانع اولان ستر و حجابی رفع ایلره رک کندیسنی و مکمله ایده جگمز مکانی ارانه بیورمشدن. تا که اوکا بیلدیگمز، طانیدیگمز برامر خارجی کی عبادت ایدلم. بزه بونکله بر برهان دها اقامه ایتشدن که خالق سبحانه و تعالی عبادی ایله مکمله ایلر. نته کیم موسی علیه السلام ایله مکمله ایتمش و یوندن دولانی مشارالیهی کلیم الله لقبی ایله تلقیب ایتشدن، اسماعیل یمیی. وزیر بهاء الدینک بیانی اوزره «الله عادلدر، ایدا ظلم ایتمز، اونلرک کتابلرینه کوره... خالقک اعمالنده علت غاییه سی آنجق بشردر. بو عالمده نه خلق ایتمش ایسه هبسی بشر ایچوندر. التلید دائرة لمعارف. حاکم بامر الله دینمی. حاکمک ناسوت، اللهک لاهوت اولدیغه دلالت ایدر. حمزه؛ ینه بر رساله سنده، «هیچ بر اسم ویا وصفک حاکم ایچون موافق اولمادیغی حالده سوق ضرورتله اسماء و اوصاف موجوددن بریله توسیم و توصیف اولندیغندن بحث ایله موسی الیه حاکم بامر الله دینلمک دوغری اولمایوب حاکم بذاته دینلمک ایجاب ایده جگمی بیان ایتد کدن صوکره الله اسمی حقهده اوچ درلووجه اعتبار اولدیغنی ذکر ایلشدن: وجوه مذکوردهن برنجیمی لفظ مذکورک کسک کسک کلانمدن مؤلف بر کلمه اعتیاده اولسی، ایکنجیمی بواسمک مختص بهی اولان ذاتک، اوچنجیمی رمزایله معین اولان ذاتک اسمی عدایده سی در. وجه اوله کوره داعی اکبرک یعنی خشکینک، وجه ثانی به کوره امامک، یعنی حمزه نک، وجه ثالثه کوره ده اسماء و مسمیات ودعاة وائمه نک خالق بولنان مولانا نک اسمی اولور که مشارالیمک عناصر روحیه اربعه نی، یعنی وزراء اربعه نی متضمن بولنان لاهوتی ادراک ایلک قابل اوله ماز. الله لفظندن بزدن محجوب بولنان لاهوت کلی معنایی فهم ایلکله کمز لازمدر. مولانا؛ ناسوتدن اصلا انفصال ایتمه مشدر، اعمالی، بزدن محجوب بولنان لاهوتک اعمالدر، کلامی، او لاهوتک کلانمدر.

معنایه سن آنی کورمکه و حقیقت جوهرینی ادراک قادر اوله مازسک. حاکم؛ امام، حجت، اساس، ناطق اوزرینه مسلط بولنان زاندر. بونلر آنک خدمه ملکوتی و عید سلطانی درلر، او، بذاته حاکم، لاهوتدن عبارت بولنان جوهریله متسلطدر.....

ادیان مختلفه به عائد کتابلرده وارد اولان اسمانك الك بیوکی ایکی اسمدر: الله ، رحمن ؛ یونلردن برنجیسی داعی تنزیلک ، ایکنجیسی ده داعی تأویلک اسملریدر . « بر آدم ؛ مولانای یاد ایدهرک مثلاً یا صاحب الزمان ؛ امام الزمان ، یاخود ای قائم الزمان ، ای ولی الزمان ، ای خلیفه الله یاخود بو قیلدن اولهرق ای حاکم نامرالله دیر ویا مولانا حقنده سلام الله علیه ، صلوة الله علیه عبارتیه سفی استعمال ایلرسه قلوبده یرلشمش اولان اغلاط قدیمیه تبعاً ارتکاب شرک ایتش اولور - دائرة المعارف .

وزیر اسماعیل بن محمد تیمی دیورکه ناس حاکم حقنده سوز سویلدکاری وقت اوکا « امام » دیورلر . حالبوکه امام اونک خادمدیر . حمزه ناسه حاکم حقنده سوز سویله جکاری زمان « القائم » دیملرخی توصیه ایتش ایدی . حمزه حرف تعریفسز قائم الزمان در . چونکه قائم « الله » کبی درت حرفدن مرکب در . الله ایسه کلمه اعتیادیه کبی داعی نک اسمیدر ، امام لفظی ده دورت حرفدن مرکب در . شوخالده « الله » امام ، داعی لفظلری برر کلمه اعتیادیه کبی اولوب هپسی « مولانا القائم العالم الحاکم جل ذکر » نک قوللری در . القائم لفظنده کی « الف لام » دن حرف نفی اولان « لا » یابیلیرکه مخلوقاتی آراسنده شبه ونظیرخی ، قوت وکالده شریکخی نفی ایتدیکنه دلالت ایدر . قوللک اسمی ایسه ساده جه قائم در . یعنی وزارات موحدین ریاستی ایله قائم دیمکدر . کندوسنده قوت وکال یوقدر ، آنجق مولانک کلاتیله اکتساب کالات ایتمکده در .

القائم آتی ، قائم درت حرفدن مرکبدر . القائم معبود ، قائم اونک عبدی در . نصلکه معبود ایله عبد آرمسده اولیه ایکی حرف واردر ، بو ایکی حرف « میم ، واو » در ، میم ایله واو بحساب الجمل قرق آتی ایدر . ایشته بوعدده وزراء دین توحیدک قرق آتی اولدیغنه تشارتدر . هپسی مولانانک قوللری در ، یوقسه رئیس الوزرانک قوللری دیکلدر . هپسنه حقوت ویرن حاکم اولغله کندیسنه « القائم » دیمشدر . [۱]

بوزاغی به طایفه — بعضیلری « بوزاغی به طایفه نک حمزه نک تعالیمده دخل وتأثیری کورلمشدر » ظننده بولنیورلر . بوزاغی صورتی لاهوت حاکمه رمز عد اولنیور ، درزیلرک بوزاغی به عبادتلری حاکمه عبادت ظن اولنیور . حالبوکه بو ، آب آچیق بر خطا در ، نفس الامر منافیدر . چونکه بتلره طایبق حمزه یه کوره الک چیرکین ومنفور بر ایشدر . توحیده ، نفی شرکه مؤسس اولان تعلیماته اصلا توافقی ایتمز . بوتوهمک اصلی ؛ دین اصلیلرندن

آریلانردن بری بو عبادتی موحدین ظن اولو نمیان اتباعی آره سنه ادخال الیه مه سی اولسه
کر کدر [۱].

فرصه نالی — امری بیلمک در ، امر خلقنک کنهی در ، اشیا نك علت اولاسیدر .
چونکه مذهبک علی الاهی بیک ، امرینی بیلدیکنی ، اعترف ایتمکدر . امر عقل کلّی نك
اسماندن بری در ، یعنی حمزه در . قائم بالامر در . قائم بالامر للهك عبد عملوکیدر . اشرف
مخلوقاسیدر . جوهر شریفی جسم بشری به حلول ایتمشدر . کوریر ، بیر ، ایجر ، آل ایله
طوبیلیر . باباسی و آناسی واردر . فقط زوجیه سی ، چوجنی یوقدر . تزوجدن و — اثر
کناهلردن بری در . حدود سائرّه روحانیهدن بر جوق شیلر ایله ممتازدر . از جمله الیه
اونی نور خاصندن ابداع ایله مش ، تأیید کلی ایله تأیید ایتمش ، اونی هر شیئک علی ،
اماملرک امامی یایتمشدر [۲] ، او ، ربانی اولان کشفلرک صاحبدور . قیامت و جزا صاحبدور
ثواب و عقاب اونک آله ویرلمشدر . اوکا « علّة العالی ، سابق حقیقی ، امر و اراده ، عقل
کلّی ، دیر . مخلوقاته هدایت ایتمک ، کائناتی تدبیر ایتمک ، اعمالی ضبط و تسجیل ایله مک ،
بوتون عالمه مجازات ترتب ایله مک ، نفوسک انتقالات و تناسخنده تصرف ایتمک . ادوارک
مقدارلرینی تعیین ایله مک ... الخ اونک امامی علامتسنددر — Téogonie

فرصه ثالث — فرض ثالث حدودی بیلمک در . حدود الاهی تعلیم کیفیتی وزرایه تفویض
اولونمغله اونلره حدود دینمشدر . وزرا « آیات ، آیات الحدود ، آیات الرسول ، آیات محاکات ،
آیات توحید » در . وزرای خمسیه « خمسة الجواهر المكنونة » دیر [۳] . حدود روحانیهدرتدر .
حمزه حدود روحانیه نك باشی در چونکه برابر بشه مانع اولور . حدود روحانیه نك ، اسملری
مرتبه لری ، لقب لری واردر . اسم جسمانی لری اسماعیل بن محمد تمیمی ، محمد بن وهب قرشی ،
ابوالخیر سلامه بن عبدالوهاب السامری ، بهاء الدین علی بن احمد السموقی ؛ اسم روحانی لری نالی ،
جد ، فتح ، خیال در . تالی امامدن صوکر اکبر ، اونک یرینی طوتار . داعی به ده جد دیر . چونکه
امامدن علمی طلب خصوصده جد و غیرتده نولور ، داعی دجال اعورک دعاتندن ، کشف و تجلی
ایله ، حقایق تصویر ایله آریلان دعاة اجلال در . [۴] فتح طالیه باب اسراری أجراء فتحه

[۱] دائرة المعارف — Exposé

[۲] حمزه « وكل شيء » احصیناه فی امام مبین « نظم خلیلنده کی امامی کندیسی اولاق اوزره ایضاح

ایلمشدر . Exposé

[۳] رسالة الشیعة — Exposé

[۴] Exposé

مأذون ده دنیور . مأذون قیامتہ، حکم نہائی یہ عائد اولان نصوصی، لیلۃ القدر رموزی آئندہ کیزلہ نان حقیقی بیامکہ قادار یوکسہ لان ؛ قیران صاران کیمسہ لر در [۱] . خیال حقیقی اور تہ یہ قویۃ سزین پارلاق سوزلر صرف ایدر، سوزندہ تلویحات بولنور [۲] شو قادار کہ جد، فتح و خیال ایکنجی در جہدہ بولونان دیگر اوچ وزیرہدہ اطلاق اولنور جد ایوب بن علی نک، فتح رفاعۃ بن عبد الوارثک ، خیال محسن بن علی نک اسم روحانیلری در [۲] سابق ، تالی ، جد ، فتح ، خیال مذهب حاکمہ ضد و دشمن اولان بش کشی یہدہ اطلاق اولنور . حدود اربعہ نک مرتبہ لری شویلہ در : نفس کلیہ، سفیر القدرۃ ، جناح ایمن ، جناح ایسر در [۳] لقب لری دہ محبتی ، مرتضیٰ ، مصطفیٰ ، مقتدی در بونلر سیدلری اولان امام اعظم دن صوکر ا اشرف مخلوقا قدر بونلردہ تزوجدن و کناہلردن بری در بونلر زمان ابداع و خلقتدہ علل روحانیہ ، ادوار شرایع دہ انبیاء ، کشفلر دورندہ ایسہ ائمہ دین ، زمان قیامتدہ نام و حقیقی شاہدلر در . دین توحیدی نفس و جسدلہ متحد بر کائنات روحیہ محضہ در . بو کائنات نفس اعتباریلہ قابل تغیر دکلدر ، جسد اعتباریلہ ، زمان ظهورلری اعتباریلہ متغیر در . ایشتہ بو کائنات وزراء خمسہ در .

بوندن صوکر اوچ حدود دہا واردر : دعا ؛ مأذونین ؛ مکاسزین . بویلہ جہ حدودی حدود ثمانیہ یہ بالغ اولور : سابقین ، تالین ، جدین ، فتحین ، خیالین . سابق اول عقل ، سابق ثانی ، ابوالخیر سلامۃ ، تالی اول نفس ، تالی ثانی بہاء الدین ، جد اول محمد بن وہب ، جد ثانی ایوب بن علی ، فتح اول ابوالخیر سلامۃ ، فتح ثانی رفاعۃ بن عبد الوارث . خیال اول بہاء الدین ، خیال ثانی محسن بن علی . بونلرک اسماء روحانیہ لری شویلہ در : ارادہ ویا عقل ، مشیت ویا نفس ، کلمہ ویا حکمت ، سابق ، تالی ، جد ، فتح ، خیال .

حمزہ ؛ بر سالہ سندہ کندی حقندہ « بحر البحور ، نور القرآن و الزبور ، ہر دور و نسلدہ آیۃ الکرسی در » دیمشدر کہ بورادہ کی بحر عقلہ ، بحور عقلک اخوۃ سبعہ سنہ ، آیت عقل ، کرسی دہ عقلہ کان وحی الہی بہ رمز و اشارتدر ، عقلک اخوۃ سبعہ سی درت یوبوک وزراء ایلہ ایکنجی در جہدہ عد اولنان وجد ، فتح ، خیال نامنی آلان دیگر اوچ وزرادر کہ عقل ایلہ برابر سکزہ بالغ اولان بویہئت ؛ عرش الہی بی حامل بولنان ملائکہ ثمانیہ در . ایشتہ بو اعتبار ایلہ در کہ حمزہ ، ینہ برارندہ « قائم الزمان ، حامل عرش بولسان ہیئت ثمانیہ نک علومنی

Exposé [۱]

Exposé [۲]

[۳] جناحین ابوالخیر سلامۃ ایلہ بہاء الدین ، فتح ایلہ خیال در .

نفسندہ جمع ایشدر ؛ بوسکنز ہیئت مولانانک عرشنی حاملدر ، عرش ؛ وحدت مولانانی
تعلیمدن عبارتدر کہ آنی آنجق پیغمبر ویاخود آکا مقرب اولاد ملک حامل اولہ بیلیر ،

دیشدر . عقل ایله نفس ایکی اصل ، ایکی اساس ، ایکی قبلہدر . دائرۃ المعارف

« سؤالات التعلیم ، ک ۸۳ نجی سؤالندہ دینیلور کہ :

— ملائکہ کبار ، یاخود مولانانک عرشنی حامل بولنان رؤسای ملائکہ کیملردر ؛

— آنلر ؛ وزراء خمسہدر کہ اسملری جبرائیل ، میخائیل ، (جبرائیلک ایکنجی

قرداشی) ، اسرافیل ، عزرائیل ، متیاتروندر . جبرائیل ؛ حمزہ ، میخائیل ؛

اسماعیل بن محمد التیمی ، اسرافیل ؛ محمد بن وهب ، عزرائیل ، سلامة بن عبدالوہاب

ومتیاترون ؛ بہاءالدین ، علی بن احمددر ، سابق ، تالی ، جد ، قح ، خیال تسمیہ اولنان

وزراء خمسہدر .

کوریلور کہ روزیر ؛ دیگر بروزیرک اسمیلہدہ تسمیہ اولنیور . بوکی محالردہ قرینہ

ایله تعین مقصود قابلدر .

اسماعیل بن محمد التیمی ؛ وزراء مذکورہ فی ابیات آتیہدہ جمع ایشدر :

غدا السابق السامی الیہ وتالہ

مع الجید والفتح الحیال الملاوم

عبیداً لمولانا خضوعاً لامرہ

وکل فقی فی الدین عبد لآدم

هو الواحد العالی علی کل عالمہ

وما غیرہ الا کعبد وخادم

هو الحاکم المولی بناسوتہ یری

ولا هوتہ یأتی بکل العظام [۱]

خلاصہ وزراء روح وروی زمینک اسملری دہ بویلدر : عقل حمزہ ، نفس اسماعیل

ابن محمد ، کلمہ محمد بن وهب ، سابق سلامة بن عبدالوہاب ، تابع ؛ بہاءالدین لقیلہ ملقب

اولان علی بن احمددر .

عصر حاکمہ حاکمک بالاندہ اسماء مذکورہ ایله تسمیہ اولنان رجال ؛ موجود ایدی .

فقط بو باده کی کتابلردن آکلاشلدیغنه کوره بونلر خالق سبحانه وتعالی نك وزراسیدرلر . حمزه ؛ حاکم حقنده خالق الاشیاء ، معل العلل صفتلری استعمال ایدردی . اشیاء حقیقیه ؛ وزرا (حدود) ایدی . الله عقلی خلق ایتمش وعلة الاشیاء قیلمشدر . اللهم عقلی علة الاشیاء قیلمسی آنک حدود روحانیه نك مرجی اولمسنه میندرکه بو صورتله کنندی حقنده کی دلیللرک غایه سی عقل اولور دیمکدر .

شیوخ متقدینک کافه سی سابقک فوقنده کله دن بشقه بر شی اولدیغنی بیلمزلردی و دیرلردی که کله ؛ سابق در ، سابق ، کله در وارضه عائد اولق اوزره دینک وزراء حمزه یاخود خدام حمسه سی اولدیغنی اعتقاد ایدرلردی . وزراء مذ کوره ؛ بونلرایدی ، ناطق ، اساس ، امام ، حجت ، داعی . ناطقون ، بری دیکرینه خلف اوله رق کلن وادیان سابقه یی تغیر ایلمن انبیا ایدی . حجج ، امامک دینی نشر ایچون ارضی بیلرنده بش قسمة تقسیم ایتمش اولان ذوات ایدی [۱۷] .

ایام حاکمه یا کلش تلقینانده بولنان بش معلم موجود ایدی که بونلردر : عباس بن شعیب ، ابراهیم بن الیاس ، داعی ختکین ، جعفرالضریر ، قاضی القضاة احمد بن العوام . بونلرک ارواحی زعملرینه کوره سابق بش معلم خطا آلوددن کنیلرینه انتقال ایتمش و آنلرجه مذکور معلملر مذموم بولمشدر ! [۲]

وزراء موحدین عظام حقنده « ریدان ؛ لفظی بش حرف اولوب حدود حمسه یه دالدر ، حدود مذ کوره نفسانین ، نورانین ، روحانین ، جismanین ، جسمانین در ، تعیر آخرله ذومعة العقل الکلی النفسانی ، ذومصه النفس الروحانی ، جناح ربانی ، ایمن باب اعظم یعنی سابق . معدن العلوم یعنی تالی در [۳] .

حمزه ، مقتی بهاء الدین لقبایله ملقب بولنان ابی الحسن علی بن احمد خطاباً یازدیغنی بر کتابده « حدود نفسانیونک رابعی ، تالی سابق مفضل اولان تالی روحانیون شیخ مقتی بهاء الدینه » دیمشدر .

حاکمه ، معلل العلل دینلیدیکی کبی « العال لجميع العلل العقلیه » ده دینلمشدر ، حمزه یه ده علة العلل دینلیدیکی کبی « العال بة الابداع والعة الکلیه » ده دینلمشدر ، الله حقنده ده معلل علة العلل دینلور . - دائرة المعارف

[۱] Exposé . - دائرة المعارف

[۲] دائرة المعارف .

[۳] Exposé . - دائرة المعارف - التلید .

حمزه ؛ بر رساله سنده دیورکه :

« سماوات سبع ؛ دعاة سبعه به رمز و اشارت در . دعاة سبعه ؛ عناصر اربعه در . چونکه عناصر روحیه ده عناصر اربعه نك الذمه در لر . یعنی ناطق ، اساس ، امام و حجت ، عنصر خامسك ، یعنی ماده نك و تابعك تعالیه ده آنلرده در ، عناصر مذ كوره نك هپسی ارضددر ، ارض سابقه رمز و اشارت در . ارض ؛ صوكوپوکی در . ماء كله به رمز در ، ماء مشیتددر . نفسه رمز در ؛ مشیت عقلمن در كه اوده اراده و علة العلل در ، اشیاء مذ كوره نك هپسی یكدیكرینه علتدر . شطنیل حكیم (عقل) امام عظیمه كه هر دور و نسلده ظهور ایتش ، و هر زمانده ناسك مدبری اولمشدر . بو وزرائك كافسی الیوم خالقاری بولنان مولاناك حضورنده در لر . مولاناك بولنردن هیچ برینه جزئی برنسبتی بیله یوقدر . »

حجت ؛ لفظی ده وزراء عمومیه نك اسملونددر . حمزه ؛ حجة الفاسم ، حجت عظیمه ، حجت لاهوت الحاکم ، حجت کشف در . نفس ده حجت در ، حجة العقل ، حجة قائم الزمان ، حجت حمزه در ، اوج اولکی وزرایه حجج ثلاثه اصلیه دینلور كه برنجیسی ذوه صه در . دوت حجت موجود اولدینی ده بو باده کی رسالده مذ كوردر ، بشنجیسی ایسه اعظم حججدر . - دائرة المعارف اسماعیل بن محمد النیمی ؛ عقل (حمزه) حقه ده دیورکه :

« حاکم ؛ عقلی ، بر کره اصل مبدعات قلمشدر ... ای عمومك بقا و دوامی امرك اولان ابداع محض ایله تأمین ایدن ذات ؛ سكا تسبیح ایدرم . »

ایشته بو فقره ده کی ابداعدن مراد عقل ؛ یعنی حمزه در .

وزرایه حدود و سائر دینلدیکی کی « الله مقرب ملائکه ، نور ، عناصر ، کائنات کلیه ، مواد ، اسماء من الصفات ، ابواب حکمت ، مفاتیح رحمت ، ابواب حقیقت ، ابواب ، اشجار ، دوحات ، ینابیع حکمت ، نسیم رحمت ، انهار حکمت ، مراکب سلام ، شمس دین ، اقطار دین . نجوم قیامت » ده دینلمشدر كذلك عقله شمس الشموس ، یاخود یالکز جه شمس ده دینلمشدر یالکز شمس دینلمسی ، سائر وزرائك اكا نسبتله قرك شمسه نسبتی قیلنندن بولنمی اعتبار یلده در . حمزه به منقاد بولنان وزرایه حمزه نك آلانی دینلور .

آدم لفظی ده حمزه دن عبارتدر . لکن حمزه ؛ ابوالبشر دکلدر . چونکه بو باده کی کتابلردن آکلاشدیفته کوره بشردفعه واحده خلق اولنمشدر . اونلر « اول » دیمش ، اونلرده همان اولیور مشلدر . ایکی وزیر بهضاً براسم ویریلور . وزرا ترتیبی اسماعیلیه ترتیبی اوزره مؤسس در . اسماعیلیه ترتیبی ده عقول عشره اوزره در اسماعیلیه ده سابق برنجی درجه ده در [۱]

اسئله واجوبه آتیه دن ده آکلاشیله جنی وجه ایله بعض وزیریه « نذر » ده دینلمشدره:

— ارجل حکمت ایله نه اکلاشیلیر ؟

— نذر ثائه .

— نذر ثائه کیملردر ؟

— یوحنا ، مرقس ، متی .

— بونلرک انداراتی قاج سنه دوام ایتمشدر ؟

— ۲۱ سنه . بو تقدیرده نذر مذکورده دن هر برینک مدت انذار یی سنه

اولمش اولور .

— نه شی ایله انذار آتده بولندیلر ؟

— مسیح حقیقینک کله جکفی اعلان اتمک ایله .

— انجلی کیم اعلان ایتدی ؟

— متی ، مرقس ، لوقا ، یوحنا

کتب مذکورده نذر مذکورده ایله مراد اولانلرک نفس ، کله ، سابقدن عبارت بولندی

ظنی حصوله کتیره جک مقالات موجوددر .

کوریلپورک بو یازیلان مقالانک کافه سی حمزه یه عاندو آنک رسالندن مأخوذدر . حمزه ،

بو بایده کی کتابلردن آکلاشیلدیغنه کوره ایام حاکمه بو نام ایله ظهور ایتش ارلان

آدمک اسمی و حاکم وزیر اولی اولوب نام حقیقی عقلی در . اسئله واجوبه آتیه ده

آکا متعلقدر :

— حمزه ، قاج دفعه ظهور ایتمشدر و هر ظهورنده آلدیمی اسملر ندر ؟

— جمیع ادوارد آدمدن بنی حمده [۱] قدر ، یعنی یدی در .

اسملری نه اولمشدی ؟

آدم زماننده شیطیل ، نوح زماننده فیثاغورث ، ابراهیم زماننده داود ، موسی

زماننده شعیب ، یسوع زماننده مسیح حقیقی [۲] ، ایام هجریده سلمان فارسی ، ایام

سینیدده صالح اولمش ایدی .

— سلامی اوزر حمزه اولسون قائم الحق حمزه بن علیک شرفی نره دن اوکونه جکیز ؟

[۲] اصلنده بویه در بونده هر جالده بریا کشلیق وارددر بو اسم احمد اوله حق درکه سینیدک

اسملردن بریدر Exposé -

[۲] اسمی الیغاز ایدی .

— کندیك كندیته شهادتندن . باقسهك آ! ننبه و تحذیر ویا « الاعذار والانداز » نام رساله سنده نه دیور :

« بن مولی نك اصل مبدعانییم، بن اونك سراطییم ، امرینی طانییم ، بن طورم ، كتاب مسطورم ، بیت معنومورم ، صاحب البعث والنشورم ، نافخ صورم ، امام المتقینم ، صاحب نعمم ، شرایعك ناسخ و مبطلییم ، عالمی اهلاك ایدناییم ، قلبی قاورایان پارلامش آتشییم [۱] .
— نقطة الیكار [۲] کیمر ؟

— حمزه بن علی .

— طریق مستقیم ترکیندن نه شی آ کلامی ز ؟

— حمزه بن علی کی آ کا قائم الحق ، امام الزمان ، عقل . سابق ، نبی کریم ، علامه العللده دینلمکده در .

— قائم الزمان کیمر ؟

— اوده حمزه بن علی در .

— ایادی نصاری ده موجود اولان انجیل حقه نه دیلی ز ؟

— او ، انجیل حقیقی در ، آنده مسیح حقیقك کلامی موجود در که آ کا صاحب

هجرت زماننده سلمان فارسی تسمیه اولنوردی . اوده حمزه بن علی در .

— قابولری کلیدی و دروننده تلیدلری مجتمع بولان بر خانه یه قبرندن قیام ایدرک کیمرن کیمر ؟

مسیح حی الهی ابدیدر ، یعنی مولانا حاکم عبدی اولان حمزه در . [۳]

« بواجوبه منه مندیج اولان احکامك حمزه نك تعالیم اصلیه منه . منطق اولوب اولمادیغی .

بیلیمورز » — دائرة المعارف .

حمزه ؟ کندیسی تعریف صدنده دیور که :

« الله ؛ بنی هرشیدن اول خلق ایتمشدر ؛ بنی خلق ایتدیکی زمان نه ذی ادراك سماء .

نه سماء طبعیه ، نه ارض ذی حیات ، نه ارض طبعیه ، نه عرش ، نه لائیکه ، نه لوح محفوظ ،

نه قدرت کلیه نك تحریك ایلدیکی قام ، نه یدبشرک نحریک ایتدیکی قام ، نه افق دینده شمس .

[۱] بولر سورة طور و همزه دن آلمشدر .

[۲] بوش ، ایشز نقطه ، دائرة نك مرکزی : دارت الادوار وعادت الدائرة الى نقطة الیكار .

دوزلرک دورانی بتدی ، دائرة تکرار سکون نقطه منه دوندی - Exposé

[۳] التلید - دائرة المعارف - Exposé

روحیه ، نه شمس ، نه قر ، نه جبال ، نه بحار ، نه نار ، نه ارواح ابدیه ، نه ارواح بشریه ، نه کیجه ، نه کوندوز ، نه صحاری ... الخ موجود دکیل ایدی ... مولیٰ ؛ بنی اما کن ودول وبشر وجندن مقدم اختیار وکندی نورندن خلق ایلدی ؛ یعنی آدم عاصی ایله آدم ناسیدن . یتش دور اول خلق ایلدی . هر دورده بن امور واقعه یی اسماء مختلفه ایله تبیین ایدرک مخلوقات مولانا نك وحدت و دینی اعترافه دعوت ایدر ایدم ، دعوت اولونان مخلوقاتدن بعضلری ایمانی اختیار ، بعضلری ده کفری ، اصنامه عبادتی ارتکاب ایتدی ، شرک اینجده قالدی ، کافر لر عقابه مستحق اولدی . بن هر دورده آلدیغ اسمایی (۱) ، ابلیس تسمیه اولنان ضدک اسملری بیان ایدم حکم ، - التلید - دائرة المعارف

حز ۱ : « السيرة المستقيمة » نام کتابنده دیورکه : آدمک صورت السیه اوزره خلق اولندیغی ادعا ایتک دوغری دکل ، حتی شرکی موجدر ، بونک کی ارکک و دیشیدن خلق اولتیوب ده طور اقدن خلق اولندیغی ادعا ایتکده دوغری دکلدر [۲] ؛ شویله که آدم ؛ اوچدر : آدم عاصی جزوی ، آدم الصفا ، آدم ناسی جرمانی . بونلرک اوچی ده سائر ناس کی دوغملر در . آنالری ، بابالری واردر . چونکه جناب حق ارض اوزرنده کندینه نائب اولق اوزره خلق ایدم چکی ذاتی اشیا نك اکر مر دارندن خلق ایتسی موافق دکلدر . آدم صفا ؛ نفس ذومصدره ، آدم تسمیه اولندیغی ، جن تعیر اولنان جنس آرسنده وحدتله بیلندیکی ادوار سالفه ، ده عدمه عبادت ایدرایدی ؛ آدم صفا ؛ هندستانک بر شهرنده ، « دامینه » اسمنده کی بلده سنده طوغدی ، لقبی شطیل ، پدرینک اسمی دانیل ایدی . ظاهره طیب اجساد ایتدی . مع هذا تعالیم توحید خصوصنده طیب ارواح ایدی . بلده مذکورده دن چیقهرق بن دیارینه معجزه معناسه کلان « مرنه » نامنده کی بلده یه کلدی . مذکور بلده نك اهالی مشرکینی توحیده دعوت ایتدی . اولر قبول ایله ایمان ایتدیلر . بلده ، ایکی قسمه انقسام الیش ایدی ؛ بری موحد ، دیگرکی مشرک ایدی . شطیل ، مشرکیندن آیرلملری موحدینه امر ایلدی . آیرلدیلر ، فقط « ابن من البون - اوزاقدن اوغل » دیمکله آنلر دخی امرینه امتتالا مشرکیندن تباعد ایتلرله بو ایکی فرقه پیننده بیتونت ظهوره کلکسه مبنی کندولرینه « بن » دنیلهرک « بن » دوری ظهور ایلدی . جن اراستنه ابلیس دخی داعی ، باری یه مطیع اولوب کندی اسمی حارث و باباسنک اسمی ترماح ایدی ، فی الاصل اصفهانلی اولوب اودخی مرنه بلده سنده سا کن اولوردی . اووقت دعاة و معلمین یوق

[۱] کتابلرده حمزه نك ادوار مذکورده کی اسملری موجود دکلدر . - دائرة المعارف

[۲] درزیر تناسخه قائل اولدقلرندن ناشی طور اقدن یارادلیغی انکار ایدرلر .

ایدی . نور کلی شطینله منحصر ایدی . وقتا که باری شطینل حکیمی بوجه مشروح دعوت توحید مأموریتیه میدانه چیقاردیسه ملائکه یه یعنی توحید باری دعوت خیریه خطاب ایدوب شطینله سجده یعنی سرفرو و اطاعت ایتملرینی مریا ایلدی . بوتون وررا ودعاة بواصره امثال ایله شطینلک اصحابی ، ارکان معینی و حدود و تقیاء دعوتی اولدیلر . یالیدیز اصفهانی حارث بن ترماع کندوسنک خدمت دعوتده قدمندن بحث ایله بی نار خالصدن یعنی صرف علم حقایقه نور دعوتدن خلق ایلدک ، شطینل ایسه تراب متابه سنده اولان مشاوره دن خلق ایلدک . یعنی اصحاب و اتباع ایله مذا کره دن میدانه چیقاردک دیو استکبار و امره امثالدن استسکاف ایتدیکنندن عین جنت متابه سنده اولان دائرة دعوتدن اخراج و جمله حدود و ارکان توحیددن اسقاط اولدی . شطینل مره نه سا کن اولدی . بوجه ایله حدود و ارکان و تقیاسی تریب و تکمیل ایله دعوت توحیده مبادرت ایتدیکندم کندوسنه آدم دنیلدی که ارکان دعوتک امامی دیمکدر . چونکه بو دعوه اجابت ایدن مستحیین آدمله تبشیر اولدقلرندن بشر تسمیه اولدیلر و آنلرک توحیدی قبول ایتملرله آدم دخی امر دینده آنلرک بابایی اولمش اولدیغندن ابوالبشر دنیلدی . زوجہ سی حوی دخی مؤمنی لبن علم حقیقی ایله ارضاع و تربیه ایلدیکنندن ام البشر اولدی . آدم اصحاب و ارکانی اولان دعوت خیرینی اطرافه نشر ایله امر دعوتہ مباسرت ایتدیکنده اصفهانی حارث آنک ضدیته قیام ایتمکله ابلیس دنیلوب بو صورته مملکت ایکی فرقه اولدی . آدم کندی اتباعنک ابلیسندن و آنک قومی اولان چندن آپریله برینی امر ایتمکله اونر دخی بربرینه ملاقی اولدقلرند (احرر و حزبه - یعنی ابلیسی و آنک قومی ترک ایدوب آنر بساعد ایب) دیرلردی . بوجه ته مره بلده سنه هجر تسمیه اولمشدر . ادمک شریعتی صرف شریعت لطیفه توحیدیه اولوب آندن صورته پک چوق شرایع تکلفیه ظهور ایمشدر . هایت بو عصرک آدمی اولان حمزه بن علی بن احمد الصفا ظهور ایلدی که آنک شریعتی دخی بوجه اله ساده دعوت توحیددن عبارت الیغله (کجا بدأ ما اول خلق نعیده) مفادینجه امر دعوت اسکی حاله عودت ایتمش اولدی . ایشته آدم صفا اشبو شطینلر که بر منوال محرر دعوتله مأمور اولدقلده کندوسنک اصحاب و تقیاسی و حججی اون ایکی اولوب جمله سی آنک حدود شریعتی و ملائکه دعوتی ایدیلر . بونلرک برنجیسی بصرلی اخنوخ ، ایکنجیسی سرمنه بلد سندن شرخ نام ذات ابدی که شیت تسمیه اولمشدر . شیت آدمک طیبی اوعلی دکیل ، مغزوی اوعلی اولدی . اوچنجی حجتی یشوع بن عمران ، دودنجیسی داود بن مرهس ،

یشنجیسی عیسی بن لامک ، آلتنجیسی عید بن سرخان ، یدنجیسی عزرا قیل ، سکننجیسی هابیل بن بادس ، طوقوزنجیسی دایل ، اوننجیسی عیاش بن هابیل ، اون برنجیسی افلاطون ابن قایصون ، اون ایکنجیسی قیدار بن لامک در . ایشته بونلر آدمک وزراء شریعی ، ملائکه نبشیری ایدی . آدمک شریعتده « تکالیف ناموس ، عبادت عجل و جاموس ، رباط قابوس ، شرک کابوس ، یوق ایدی [۱] تکالیف ناموس شرایع ناموسیه و تکالیف دینی ؛ عبادت عجل و کابوس بوراعی به و مادهیه عبادت ؛ رباط قابوس [۲] کشیشلره مخصوص اولان ریاضت و یا رهبانیت ؛ شرک کابوس [۳] بتپرستلک دیمکدر . تکالیف ناموس ظاهر قرآن ایله عامل اولانلری و یاتیزیل صاحبی بولانلرک ، عبادت عجل و جاموس ایسه تأویلات باطنیه ده بولانلرک شریعتلری در [۴] .

ایکنجی آدم که قرآنده (عصى ربه) دیو مذکوردر . ایشته بو « اخوخ » در . اوچنجی آدم که قرآنده (فتنی ولم نجده عزما) دیو مذکوردر ، شیت تسمیه اولسان سالف لذکر شرخدر که آدم صفا صحاب و نقیاضی ایچندن بویکیسینی بالا نخاب امر دعوتده کندی مقامه اقامه ایتیش اولدیغندن ایکسینه دخی آدم دینلمشدر ، ایکسینی دخی فردوسده یعنی جنت دعوتده اسکان ایدوب آنجق اخوخک ترتیبده تقدیمی حمیله ارکک و شرح دیشی متابه سند اولمشدر . باریدر بشقه سنه عبادت ایتمه مک و اماملری و مولایله ادره لرده واسطه لری بولونان شطینلک خلافه کیمه مک اوزره شیتدن مجدداً عهد النمن و اخوخه دخی لساناً وصیت اولمشیدی . باری اخوخه خطاب ایدوب « کرک سن و کرک زوخک اولان شیت جنت دعوتده ساکن و ثابت و دلبرخوان فضائل و مرتبه عالیله اولکیز ، فقط بوشجره یه یا قلاشما یکنز یعنی شطینلک مرتبه و رفعتی ادعا یه قالدیشیمیکز که ظالمیندن یعنی نقض عهد ایدنلردن اولمش اولورسکیز ، دیمشکن اولنلری شیطان اغفال ایله رنبه لرندن دوشوردی . شوبله که شیطان ابلیس طرفندن مأذون بالدعوه اولوب اسمی هبل ایدی . بوندن ناشی عربلر بتلردن برینه « هبل » دیمشلرایدی . ویلان دخی اخوخک دعوتنجیلرندن اسیل نام کیمسه ایدی . طاوس دخی کذلک اخوخ طرفندن مأذون بالدعوه اولوب اسمی طاباخ ایدی ؛ هبل دائماً انیل و طابوخه کلوب

[۱] دائرة المعارف

[۲] قابوس صورتیزه ، اکئی صورتلی آدم دیمکدر ، رباط زاویه ، مناسره ، کاروانسرای کچی معنالرده مستعملدر .

[۳] کابوس او یقوده باصان آغیرلقدیر ، کابوس ایران ، مجوسیلره اشارتدر که اولنلرده شویت و اشراک وارددر .

Exposé [۴]

کیدردی، بر کون اخنوخ ایله قرداشی شته کندی خیرلرینه دائر بر نصیحتم واردر، بخه یانه قویسه کز دیوانیل و طابوخه رجا ایتمکه اونلر هیل ایتنوخ ایله شیت حضورینه کوتوردیلر. اخنوخ هیل کورنجه «نصل کفر و نفاقدن و ابلیسه معاونتدن و از کجکده می؟» دیدکده هیل «[لا وحق البار [۱]] مجرد سزه خیر خواهلق ایچون کلدیم. ایشتدیکمه کوره مولانا البار امامت اخنوخکدر و شرح دخی آنک خلیفه سیدر دیر ایش بو صورتله شطیل سزه غدر ایتش اولیور، غرضم مجرد سزه خیر خواهانه بو قضیه بی اخطاردیم» دیدی اخنوخ هیلدن یمین ایستدی، اوده یالان برشی سویله مدیکنه دائر یمین ایتدی. اخنوخ دخی شیطانک سوزینه آلدانمغه عاصی اولدی، امامته قالدیشوب شیتی خلیفه نصب ایلدی. بوده عهدینی اونودوب قبول ایتدی، بویه جه اخنوخ حق اولمان بررتنه بی ادعا و شیت دخی دعواسی تصدیق ایتمکه اخنوخ هیلک سوزینه آلدانوب امامنه عاصی اولدی، عصیانیه اغاجدن یمیش اولدی. عیلمی ده میدان چقیدی. هر ایکسی مرکز لرندن عزل اولوندیلر، ایکسی ده اظهار ندامت ایدرک نیجه زمان آغلادقلرندن صوکره ینه شیطانک و ساطات و شفاعتیه جرملرنی باری عفو ایدوب حال سابقلرنی اعاده ایلدی (فتلی آدم من ربه کلات قتاب علیه)، آیتنه کلات بش حرفدن عبارت اولوب شطیل دخی بش حرف اولمغه آکا اشارتدر.

ایشته عقلک ایلك دفعه اوله رق انسانلر آره سنده شطیل ویا آدم صفا نامیه ظهوری. نامنده کی اخبارک خلاصه سی بودر. عالم انس دیدیکمز اشبو دور آدمدر جناب باری بودورک خلقنه لطف و مرحمت ایده گلش اولوب تا که آنلر نیتلرنی بوزوب شرکه میل ایدنجه اولوقت او دخی نعم و الطافی آنلردن اخذ و نزع ایلدی و کندی شریعتلرینک خلاقی بر شریعت. ایله آنلره نوحی اظهار وارسال ایتدی که آنلری عبادت عدم ایله توحید صمنه دعوت ایدوب ایمان ایدنلره ظافر و ایتیلره کافر دیدی، اودخی ارکان و نقبا نصبنده آدم صفایه بکزه یور ایدی، اون ایکی اصحاب و خلفاسی و او ایدی، اسامی سام ایدی. بعده ابراهیم بن آرز ظهور ایتدی، آزرک اسمی اخنوخدر، اوغلی ابراهیم ظهور ایدوب کندی شریعتیه شریعت. نوحی تغیر و دعوتنه ده اسماعیلی اساس نصب و تعیین ایلدی. آنک دخی اون ایکی حدود و ارکان دعوتی و اتوز دعوتچیسی خاقی عبادت عدم ایله توحید صمنه و اطاعت ابراهیمه دعوت ایدرلردی. قبول ایدنلره مؤمن، ایتیلره کافر دیه تسمیه ایلدی. صوکره موسی ظهور ایله شریعت ابراهیمی تغیر ایلدی، هارونی اساس نصب ایتدی. آنک دخی اون ایکی اصحابی اولوب خاقی غائب غیر معروفک عبادتنه و موسانک اطاعتنه دعوت ایدرلردی. ده صوکره عیسی.

[۱] خبر؟ باری تعالی حقیچون

کوندردی. مذکور نوح ماده حدوددن، آدم صفاه خدمت ایتش اولان آدم جزئی و آدم ثالثین یعنی شرح ن یار ایتلمشدر. جن؛ تسمیه اولانلر ده آدم و قومی یعنی حوادن (نفس) اولان اولادینی ترک ایدنلر در که بونلر دوچار ضلال اولماش ایدی. فقط وقتا که اهل عصر ضلاله اوغرا دیلر. هابیل وقابیل و صحابی ظهور ایدر که سیلانده جبل سر ندیده اختیار اقامت ایتدیلر. عین زمانده علم یوحیده ظاهر اولمش، نوح بن لامک بر مناطق کبی ظاهر اولنجه یه قدر ابلیس و قومی شرلیله عالی طولدیرمش ایدی. مذکور نوح بن لامک مؤسس دین ایدی، ناسی آمده اطاعتدن منع ایلر ایدی. بوندن دولایی آدم ثانی تسمیه اولونمش ایدی، بابا کبی ایدی، سام؛ آنک اساسی ایدی. عقل ایلک دفعه اوله رق انسانلر شطیل نامیله ظاهر اولمش ایدی. بوظهور اولده ایسه اسمی آدم ایدی. بتون اعصار تابعه ده حمزه آنک وزراتیله قائم اوله رق ناسی توحیده دعوت ایلشی ایچون اسما و صفات مختلفه ایله ظهور ایتش ایدی. (۱)

بو بابده کی کتابلرک مطالعه سندن آکلاشایدیغنه کوره اعصار مذکور؛ آدمدن (شطیلدن) حمزه اسمیله ظهورینه قدر ظهور ایتش اولان ادیان مختلفه دن عبارتدر. بواوچ اسمک اوچی ده بردر. ادیان مذکور؛ صحابی، نوح، ابراهیم، موسی، مسیح، محمد (صلم) و باطنیونک معلمی اولان محمد بن اسماعیل در. شطیل (آدم یعنی حمزه) زمانده توحید؛ مشهور ایدی. شوقدر که بشر؛ طریق حقدن صابقله خالک غضبیه دوچار اولدی. نوح؛ ناطق اوله رق آنلر کوندردی. صوکره کتابلرندن ظاهر اولدیغنه کوره محقق ثبوت بولماش اولان ادیان مذکور؛ صحابی بولان دیکر ناطقلر بر بر کوندردی. مع مافیه ادیان مذکور دن هر بری طرق توحیدی تسهیل و اعتقادات روحیه نک ترقیسنه باعث اولمشدر. عقل، یعنی حمزه (آدم و شطیل) ادوار دینیته نک هر دوره سندم بین الناس ظهور ایلر ایدی. نفس ده بویه ایدی. فقط مولی اوئی، ناسک اوکا مخالفتلرندن دولایی ناسک کوزلرینه قارشی قپالی طومشدر. شوقاذا که زمان هجرتده کندی ظهورینی تمهید ایلک اوزره طرق دینیته تسهیل ایلش، عقل ایسه اوزمان ابی طالب صورتنده ظهور ایتش ایدی. فقط صدر اسلامده بردفمه اولسون ظهور ایتشمش ایدی. چونکه سلمان فارسی صدر اسلامده عقل مشخص ایدی. لقمانک اوغلنه سویلده کی کلام، سابقک یعنی عقلک اوغلنه، یعنی وصیسنه اولان کلامی ایدی. وصی ایسه اساس کی در. شوالده سلمان عقل، اوغلی وصی ایتش. زمان هجرتده ابی طالبک وفاندن صوکره عقل؛ سلمان فارسی ده ظهور ایتش ایدی.

اسلامك ظهورندن سوكرده ايسه صاحب التأويل محمد بن اسماعيل يعني باطنيه نك امامي ظهور ايتمش ايدى ، بو دورده يدي امام وار ايدى برنجيسى اسماعيل ابو محمد ، سوكنجيسى ده عبدالله ابوسعيد ، ياخود عبيدالله المهدي ايدى . اوچنجى امام زمانده لاهوت ايكنجى دفعه اولارق ابو زكريا ، عقل ده عقي زمانده قارون الفارسي اسميله ظهور ايتمش ايدى . دوره كال وشيخوخه كلديكي وقت مولى ؛ مهدي بي منه كوندرمش وحتتى (نفسى) ابوسعيد الملقى صورتنده اظهار ايتمش ايدى . آنقا بيان ايدلديكي وجه ايله عقل ؛ ايام مسيحه العازر اسميله ظهور ايتمش ايدى مسيح حقيقي ايسه حمزه ايدى كه آكا يسوع ده دنياور . يسوع مذكور ؛ يسوع بن يوسف و مريم دكلدر .

حمزه ديور كه : دين موسى ؛ كنديسندن باشقه برديتك واضع ومؤسس بولان مسيح ابن يوسف و مريمك ظهورينه قدر مستمرايدى . مسيح ؛ شمعون الصفاي اساس و كنديسنك « مسيح ابن الاب العام » يعني حجت حاكم اولديني حقنده ناسه تلقينات و تعلمات بولمق اوزره اون ايكي حواري تعيين ايتمش ايدى ايشته يو كيفيت دلالت ايلر كه مسيح ؛ عقلمر چونكه حجت حاكم حمزه يعني عقلمر . شيطان ، آدم ، قارون ، سلمان الفارسي ده آندن عبارتدر . بهاء الدين ؛ « النفس طنطنيه » نامنده كي رساله سنده مسيحك حمزه بن عبارت بولديغي بيان ايله بوجه آتى استشاده بولنمشدر :

انجيل يوحنا نك ايكنجى اصحاخك ۵ و ۱۹ دن ۲۲ يه قدر اولان عدد لرنده وارد اولديغه كوره « مسيح ؛ احياء و امواتي جزايدده ايتك ايچون ايكنجى دفعه اوله رق كله جكلدر . » و « شو هيكل ي هدم ايدكز بن آنى اوچ كونده بنا ايدرم » بوراده كي اوچ كون بو تعليم توحيدى به كوره اوچ دفعه ظهوردر كه برنجيسى مسيحك : « خالق ؛ شكل ناسونده بر كونده ظهور ايد جكلدر » سوزيله بدأ ايدرك ناسي تعليم توحيد تهيه ايتك اوزه اولان ظهوريدر ؛ ايكنجيسى انجيلده مذكور اولان قار قايظك ، يعني روح القدسك كلنيدر ؛ ينه انجيلده مذكور اولديغه كوره روح القدس ، صاحب رسالتك صفتيدر . اوچنجيسى خلقه علم توحيد صافى قبول ايدم بيلملى ايچون كتب دينيه ي تفسير رمزى ، روحى ايله تفسير ايتمكلكى تعليم ايتك ايچون مهدي نك زمان ظهوريدر . بو كوندن سوكره درنجى ، يعني صوك كون كلر كه يوم مذكور مسيحك ، ياخود حمزه نك روز ظهوريدر . بويوم رابع ؛ آنجق يوم اولى اتمام ايچوندر ، نته كيم انجيل يوحنا نك يدينجى اصحاخده وارد اولديني وجه ايله قرداشلرينك كنديسندن اعمال اظهار ايتمشى نفي ايتدكلرى وقت ؛ مسيحك

«اونلره» بنم ساعتم هنوز کله مشدر، یعنی ایکنجی دفعه اوله رق کلدیکمدن سوکرده کله جکدر» دیمسی ده بونی مؤیددر. بهاءالدین مدعای مذبوری اثبات صورتنده مسیح علیه السلام قول آتسیله ده استشهاد ایتشددر. «بن سمان بنی ارسال ایدن ذاتک اداره سنی اتمام ایتک ایچون کلدیم، چونکه مسیح جانب مولی دن مرسلدر، ایکنجی دفعه اوله رق کله جکدر، کندینی حمزه، یعنی عقدر، بهاءالدین رساله «المسیحیه و ام القلاند النسیکه وقامعه العتاند الشریکه» ده دیورکه انجیلده مسیح حقنده وارد اولان روح القدس، وحید، روح الحق، غفران خطایا ایچون ظهور ایلین ذات، مذبوح، ابن الله [۱] کی القابک کافه سی مسیح حقیقی اولان حمزه نکه ده القایدر.

حمزه عائد اولمق اوزره [۴۰۹] سنه سنده یازلمش رساله لک کافه سی حاکم لاهوتی و حمزه نکه دینک وزیر اولی اولمه سی کی حقوقی حائز بولندیغنی اثبات ایتک مقصدیه یازلمشدر. ظاهر حال حاکم؛ تاریخ منبرورده نشر دین ایتک اوزره ایکی وزیر اول انتخاب و وزارت تانیه یی یعنی نفسی ابوابراهیم اسمعیل بن محمد التیمی به ووزرات ثالثه یی یعنی کله یی ابوعبدالله محمد بن وهبه توجیه ایلش ایدی.

حمزه، تحذیر و تنبیه رساله سنده کندینی تعریف صد دنده بروجه آتی اداره کلام ایتشددر: «بنی نورندن خلق و بکار و روح القدسی ایله اعانه و علومنی بخش، ارامرینی تسلیم ایدن و بنی اسرارینه مطلع قیلان ذاته حمد ایدرم. بن آنک اصل مخلوقاتییم؛ علمیه، برکتیه ممتاز اولان مالتی و سرینی حاملیم. بن صراط مستقیم ایم که اراده سنی بیلیر و تعلیم ایلرم. بن طورم، کتاب مسطورم، بیت معمورم [۲]، قیامت و یوم اخیرک سیدییم، امر مولی ایله صوری اوفورن بن ایم، متدینلرک امامییم، علامت و انجیه حقیقیه ییم، لسان مؤمنینم [۳]، بازوی موحدیم، یوم حشرده دیان ایم، بن ینبوع منافع. اللهم رضاسنه نائلیت، رؤبیله تمتع، حصول توابدن عبارت اولان منافع بنم سایه مده حاصلدکه اعظمی رضای خدادر... بن نوامیس سابقه یی تغیر ایدیجییم، مشرکین و کذابینی هلاک ایدیجییم، قوانین ادبیانی ابطال ایدیجییم، بن مسیح ایم، ینبوع نعم، بنم وزرائله مشرک لردن انتقام آله جقدر، بن قبلیری یاقیجی اولان شدتلی آتش ایم، بن حد الحودوم، معلم توحیدیم، سیف عالم توحیدی چکه جک بن ایم،

[۱] چویکه حاکم اوکا نسبتله ابدر.

[۲] چونکه عالمده واسطه در، ناسی محابه ایدر قبله موحدیندر.

[۳] چونکه مؤمنینک کلامی آندندر.

بن رئیس زمانه، صاحب برهانم، علوم غیبیه، معجزات نبویه مالکم، ناسی اله رحیمک طاعتنه کوتورورم.

حزبه؛ رساله التزیه ده دیورکه: سابق حقیقی، امام اعظم و ذومعه در که آنی مولی؛ خدای اداره ایتک و توحیدنی اقراره باب اولق اوزره اقامه ایتمشدر. وزراء اربعه نک اجرای مأموریتی ده آکا عائددر. وزراء مذکورده دن هر برلرینه ده امام تسمیه اولنور. چونکه، اماملری اولان ذاتک، یعنی کندیلری اوزره سیادتی بولنان و ذو مقصه اولان عقلک، حمزه نک و ساططیه معرفت مولانایه سوق ایتک خصوصنده مؤمنینک رؤسا و ائمه سیدرلر. دعائی علم و حاکم ایله تربیه ایدن عقلدر، علمک فیضکاهی ده اودر. خوف و طمانیت حالارنده مرجی اودر. چونکه و سیطر رحمت کندیسیدر. باب اودر، فرائض دینی اوکره دن اودر، اونک امری اولدجه و زرادن هیچ برینک مؤمنلره قارشی هیچ بر کتاب او قومغه صلاحیتلری یوقدر. چونکه امام بلا واسطه مولانانک تأیید روحانیسیله ناطق در، دعا ایسه علمی امامدن شفاهاً تعلیم ایتمکده درلر.

حدوددن بر قسمی ائمه جوامع کی در. هربری کندی جامعنده و وطننده اعضایه امامت ایدر. فقط مؤمنینک امر اداره سی کندینه تفویض اولونان وزیر بتون شعبانه، امامت ایدن صلاة جمعی اقامه ایدن امام اعظم کی در که ائمه جوامع بونی ایفا ایده مزلر. بو امام صلاتدن ایکی رکعتی حذف ایده بیلیر، فقط دیگر اماملر بونی یاپه مزلر. بو امام اعظمه مخصوص بر طاقم آیات و بینات وارد در که دیگر ائمه ده یوقدر.

مراتب وزرا — ۶ — باری کندی نور مشعشعندن عقل کلی بی، یار اتمشدر، او؛ اراده در، هر شینک اصلی در، نور و عقل کاملدر، اونده بش صفات اصلیه اجتماع ایتمشدر. هر اوله جق شی اونده مندرج در، هر زمان امام الایمه در، سابق حقیقی در، عقل ادراک ایدر، حفظ ایدر بر موجوددر، حس آلتنده در. بر، ایجر، اسکیلرک دیدکلری کی غیر مدرک دکیلدر، او، کائنات مخلوقه نک اولیدر اوکا علة العلل ده دینر. بو عقل تام العمل در. سکون حالنده حکیم، حرکت حالنده قادر در، اویبکار نقطه سی در که ارضیانه، روحیانه حاکمدر. الله اک اوکجه عقلی خلق ایدرک [۱] اوکا «دون دیمکله اوده اوکنه دونمش، اریکجه دون دیمکله اوده اریکجه دونمش» [۲] بونک اوزرینه الله عزت و جلالم حقیچون سندن دها جلیل القدر برشین یار اتمدم. بن سنک ایله آیر، سنک ایله ویرر، سنک ایله حساب ایدر، سنک ایله عقاب

[۱] «اول ما خلق الله العقل الخ» حدیث واهیسندن مأخوذدر.

[۲] یعنی بکا اطاعت ایت، وحدانیتمی اعتراف ایله، باشقارینه اطاعت و عبادتدن آرقه چویر.

ایدرم دئمشدور . علی باری نك بوسوزی ایشدیحی کندینه باقیدی کوردی که بر نظیری، بر مثلی یوقدر ظن ایتدیکه اوکا قارشى ر منار ع جیقمیه جقدر فقط مولامز جل ذکر طاعتدن عصیان، نورندن ظلامی، دئمشدور [۱] کبریاى، حکمتدن جهلی جیقا، مشدور . بودرت صفات ردی، درت صفت حسنه به یعنی عقله وصفاته ضدور . عقل آکلادی که بو حال یوقاریده کی قوروتیسنه قارشى خالق طرقدن بر تادیبر ، ضعیفی اعتراف ایتدی . استعمار ایلدی . اوضد مخالفه قارشى بر معین ، کندینه نائب ایسته دی . عقلک بو استراحی قبول بیورلدى . خالق اوکا تابع اولق اوزره نور عقلدن نفسی ، یاراتدی . عقل ارکک ، نفس دیشی اولدی . نور نفسدن ده کله یی ، نور کلدن ده سابق ، نور سابقدن تابعی ، نور تابعدن بری واوزرنده کیلری، افلاکی ، بروجی ، طبایع اربیی ، هیولایی یاراتمشدور . عقل ظلام ایچنده نوردر ، عقل نفسک یتش درجه فوقدهدر [۲] . صوکر اانوار روحانیه ضدک [۳] اطرافى صاردی . عقل آرقه سنه ، نفس اوکنه ، کله صولنه ، سابق وتالی صاغنه کچدی ، اونی ارشاده قویولدیلر . طاعت باری به رجوعه جالیشدیلر ، ضد امتناع ایتدی . برقاچه حق یرآرادی . یوقاریسی طاعت، آشاغیسی معصیت ایدی، یوقاری به جیقمیدی ، آشاغی به دوشدی .

بناء علیه مخلوقاتک رتبه لری شویله در: عقل - ضد - نفس - ند یعنی اساس - کله - سابق - تالی . ایشته بونلر علتدر . صوکر ا عالم امتیاز (عالم الحقیقه)، صوکر ا عالم مساوات یعنی نفوس ناطقه کلیر . عالم حقیقت عالم مساواته تاملیله ضدور [۴] .

۲- وزیر ثانی: اسماعیل بن محمد التمیمی به کنتجه یوقاریده بیان اولوندیغی اوزره عقل کندینه کی مزیات وکالاته عطف نظر ایلمنه بناء « ضد » ک نشأت ایلمنه باعث اولمش . و ضدک بوصورتله ظهوری عقلک بر معینه احتیاجی اولدیغی کوسترمش والله ، نور عقلدن نفسی خلق ایدره ک آنی کندیسته منقاد و دیگر وزراء اوزره مقدم قلمش ایدی . بتون وزراء زمان و دوردده اسماء مختلفه ایله موجود ایدی . شو قدر که وزراء مد کوردهده هیچ بری عقلک ایلك دفعه اوله رق شطیل نامیله واقع اولان ظهوری مستثنی اولق اوزره نفس قدر موجودیتلری اظهار ایدمه مشلدر .

[۱] سرکش اولیوب یاوش اولق .

[۲] رساله سبب الاسباب - Exposé - کشف الحقایق - رساله التزیه .

[۳] ابلیس در .

[۴] Théogonie-Exposé

نفس؛ بوظہور اولندہ آدم صفائک زوجہ سی وام البشر اولان حوا، و آدم اولک
 حجتی و اخوخ و آدم ثانی و آدم حاصی ناملری آیتش ایدی، آدم صفایہ قارشى عصیان، بالآخرہ
 ندامت و توبہ ایدرک و زراتہ رجوع ایتش ایدی. کتب مذکورہ دہ نفسک دیگر ظہور اتی
 حقندہ تاریخ بوقدر. مع مافیہ مباحوث عنہ اسماعیل بن محمد؛ بر کتابندہ «لا هوتک ابو
 زکریا اسمیلہ ظہورندہ عقل قارون، نفس دہ ابو سعید الملطی اسمیلہ ظہور ایتش ایدی»
 دیور. نفسک بوبادہ کی کتابلدہ بحث اولتان ظہوری حاکم و حمزہ ایامہ منحصر در
 ایام مذکورہ دہ نفس؛ ابو ابراہیم اسماعیل بن محمد التمیمی نامیلہ ظہور ایتش ایدی.

«نسخہ سجل المجتبی»؛ حمزہ نک اسماعیل بن محمد و زرات ثانیہ پی توجیہ ایلدیکنی ناطق
 بر رسالہ درکہ حمزہ؛ اور سالہ دہ مومی الہک صفاتی حقندہ مقدمہ دن [۱] صوکرادیور کہ:
 ای قرداشم ابو ابراہیم! بن سکا مولانا نک نور الہامیلہ عطف نظر توجہ ایلدم، سنی بتون
 دعا، مآذونین، نقبا، مکاسرین و بتون مواقع و محافلہ کی مؤمنین اوزرینہ، بکا نائب
 اولمق اوزرہ تعین ایلدم، سنی صفوۃ المستجبین، کہف الموحدين، عام الاولین و اخرینک
 ذومصہ سی القابیلہ تلقیب ایتدم. جمیع وزرا اوزرہ امر و نہی خقی سکا بخش ایلدم.
 عزل و نصب ایدہ بیلیرسک، ہرنہ یاپارسک کویا بن آنک فاعلی، ہرنہ پی دیلدیکنک کی
 منع ایدرسک بن آنک مانہ پی. سکا عصیان ایدن بکا عصیان، سکا اطاعت ایدن یتہ بکا
 اطاعت ایتش اولور. بکا اطاعت ایدن، نہایتہ، غایہ قصوایہ، سدرۃ المنہایہ ایریشیر کہ اونک
 یانندہ جنت مأوی واردر. ایشہ بونلر معلومک اولسون. مولانا نک انعامی طلب ایت
 و آکا کاینہ پی خدمتلہ بنم «الغایہ والنصیحة» نام رسالہ مدہ کی بیانام وجہ ایلہ وزرانک
 حقوق و مراتبی طائی، کوزدت. نزدندہ کی اشراری تبعید و آنلرہ جسارتلہ مقاومت
 اظهار ایت. مولانا نک انعام عظیمہ شکر کذار اول.

کتابلدہ ذکر اولونان اسملردن باشقہ وزیر ثانی بہ مشیت، شیخ مجتبی دہ تسمیہ اولنشدہ.
 دیگر بر کتابدہ ایسہ مومی الہک کنبہ سی شو صورتلہ کوسترلشدہ: ابو ابراہیم اسماعیل بن
 محمد بن حامد التمیمی. مومی الہ «کتاب فیہ تقسیم العلوم» عنوانی کتابندہ کندنی شویلہ
 تعریف ایتشدہ: «بو کتاب؛ علومی قائم الزمان حمزہ بن علیدن مأخوذ اولان، امہن
 ذوالمصہ، داعی مشیخص اسماعیل بن محمد بن حامد التمیمی نک اثر تالیفدر». یتہ مومی الہ
 «الرشد والہدایہ» نام رسالہ سندہ شویلدہ بسط کلام ایتشدہ:

[۱] الی اخیه و قابہ و ذومصہ علمہ و ثانیہ آدم الجزی الذی احتیام بعلمہ و ہدایہ بحلمہ غذاہ
 بحمایہ وسلمہ اخوخ الاوان و ادريس الزمان ہر مش الہرامسہ اخى ومعنی الداعی.

« عقل ؛ نورباریدن خلق اولدی . صوکره عقل ؛ ماده و ابداعنک قوتنه بنساء بنی کنندنن ایجاد ایدره کندیسنه تابع و کندیسنک حقی ، حرمتی ، مشخصی ، کنز اسراری ، حکمتی قیلدی ؛ بکا نور و برکتی افاضه ایلدی ، دها صوکره بندن ده بتون وزراء سائرینی ساحه وجوده کتیردی . بن نفس ایم ، بن امامه نسیم ؛ قمرک شمسه نسبی قبیله ندر . »
 بو بابده کی کتابلری تدقیق و تفحصدن آکلاشیلدیغنه کوره حمزه نك نفسه یعنی اسماعیل بن محمد و زارتی امر توجیهی تاریخی هجرتک درتیوز اونجی سنه نك شوالندن مقدم واقعدر . وزیر اسماعیل بن محمدک بزجوق کتب مدونه سی موجود اولوب بونلردن تقسیم علوم حقه نده کی کتابنک زیرنده هجرتک [۴۱۱] نجی سنه سی محرمنده یازلدیغی محرردر . ایکنجی کتاب ؛ « رساله الشمعه » درکه مورخ دکلدر . فقط بونک حاکمک غیبوبتندن مقدم یازلمش اولمی لازمدر . چونکه مؤلف ؛ کتاب حاکمک امریله نشر اولندیغی ذکر ایلشدر .

وزیر ثانی ، نفسی و مفهومی حقه نده درزی کتابلرنده مقرر اسئله واجوبه آتیده امور مهمه هند مجدر :

— ذومصه کیمدر ؟

— آدم ، هرمس ، اخوخ ، یوحنا ، اسماعیل بن محمد التیمی الداعی درکه براسمی ده مقدار ایدی .

— قدیم وازلی لفظلرندن نه معنی آکلاملی بز ؟

— قدیم ؛ حمزه ، ازلی ؛ آنک قرداشی اسمعیل (نفس) در .

— اوچ مبشر کیملدر ؟

— یوحنا ، مرقس ، متی .

— کندیلرینی آنجق قائم الزمان حمزه ایامنده شکل ناسوتیده اظهار ایدوب دیگر زمانلرده اصلا کوزوکه مش اولان وزراء ثلثه کیملدر ؟

— مشیت ، اراده ، کلمه ؛ ایام مسیحده یوحنا ، مرقس ، متی ؛ حضرت صاحب الرساله الشریفه زماننده مقدار و مأذون ، ابن الاسیر ، ابو ذرة الفقاری ؛ حمزه ایامنده اسماعیل ، محمد الکلمه ، علی بهاء الدین در .

بو بابده کی کتب قدیمده بو اجوبه به تمامیه منطق اولیه جق مقالات ایراد ایدلشدر . جائزکه مقالات مذکور نك برتفسیر مخصوصی واردر . مثلاً کتب مذکورده دنیلورکه : « ازلی ، آنجق حمزه به مختص براسمدر ، دیگر لرینه شامل دکلدر . نفسه ده ازلیدن صادر

اولسی اعتباریه ازلی دینیلور ، مشیت ؛ ایام مسیحده ؛ مسیح ذاتی ایدی . حضرت صاحب الرساله الشریفه ایامنده ابو طالب یاخود سلمان فارسی ایدی . ایام حمزهده ایسه حمزه نك ذاتی ایدی ، ذاتاً اسماء وازمان مختلفه اعتباریه . مشارالیهك عمومی حمزه دن عبارتدر . اسماعیل نفس ، محمد کله ، بهاءالدین جناح ایسر در . ایشته کوریلور که بو مقالات منقوله ایله اجوبه مذکوره بیننده مطابقت یوقدر . از جمله ذکر اولنان جوابلرده وزراء ثلثه ؛ ایام مسیحده یوحنا ، مرقس ، متی ایدی دینیلکی حالد کتب قدیمه دن منقول فقرهده مشیت ؛ نفس و مسیح ایدی دینیلور .

بهاءالدین ؛ رسائلندن برنده یوحنا ، یعنی ذبیح ؛ اسماعیل بن محمد در دیمشدر [۱]
 ۳ — وزیر نالک محمد بن وهب القرشی عقل و نفسك اتحادی ایله وجود بولان ایلك نتیجه در ، کله در . کتابلرده کله نك زمان آدمدن اول صورت ظهور و زمان آدمدن حمزه یه قادر کچن دورلرده ظهورات و اعمالنه دائر برشی ذکر اولونامشدر .

وزیر دها آشغی بر منصبده ایکن حمزه اونده کوردیکی مرتباتی اوزره کله درجه سنه ترقی ایتدیرمش . تقلید الرضی ، سفیر القدره رساله سنی اوکاده کوندرمشدر . او رساله ده اوکا الشیخ رضی ، سفیر القدره ، مجذالموحدین ، بشیر المؤمنین ، عماد المستجبین ، کله علیا عنواتی ویریور . کندو نك فوقنده تمیمی دن باشقا بر کیمسه اولمدیقنی سوبله یور . دعا ، مأذونین ، نقبا و مکاسرین اوزرینه رئیس نصب ایدیور ، وزرانک عزل صلاحیتنی اوکاده ویریور . حضور حاکمه کیردیکک زمان یست بر صدا ایله (یا مولانا ! سلام سندندر ، ینه سکا راجعدر ... الخ) دی حضورده رفع صوت اتمه ، کوزلریکی اوتیه بری یه دوندرمه ، سوز اناسنده باشکی قالدرمه ، اللریکی قیلدا اتمه ، صدا قتل بولون ، کناهلر کدن باشقاسندن قورقه ، مولا کدن باشقاسنه خدمت اتمه ، مولای متعال ایله وسیطه ده [۲] قارشنی لازمه شکرانی ایفا ایت .. قارداش لرینه آچیقندن ، کیزلیجه معاونتده بولون ، [۳]

وزیر محمد بن وهبک وفاتندن صوکرایعنی [۴۱۸] سنه لرینه دوعری سکین نامنده بری چیقوب کندیسنی سفیر قدرت اولق اوزره اورتیه چیقمش ، موحدینی اقناعه چالیشمش ایدی [۴] .

[۱] دائرة المعارف

[۲] عقل ، حمزه یه

[۳] تقلید الرضی سفیر القدره .

[۴] دائرة المعارف .

۴ — تقلید الرضی، سفیر القدرتدن صوکراد « نسخه تقلید المقتنی » کیور. بوده ابو الحسن علی بن احمد السموقی به یازیلان منشوردر. حمزه بوراده مقتنای هاء ابدین، لسان المؤمنین، سند الموحدين، رابع الحدود النفساین، تالی الروحانیین، تالی السابق المفضل، صاحب القول المبجل وصفی ایله توصیف ایدیور. وزیر رابعه یازیلان منشور بولنه مامشدر نه اوروپا کتبخانه لرنده، نه ده کتبخانه مزده بوقدر، کنديسنگ ملائكة مقربندن، حدود عالیه دن اولدیغی تبشیر ایدیور. کنديسنی جاح ایمن بونی ده جاح یسر یادیغنی بیلدیور. حمزه، هر ایکسندن اول اولان حدود ثانیه « النفسایة الجواهر الثلاثة المکتونه » تعبیری قوللانیور. حدود ثلثه نك اراده، مشیت، کله دن عبارت اولدیغی خبر ویریور. آنحق قائم الزمان عصر نده منکشف ومنشیخص اوله ییله جکلرینی بیلدیور. اراده، مشیت، کله نك دیگر وصفلرینی اونوتیور.

§ رساله لنزله ده بیان اولوندیغنه کوره مؤمنلر آراسنده متعارف اولان اسماء یعنی سابق، تالی، جد، فتح، خیال، ناطق، اساس، امام، حجت داعی هم محوده، هم مذمومه اطلاق اولنور. چونکه هر برحد دعوت توحیده ناصل ایسه دعوت اشراك وتلحیدده ده اوله در. اونلرک آراسنده قائم برضد بولنور، بولنرک هبسی ده هر عصرده واردر. آنحق شیوخ متقدمین سابق، تالی، جد، فتح، خیال روحانیه عالیه در، اونلری هیچ بر فردم مشاهده ایده من دیملر ایدی. بونکه قارشى بر مؤمنلری بر نوع آلتا ملشر ایدی، نه کیم اونلر هر عالی حدک فوقنده برده سافل بر جسمانی حدود واردر که اونک یرینه قائم اولور دیور لر ایدی. ناطق سابق مقامنه اساس تالی مقامنه، حجت فتح مقامنه، داعی خیال مقامنه قائم اولور. سزه موجوده عبادت، معبودی توحیددن باشقا برشی منفعت ویرمن بوجهت صحیح وثابتدر. بوتون اسماء مستحسنه حدود توحید کدر، ازباب شرایع ناموسیه اونلردن غصب ایدرک، اونلره بکزمه یرک اونکه تسمیه لملشر در. نه کیم سلمان فارسی « صلوات مولا ناعلیه » ناطق و اساس و بولنرک اصحابلری حقنده « کردیو بکردیوو وحق میزه بنزدیو » دیملشر که بونک صریحه سی شودر: علمتم فعلتم حق غلبتم صاحب الامر و تشبتم باولیاته و ادعیتم مالیس لکم بحق [۱]

ایشته شیوخ متقدمین ناطقی سابقه تشبیه ایتدیله، علادن قورقورق اوئی بوتون حدوده تقدیم ایتدیله ..

[۱] اوکر ندیکز ده بیلدیکن، تا که امر صاحبه غلبه ایتدیکن، اونک اولیاسنه بکزمه دیکز، حقکنز اولیان برشیئی ادعایه قالمشدیکن « بوعباره عیناً » Exposé « ده واردر.

منازل عالی‌نک اجل واعلاسی امام در . حقیقة سابق اولان اودر ... امامک نصب
ایندیکی تالیدر . حتی نطق ایندیکیسن اوکا ناطق ، خلیفه سنده « اساس » دیر .

وزراء ثمانية لسته سی : [۱]

۱ — حمزه بن علی : عمل ؛ عقر کلی ، اراده ، آدم صفا ، نقطه بیکار ، طریق
مستقیم ، قائم بالحق ، فاته الزمان ، امام الزمان ، فمیر عمومی ، علة العلة ، مسیح حی ،
سابق حقیقی ، سلمان فاسی ، باب ، هادی المستجبین ، امام ، امر ، ذومعة
۲ — اسماعیل بن محمد لثمیمی ، نفس ، نفس کلنه ، حواری آدم ، ابوخ ، آدم ثانی ،
آدم الجرائی ، آدم طاصی ، ذمعة النفس الروحانی ، مشیت ، محتبی ، ابو سعید ملطی
ثانی — مقداد ، حجة الامام ، داعی الامام ، صفوة المستجبین ، كهف الموحدين ، اخنوخ لاوان ،
ادریس الزمان ، هرمس الهرامسة ،

۳ — ابو عبدالله محمد بن وهب لق شى : کلمه ، سف المدة ، آدم نابی ، مرتضی ،
جد ، داعی العالم ، صاحب السفاة الکلام ، فجر الموحدين ، بشر المؤمنین ، عماد المستجبین .
۴ — ابو الخیر سلامة بن عبد الوهاب السامری : مصطفی ، جناح ائمن ، باب عظم ،
فتح ، سابق صغیر ، باب سابق — باب حجة العالم ، نظام المستجبین ، عز الموحدين .
۵ — ابو الحسن علی بن احمد لسته قی بهاء الدین ، مقتنی ، لسان المؤمنین ، سند الموحدين ،
سفینه سلامت ، بلی ، جناح ایسر ، مکاسر [۲] خیال ، تابع ، اسماعیل ، نفس کلنه ،
محتبی .

بشنه وخمة الجوامر المکنونه وسبعة دیر .

۶ — ابوب بن علی حد ، داعی ، محمد ، کاتب اقدرة ، مرتضی .
۷ — رقاعة بن عدلوارث : فتح ، ماذون ، سلامة ، جناح ائمن ، مصطفی .
۸ — حسین بن علی : خیال . مکاسر ، علی ، جناح ایسر ، مقتنی .
ایکنجی درجده « لوان ورراء ناته » قدر ، قدر ، قدرت ، اراده ، مشیت ، کلمه ،
عزت ، سلطان ، عظم « دهنرکه خلق معناری بیلمه یکی حانده استعمال ایدر [۳] .
ایزمیری : اسماعیل مهی

[۱] Exposé-Théogonie des druses - دائرة المعارف - التلید . نسخه تقلید المثنی .

معرفة الامام واسماء الحدود واللوته .

[۲] دیوار برقمشو ، مهتدی .

[۳] کشف الحقایق .